

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 7., LETO: XXVIII

JESENICE, DNE 22. FEBRUARJA 1979

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometa davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

STALIŠČA NAMESTO SINDIKALNE LISTE

V februarju je stekla v osnovnih organizacijah zveze sindikatov razprava o stališčih republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in nalogah sindikatov v letu 1979 pod naslovom Pridobivanje in razporejanje dohodka ter uveljavljanje načel delitve po delu in rezultatih dela.

Razprava, ki v bistvu pomeni sočlenje stališč s konkretno prakso, oziroma urejenostjo obravnavanih vprašanj v tem osnutku in samoupravnih splošnih aktih in na osnovi tega oblikovanje akcijskih programov za delovanje sindikatov za dopolnjevanje samoupravnih splošnih aktov z zakonom o združenem delu in s temi stališči.

V uvodu dokumenta je poudarjeno, da zakon o združenem delu oziroma njegovo uveljavljanje v praksi pomeni trdno podlago za spreminjanje družbenoekonomskega položaja delavcev ter trajno materialno podlago za boljše gospodarjenje in stalno rast produktivnosti dela in dohodka. Ravno zato je Zveza sindikatov Slovenije tudi doslej namenjala

največjo pozornost uveljavljanju dohodkovnih odnosov oziroma načela delitve po delu in rezultatih dela. To spoznanje vedno bolj prodira tudi med delavce same, ki spoznavajo, da uresničevanje teh načel lahko bistveno pripomore k spreminjanju njihovega družbenoekonomskega položaja in k uveljavljanju možnosti, da resnično postanejo gospodarji pogojev, sredstev in rezultatov dela. Tudi v družbeni praksi je bilo v zadnjih dveh letih zaradi organizirane aktivnosti sindikatov močno prisotno prizadevanje za uresničevanje teh načel zakona o združenem delu. Različne družbene akcije in usmeritve so pospeševale iskanje konkretnih rešitev, ki pomenijo pomemben napredek pri uveljavljanju delitve po delu in rezultatih dela. To tudi dokazuje, da je sistemsko rešitev iz zakona mogoče uspešno uveljavljati v družbeni praksi.

Sedanja praksa pa seveda tudi kaže, da se načela delitve po delu in rezultatih dela v posameznih okoljih različno uveljavljajo oziroma je njihova učinkovitost zelo različna in

(Nadaljevanje na 3. strani)

(Nadaljevanje na 2. strani)

PROIZVODNJA SLOVENSkih ŽELEZARN V JANUARJU IN JUGOSLOVANSKIH ŽELEZARN V LETU 1978

Odložili smo čestitke z željami za uspešno novo delovno leto. Samoupravni organi so komaj potrdili predložene naloge letnega načrta, oziroma jih ponekod še popravljajo in sprejemajo. Čas se pa ne da ustaviti in odtrgali smo prvi list na letošnjem koledarju. S presenečenjem ugotavljamo, da smo že sredi prvega četrtletja, pregled podatkov o izvršitvi načrta v prvem mesecu pa ne obeta veliko. Tolažimo se lahko le z reko: Slab začetek — dober konec.

Pred mesecem dni smo bralcem posredovali dosežke SOZD Slovenske železarne v preteklem letu. Danes pa posredujemo v uvodu nekaj podatkov o proizvodnih uspehih v jugoslovanskih železarnah. Načrt

proizvodnje surovega železa je bil realiziran 89,7 %, proizvodnja je znašala 2,08 milijona ton in je bila približno 8 % višja kot leta 1977. Samo

(Nadaljevanje na 2. strani)

STANJE IN PROBLEMI GRADNJE ŠOLSKEGA CENTRA PLAVŽ

Na četrti seji izobraževalne skupnosti občine Jesenice, ki bo v ponedeljek, 26. februarja, bodo med drugim obravnavali tudi poročilo gradbenega odbora o stanju in problematiki gradnje šolskega centra Plavž, ki ga v nekoliko skrajšanem besedilu objavljamo.

DELOVANJE NIŽJE STOPNJE OSNOVNE ŠOLE V PREHODNEM OBDOBJU

Trakt nižje stopnje osnovne šole smo dogradili in v programiranem roku 1. septembra 1978 izročili namenu. Vprašanje prehrane učencev, ki je eden od osnovnih pogojev za uvedbo celodnevne šole je bilo začasno z manjšo zakasnitvijo rešeno s povečanjem kapacitete obstoječe

kuhinje osnovne šole Prežihov Voranc. Hrana se s šolskim kombijem dostavlja v termos posodah na Plavž in v razdelilnici servira učencem. Malice se pripravljajo v začasni razdelilnici hrane.

V začnih razmerah se telesno kulturna vzgoja izvaja do dograditve telovadnice, bazena in športnih

(Nadaljevanje na 8. strani)

ZAKLJUČNI RAČUN OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI ZA LETO 1978

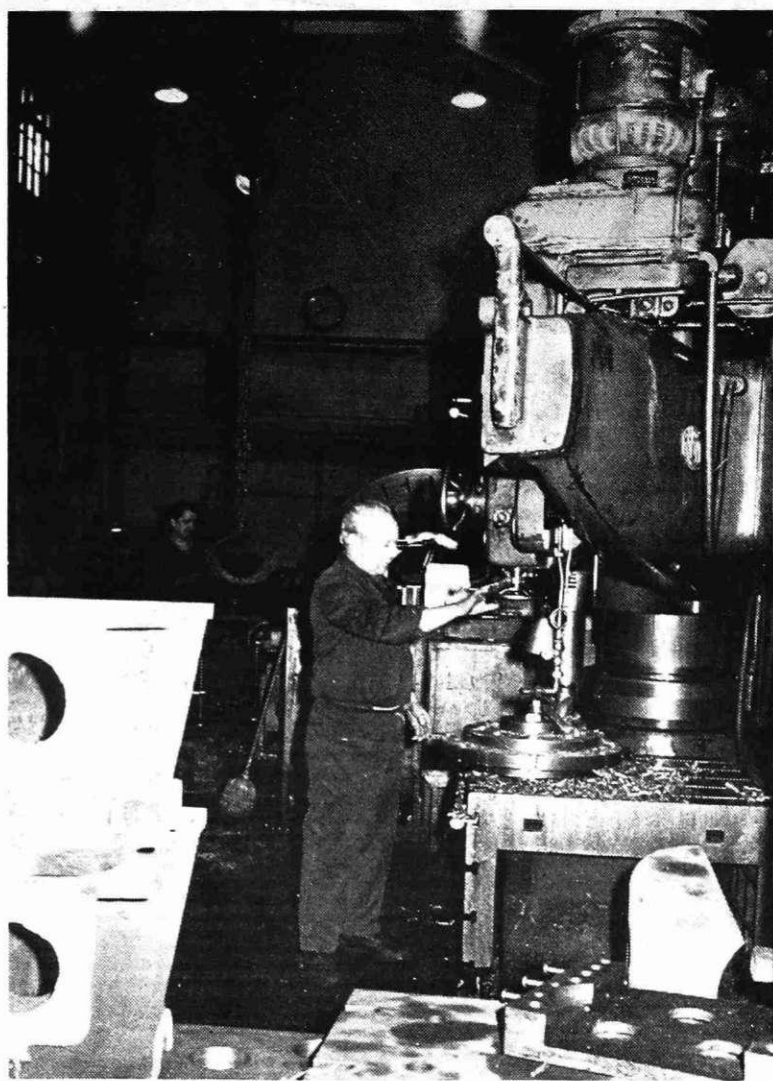
Na dnevnem redu seje obeh zborov občinske zdravstvene skupnosti, ki bo 28. februarja, je osrednja točka dnevnega reda obravnava zaključnega računa skupnosti za leto 1978.

V letu 1978 je bilo formiranje prihodkov razdeljeno v dve etapi, in sicer je v prvem polletju potekalo po določilih zakona o začasnem financiranju družbenih dejavnosti, to je po stopnjah, ki so veljale v letu 1977, v drugem polletju pa po novih stopnjah. V prvem polletju so veljale naslednje stopnje: iz bruto osebnega dohodka zaposlenih 7,43 % in iz dohodka delovnih organizacij 1,65 % (skupaj 9,08 %). S prvim julijem 1978 pa so začele veljati nove prispevne stopnje, in sicer: iz bruto osebnega dohodka zaposlenih 6,94 % in iz dohodka delovnih organizacij 2,76 % (skupaj 9,70 %).

Ti dve vrsti prihodka predstavlja kar 87 % celotnih prihodkov. Pove-

čanje skupne prispevne stopnje za 0,62 % in razmeroma dokajšen porast osebnih dohodkov na pogojno ne kvalificirane delavce na območju občine Jesenice po podatkih, ki jih je posredovala zdravstvena skupnost Slovenije, je v prvih enajstih mesecih znašalo povečanje kar 24 %. Tako nam je sicer malenkostno povečanje skupne prispevne stopnje in razmeroma dokajšen porast osebnih dohodkov na pogojno ne kvalificirane delavce, prinesla zelo ugodno finančno realizacijo. Ugodna realizacija načrta med letom je pripomogla k likvidnosti občinske zdravstvene skupnosti, čeprav je bilo proti

(Nadaljevanje na 7. strani)

Sodelavec v strojni delavnici

KAKO GOSPODARIMO Z DRUŽBENIMI SREDSTVI

»Produksijska sredstva in druga sredstva združenega dela, proizvodi združenega dela, sredstva za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb, naravna bogastva in dobrine v splošni rabi so družbena sredstva.« (Drugi odstavek desetega člena zakona o združenem delu.) Ko delavci v združenem delu uresničujemo pravico dela z družbenimi sredstvi, imajo pravico, obveznost in odgovornost da, v svojem skupnem in splošnem družbenem interesu ta sredstva družbeno in ekonomsko smotrno uporabljajo in jih nenehno obnavljajo, povečujejo in zboljšujejo. (Zadnji odstavek 13. člena zakona o združenem delu.)

Ta čas, ko na vseh nivojih v Železarni tečejo razprave o tem kako smo poslovali, oziroma gospodarili v preteklem letu v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih, bi citirana določila zakona o združenem delu morali imeti neprestano pred očmi. Kajti dejstvo je, da se v teh razpravah še mnogokrat ponašamo zelo podjetniško in da se premalo zavedamo, da imamo »glede uporabe, upravljanja in razpolaganja z družbenimi sredstvi pravice, obveznosti in odgovornosti, ki jih določata ustava in zakon, v skladu z njihovo naravo in namenom.« (Iz 11. člena zakona o združenem delu.)

Če bi poskušali samo iz nekaterih vidikov presoditi te svoje obveznosti in odgovornosti, potem bomo ob zadostni objektivnosti in kritičnosti ugotovili, da nismo preveč gospodarno delali s produktivnimi sredstvi in drugimi delovnimi sredstvi. En tak dokaz je, da smo, kljub nekaterim objektivnim težavam, kar za 22.479 ton v preteklem letu zaostali za planirano prodajo za trg, kar kaže, da nismo izkoristili vseh proizvodnih zmogljivosti. Če to pomnožimo z doseženo povprečno prodajno ceno za tona, to pomeni izpad 218.630.754 din realizacije. Če iz tega izdvojimo delež, ki odpade na sredstva za osebne dohodke, bi bila pri 100 % realizaciji le-ta višja za 26.806.982 din ali povprečni mesečni kosmatni osebni dohodek na posameznika za čez 300,00 din. Seveda pa bi bila s tako realizacijo višja tudi sredstva za razširjanje materialne osnove, za sklade, skupno in splošno porabo in drugo.

Podobno primerjavo bi lahko naredili tudi z doseženimi stroški, ki so bili kar za 128.500.000 din višji, kakor smo planirali. Tudi pri tem gre za nekaj objektivnih težav oziroma vzrokov za povišanje, vsekakor pa pretežni del odpade na naše ne preveč odgovorno gospodarjenje in izkoriščanje proizvodnih sredstev in drugih delovnih naprav, energetskih medijev, surovin itd.

Take primerjave bi lahko navajali še za številna druga področja znotraj temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, vključno z ekonomsko smotrno porabo sredstev za skupno in splošno porabo, ki jih združujemo na osnovi svobodne menjave dela. Seveda pa se vprašanja gospodarjenja z družbenimi sredstvi najtesneje povezujejo z doslednim uveljavljanjem delitve osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela. Na taka in podobna vprašanja v razpravah o našem gospodarjenju v preteklem letu ne bi smeli pozabiti.

PRIHODNI TEDEN SEJE SKUPŠČIN OBČINSKIH SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE

V torek, 27. februarja, bodo druge seje skupščin občinskih skupnosti za zaposlovanje v vseh občinah, in sicer ob 12. uri, razen v Škofji Loki, kjer je seja sklicana za 13. uro. Delegati bodo na sejah razpravljali o: predlogu programa dela občinske skupnosti za zaposlovanje za leto 1979; predlogu samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med občinskimi skupnostmi in delavci strokovne službe; predlogu statuta skupnosti; deficitarnih in suficitarnih poklicih na Gorenjskem in o poklicnih namerah in možnosti izobraževanja gorenjskih osmošolcev.

ZAPOSLENOST NA GORENJSKEM

V preteklem letu je bilo v kranjski občini zaposlenih 30.700 delavcev, od tega 48 odstotkov žensk. Več kot polovica delavcev je bila zapo-

slena v industriji. V primerjavi z lanskim letom je zaposlenost v občini narasla za 2,7 odstotka, zaposlenost žensk pa za 3,2 odstotka. Čeprav se je odstotek zaposlenosti gibal

(Nadaljevanje na 9. strani)

PROIZVODNJA SLOVENSkih ŽELEZARN V JANUARJU IN JUGOSLOVANSKIH ŽELEZARN V LETU 1978

(Nadaljevanje s 1. strani)

Eno od resnih opozoril, ki izhaja iz predvidevanj skupnosti za zaposlovanje je dejstvo, da se bo dotok delavcev od drugod praktično ustavil okoli leta 1985 in da tudi z naravnim prirastkom ne bomo mogli pokrivati vseh potreb, če bomo tudi v bodoče tako ekstenzivno zaposlovali v občini kot doslej. Ob teh ugotovitvah pa se z vso resnostjo odpira vprašanje odgovornega uresničevanja družbenega dogovora o načelih za izvajanje kadrovske politike v občini Jesenice, ki ga je junija 1974 podpisala večina organizacij združenega dela in ki opredeljuje odgovornosti pri planiranju kadrov, poklicnem usmerjanju in štipendiranju in s tem tesno povezanimi prizadevanji za hitrejšo uresničevanje usmerjenega izobraževanja.

Čeprav smo v preteklosti na tem področju dosegli nekatere premike pa vendarle moramo priznati, da smo družbeni dogovor dokaj slabo izpolnjevali in ne samo to, tudi pri investicijskih in drugih razvojnih odločitvah smo na ta pomemben element največkrat pozabljali. V železarni se predvsem v zadnjem času dosti govori o kadrovske politiki predvsem s poudarkom na intenzivnejšem zaposlovanju in intenzifikaciji proizvodnje, to je povečanju proizvodnje z večjim izkoriščanjem dela in proizvodnih sredstev in naprav, kar hkrati pomeni tudi bolj organizirana prizadevanja za zmanjševanje vseh vrst odstopnosti z dela.

K tem prizadevanjem pa bomo z vso energičnostjo morali dodati še bolj organizirane in večje napore za dvig kvalifikacijske strukture zaposlenih, ki v železarni ni najbolj rožnata in bolj racionalnemu zaposlovanju znotraj temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, ki čemur nam bo nedvomno veliko pripomogla tudi izdelava razvidov del oziroma nalog. Vse skupaj pa povezovati z nenehnim in načrtnim prizadevanjem za dvig kulture dela.

Čeprav je razvojna usmeritev železarne že nekaj let zelo jasna — prehajanje k višji tehnologiji in predelavi in hitrejšemu uveljavljanju kakovostnih dejavnikov, nam tu ni šlo vse po načrtih. Tako smo, na primer, z velikim optimizmom pričakovali, da bo nova hladna valjarna na Beli pritegnila interese mladih z Jesenic in bližnje okolice, oziroma interese za železarske poklice, pa smo se v tem pogledu nekoliko ušli. Pri tem si ne bi smeli niti zapirati oči pred resnico, da se poklicne namere učencev, ki zaključujejo obvezno osemletno šolanje pa tudi gimnazijo precej razlikujejo od tistega kar jim ponuja združeno delo ali konkretno naša železarna.

Prav gotovo bomo morali za tako stanje iskati odgovore tudi v večjih prizadevanjih pri poklicnem prosvetljevanju in usmerjanju, v še bolj načrtnem kadrovskem štipendiranju in v zvezi s tem v večji zavzetosti za uveljavljanje in uresničevanje usmerjenega izobraževanja. Pri vsem tem pa bi morali tudi pri obravnavanju oziroma uresničevanju kadrovske politike postaviti predvsem v ospredje hitrejšo izboljševanje sistema delitve po delu in rezultatih dela, ki je ključ do večje produktivnosti dela in tudi za uspešnejše upravljanje in učinkovitejše gospodarjenje.

KADROVSKA POLITIKA IN VSAKODNEVNA PRAKSA

Kot rdeča nit se že dalj časa, na primer, na sestankih samoupravnih delovnih skupin pojavlja vprašanje neustreznega nagrajevanja predvsem poklicnih delavcev in stalni pritiski za izboljšanje posameznih plačilnih kategorij. Zaradi vsemogočih pritiskov smo tudi v zadnjih letih naredili precej nereda v samem sistemu nagrajevanja, ki v tem trenutku zahteva temeljiti carski rez. Carski rez v tem pogledu, da naredimo čvrst korak naprej pri izpopolnjevanju sistema delitve osebnega dohodka po delu in rezultatih dela. Kajti med drugim, sedanji sistem zelo destimulativno vpliva na poklicno odločanje mladih generacij. Že večkrat smo v železarni napisali, neštetokrat pa je bilo ponovljeno na različnih sestankih in sejah, da sedanji plačilni sistem, ki po zadnjih korekturah dovoljuje start delavcu s poklicno šolo s šesto plačilno kategorijo, ki jo z leti v najboljšem primeru lahko izboljša do enajste, njegovemu nekdanjemu soolcu pa, ki je le leto dni hodil več na tehnično šolo pa z enajsto kategorijo, z možnostjo napredovanja do petnajste, niti najmanj ni spodbuden za odločanje za poklicno šolo, čeprav nam takih delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela še kako manjka.

In ko smo v zvezi s kadrovsko problematiko, oziroma večkrat poudarjenim pomanjkanjem kadrov poudarili potrebnost prizadevanj za intenzifikacijo proizvodnje, se moramo zavedati, da to ne bomo dosegli z gesli in sklepi, temveč resnično le z zrelo dograjenim sistemom delitve po delu in rezultatih dela. Le-ta bo med drugim delavčev pogled, ki je še vedno preveč uprt samo v delitve, razširil tudi na ustvarjanje, pridobivanje in razporejanje dohodka ter gospodarjenje z njim. Nedvomno pa bo pozitivno vplival tudi na zmanjševanje vseh vrst odstopnosti, predvsem pa odsotnosti tako imenovanih namišljenih bolnikov.

V prečiščenem besedilu predloga sprememb in dopolnitev družbenega dogovora o nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v SR Sloveniji je v temeljnih določbah med drugim opredeljeno:

»Udeleženci dogovora bodo pri uresničevanju temeljnih smotrov in načel kadrovske politike skrbeli zlasti:

— za vzgojo, razvoj in uveljavitev človeka kot svobodne socialistične osebnosti, ki v združenem delu skladno z družbenimi potrebami in s svojimi sposobnostmi ter pridobljenim znanjem tvorno sodeluje pri ustvarjanju, delitvi in porabi ustvarjenih dobrin socialistične samoupravne družbe, še zlasti pa se bodo zavzemali za uresničevanje načela delitve po delu in rezultatih dela in v ta namen skrbeli za dograjevanje in spremljanje uresničevanja določil samoupravnih splošnih aktov o osnovah in merilih pridobivanja in razporejanja dohodka ter delitve sredstev za osebne dohodke...

Težko bi k temu karkoli še dodali razen to, da nam v železarni na vsa okna trkajo že zahteve, da se moramo brez odlašanja lotiti izpolnjevanja sistema delitve dohodka po delu in rezultatih dela.

jesenjski plavžarji so presegli letni načrt proizvodnje belega surovega železa, vse druge železarne so zaostale. Načrt proizvodnje surovega sivega železa pa so izvršili samo v Ilijašu. Proizvodnja surovega jekla je znašala 3,44 milijona ton, kar je skoraj 8,5 % več kot leta 1977, vendar 13 % manj, kot je predvideval letni načrt. Proizvodnja SM jekla je znašala 1,5 milijona ton, proizvodnja v kisikovih konvertorjih 1,05 milijona ton in proizvodnja elektro jekla 0,9 milijona ton. Delež SM jekla je bil torej 43 %, LD jekla 30 % in elektro jekla 27 %.

Delež proizvodnje surovega jekla slovenskih železarn v jugoslovanski proizvodnji je znašal 22 %. V letošnjem letu se bo delež proizvodnje jekla v slovenskih železarnah premaknil izdatno pod 20 %, ker se bo proizvodnja LD jekla v Zenici dvignila za blizu milijon ton in enako tudi vsa jugoslovanska proizvodnja.

Letni načrt proizvodnje surovega jekla so pri SM pečeh dosegli v železarni Smederevo, Jesenice in Store. V Zenici in Sisku so malo zaostali, vendar je skupna izvršitev 98,3 %. V kisikovih konvertorjih je bilo izdelano le 70 % načrtovane letne količine. Še najbolj so delali v Zenici, kjer so dosegli 88,5 % načrta, v Skopju 62,8 % in v Smederevu le 51,8 %.

Pri elektro jeklah je bila izvršitev 94,5 % in so presegli letni načrt samo v Sisku, druge so rezultati med 90 do blizu 100 %.

Blagovna proizvodnja je znašala 3,56 milijona ton, kar je 14,4 % več kot leta 1977 in 11 % manj, kot je znašal letni načrt. Razen železarne Store nobena jugoslovanska železarna ni izvršila letnega načrta blagovne proizvodnje.

Toliko o lanskim uspehim v jugoslovanskih železarnah. Pred menoj je vrsta razpredelnice, podatkov o dosežkih v mesecu januarju in v seštevkih na dnu tabel zamaščen podatek s trimestnim številom. Nikjer nismo dosegli povprečne mesečno načrtovane količine ali vrednosti. Pri zbirnih rezultatih so povsod nižji rezultati, kot so bili doseženi v lanskem januarju, edino letošnja realizacija prodaje je višja, pri čemer pa vemo, da ni izključno delovna zasluga. Izjema so predelo-

valci žice, ker so vsi dosegli višjo proizvodnjo kot v enakem obdobju lani.

Proizvodnja surovega železa je bila izjemno slaba, saj je bilo doseženo le 77 % mesečnega načrta ali okoli 5000 ton manj kot v boljših mesecih lani. Zaradi nizkih temperatur v daljšem obdobju so imeli izjemne težave v proizvodnji, tako da so morali na Jesenicah dušiti po nekaj dni proizvodnjo na plavžih. Stanje se je medtem normaliziralo in gotovo bodo že v februarju dosegli dosti boljši. V železarni Store so pričeli z načrtovanjem velikim popravilom elektro-redukcijske peči dne 15. januarja in bo popravilo trajalo ves februar. Pri povprečnih mesečnih načrtih razumljivo taki zastoji niso upoštevani, kar se pa kasneje hitro izravnava v rezultatih ob normalnem obratovanju.

Proizvodnja surovega jekla je bila izvršena 89 %, od tega: na Jesenicah 89 %, na Ravnah 99 % in v Storah 66 %. V jesenjski jeklarni je bilo v obratovanju povprečno manj SM peči, kot je predvideno v letnem načrtu, v elektro jeklarni so imeli v remontu ASEA peč in več drugih težav, tako da je izvršitev 89 % v eni in drugi jeklarni. V ravenski jeklarni so zaostali za mesečnim načrtom le za 182 ton ali okoli 1 %. V železarni Store so operativni mesečni načrt celo presegli za 2,1 in so obratovali dobro. Obveščeni ste že, da so SM peč ustavili ob koncu lanskega leta. V načrtovani letni količini je predvidena tudi proizvodnja nove električne obločne peči, ki je v gradnji. Vse, dokler nova peč ne bo pričela obratovati, bodo torej izkazovali zaostanek za linearnim načrtom in se bo zaostanek odražal tudi v skupnem rezultatu za Slovenske železarne. S pričetkom dela nove peči, če bo pričela obratovati v načrtovanem roku in ne bo večjih težav pri uvajanju proizvodnje, se bo podatek hitro popravil in izravnal.

V našem pregledu proizvodnje železa in jekla k sreči drži pregovor, da »prvi vtis varak«, ker le ni tako slabo, kot sprva zglada. Slabše je z blagovno proizvodnjo, ki je izvršena s 94 % in kjer se vsak zaostanek težko nadoknadi. Mesečni plan so dosegli: na Jesenicah 94 %, na Ravnah 98 % in v Storah 93 %. Za posamezne, sicer redke proizvode, je pa le nekaj podatkov, ki veliko obetajo. Med temi

je gotovo pomembno, da je dosežena količina hladno valjanih trakov v železarni Jesenice 10.123 ton ali prvič več, kot znaša povprečni mesečni načrt. Na drugi strani je vrsta izdelkov višje stopnje predelave, kjer je zaostanek 20 in več odstotkov in ravno taki izdelki prinašajo največjo vrednost.

Pri predelovalcih žice, čeprav nihče ni izvršil povprečnega mesečnega načrta proizvodnje, so dosežki le ugodnejši kot pri železarnah. Proizvodnja je pri vseh večja, kot je bila januarja lani. Vsi skupaj so dosegli 90 % načrta, kar je pa za 8 % več kot v istem mesecu leta 1977.

Načrtovana vrednost prodaje je bila skupno dosežena 89 %, od tega v železarnah 89 % in pri predelovalcih 85 %. Rezultat sam kaže, kar je omenjeno že pri blagovni proizvodnji, da je povprečna vrednost proizvodov, izdelanih v januarju, pod letno povprečno načrtovano vrednostjo.

O izvozu in drugih podatkih ni vredno pisati, ker se jih še ne da normalno vrednotiti. Pregled prvega meseca je tu in kaže, da start ni bil ravno uspešen. Spodrsrlaj na startu je treba nadoknaditi in ujeti. Ugotavljamo, da je stanje možnosti prodaje na domačem tržišču ugodno, lahko tudi trdim, da je izjemno ugodno predvsem za izdelke črne metalurgije. Kaže, da se tudi na svetovnem tržišču stanje izboljšuje. Neuradni viri trde, da je bila leta 1978 dosežena doslej največja svetovna proizvodnja jekla 712,5 milijona ton, leta 1974, ko je bila doslej največja, je znašala 708,8 milijona ton. Ta podatek še ne pomeni veliko, ker bi morala biti ob normalni rasti leta 1978 svetovna proizvodnja jekla že 10–13 % višja. Zgovoren je podatek, da je bila v EGS (Evropska gospodarska skupnost) lanska proizvodnja surovega jekla še vedno 14,9 % nižja kot v letu 1974. Cene staremu železu pa vztrajno rastejo in so že dosegle skoraj dvakratno ceno iz leta 1977.

V današnjem sestavku je možno, da nekateri podatki še niso docela usklajeni s podatki, katere vam bodo posredovali v informacijah v delovnih organizacijah. Gospodarski načrt za SOZD SZ je še v postopku sprejemanja in možno so še spremembe in uskladitve. V prihodnjih informacijah boste pri podatkih, kjer je izostanek dela naprav, ki so ali v velikem popravilu ali še niso pričele z delom, močno vpliven, tekoče obveščeni tudi o rezultatih dela po operativnih načrtih. Podrobni rezultati se bodo mogoče res menjali, razdelitev letne proizvodnje enakomerno na 12 mesecev lahko trenutno popači sliko, vendar vseeno, rezultati dela v mesecu januarju niso dobri.

Milan Marolt

STALIŠČA NAMESTO SINDIKALNE LISTE

(Nadaljevanje s 1. strani)

marsikje tudi nezadostna. Nekatere rešitve tudi izhajajo iz izhodišč, ki niso skladna z zakonom o združenem delu. Proces intenzivnega iskanja in oblikovanja novih rešitev po sprejemu samoupravnih splošnih aktov o razporejanju čistega dohodka in delitve osebnih dohodkov v letu 1978 pa je marsikje zastal.

Zaradi vsega tega se mora tako v organizacijah združenega dela, kakor tudi v družbeni praksi nasploh, začeti odločna akcija na osnovi ocen dosežene stopnje uveljavljanja načel delitve po delu, za odpravljanje dosežanih pomanjklivosti in za dosledno uresničitev nekaterih temeljnih nalog.

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije v uvodu svojih stališč poudarja, »da je ena najpomembnejših nalog v sindikatu organiziranih delavcev nadaljnja aktivnost pri doslednem uresničevanju načela delitve po delu in prisvajanju osebnih dohodkov na podlagi njihovega gospodarjenja z družbenimi sredstvi v skladu z ustvarjenim dohodkom. Z uresničevanjem te naloge bomo zagotavljali, da se bo hitreje uveljavljal samoupravni družbenoekonomski položaj delavcev, spodbujali bomo delavce za boljše delo in gospodarjenje z družbenimi sredstvi ter utrjevali njihovo zavest, da so le v večjem dohodku izraženi rezultati dela podlaga za uresničevanje vseh potreb in interesov delavcev. Z boljšim delom in z uveljavljanjem delitve po delu in rezultatih dela pa bomo spreminjali danes še vedno neustrezna razmerja v delitvi ustvarjenega dohodka ter prispevali k razporejanju sredstev za vse namene porabe v skladu z ustvarjenim dohodkom in s samoupravno opredeljenimi interesi delavcev.«

Izhodišča programa so oblikovana na osnovi zakona o združenem delu, sklepov kongresov zveze komunistov in zveze sindikatov in drugih napotil, ki jih je Zveza sindikatov že oblikovala za uresničevanje načela delitve po delu. V uvodu pa republikni svet poudarja, da pa je za celovitejše razumevanje stališč in za njihovo uveljavljanje v praksi potrebno zlasti dobro poznati študijo Edvarda Kardelja Svobodno združeno delo. Zato program ne zajema že doslej oblikovanih stališč, ampak predvsem opredeljuje tiste naloge, pri katerih uresničevanju smo v sedaj-

njem trenutku v največjem zaostanku in pri katerih se mora v tem letu doseči pomembnejši napredek z dosežanjo prakso in z doseženim stanjem.

»S tem želimo prispevati,« poudarja republikni svet v uvodu, »k odpravi odnosov, za katere je značilno, da pretežna pozornost delavcev velja problemom delitve, ne pa ustvarjanju pogojev za doseganje večjega dohodka; prispevati želimo k odpravi odnosov, ki prav zaradi neuveljavljanja načel delitve po delu in rezultatih dela potiskajo delavca v mezdni položaj, njegov interes pa usmerjajo le na delitve sredstev za osebne dohodek, da bi tako lahko delavcem odtujene strukture in posamezniki odločali o pogojih ustvarjanja, pridobivanja in razporejanja dohodka ter gospodarjenja z njim. S konkretnimi aktivnostmi v sindikatih organiziranih delavcev želimo zagotoviti, da se bo družbenoekonomski interes in odločanje delavcev o dohodku razširil na ustvarjanje, pridobivanje, razporejanje dohodka in gospodarjenje z njim...«

Stališča morajo pomeniti usmeritev aktivnosti vseh v sindikatih organiziranih delavcev, predvsem pa vseh organizacij in organov zveze sindikatov. Stališča je sprejel republikni svet Zveze sindikatov po temeljiti in vestranski razpravi v organizacijah in organih zveze sindikatov, kar pomeni resnični demokratični dogovor, ki organizacije, organe in članstvo Zveze sindikatov zavezuje h konkretni aktivnosti za njihovo dosledno uveljavljanje.

V nadaljevanju stališč so konkretno opredeljeni problemi in naloge v zvezi s pridobivanjem dohodka in razporejanjem čistega dohodka, delitvijo sredstev za osebne dohodke, določanjem pogojev, osnov in meril za nekatera izplačila, ki bremenijo osebne dohodke, ki se delavcem izplačujejo za zadovoljevanje nekaterih njihovih potreb iz sklada skupne porabe oziroma kot osebni prejemki iz materialnih stroškov in aktivnosti ter naloge organizacij in organov zveze sindikatov. V sklepnem delu je rečeno, da bo Zveza sindikatov Slovenije sproti spremljala uresničevanje teh stališč ter na podlagi aktivnosti organizacij zveze sindikatov ob koncu leta 1979 pripravila analizo uresničevanja teh stališč ter predlog aktivnosti za leto 1980.

SREČANJE UPOKOJENCEV OB JUBILEJU

Osnovna organizacija TOZD Elektrode je 3. februarja povabila tudi vse upokojujence na tovarniško srečanje ob 40-letnici proizvodnje dodatnih materialov in uspešnega dela. Pri ogledu obrata se nismo mogli načuditi modernim strojem in napravam. Mislim, da ni treba še posebej omenjati, da smo primerjali sedanje delo in osebne dohodke zaposlenih in občudovali moderne aparate, ki opravljajo vsa težaška dela, katera smo morali »pionirji in pionirke« tega obrata sami in ročno opraviti, da ne omenjam še tega, da smo morali večkrat delati tudi ob nedeljah. Bili smo namreč veseli, da smo sploh imeli naročila in zato smo se trudili, da smo predčasno izpolnili obveze, navzlic tedanjim težkim razmeram. Po ogledu so nas povabili v Kazino, kjer nas je pozdravil vodja TOZD Miha Stojan in nam opisal dosežanje dela in bodoče načrte ter pohvalil vsa prizadevanja sodelujočih. Po kosilu se je razvila živahna debata med upokojujenci, saj smo bili srečni ob zavesti, da še nismo pozabljeni. Saj se je ob odhodu v pokoj marsikdo le težko poslovil od tako složne družine, kjer je delal vse življenje.

Srečni in zadovoljni nad prisrčnim sprejemom in snidenjem vseh, ki so delali in ki še delajo, smo se poslovili v upanju, da nas še povabijo.

Kristina Frumen

NA OBISKU PRI UPOKOJENCIH

Sindikalni odbor obrata RTA se je odločil, da obišče svoje upokojence, se z njimi pogovori o sedanjem počutju in zdravju ter jim hkrati izroči vabila na bližnjo letno konferenco osnovne organizacije zveze sindikatov TOZD.

Med drugim smo obiskali štiri nekdanje instrumentalce, pridne delavce in priznane strokovnjake na svojem področju. Da so še vedno krepki in zdravi, so nam dokazali vsi štirje, saj smo zatekli domala vse sredi dela.

Teodor Burlačenko uživa pokojnino najdlje, saj je doma že od leta 1957. V dokaj skromnem podstrešnem stanovanju sredi Jesenic (vloženo ima pronojo za novo stanovanje) popravlja ure. Najraje stariške, posebno take, ki imajo kakšne posebne mehanizme. Loti se pa tudi ure sedanjega časa, ki jo poklicni urar odkloni, češ da ni rentabilna za popravilo. Kljub svojim devetinsedemdeset letom z neverjetno zbrano roko in iznajdljivostjo, na primer, drobno balancirajo, zraven pa z značilnim ruskim naglasom stresa svoje modrosti. Še bolj neverjetno pa je, da sploh ne potrebuje očal. Včasih gre komu na dom popraviti star šivalni stroj ali kak drug zanimiv mehanizem. Pokazal nam je značke, ki jih dela iz medenine ali kroma. »To so unikati,« s ponosom pove, »izdelani s klavirjem in pili.« Komaj smo verjeli, da je to resno delo. Da ne bi ta zapis izvenel kot reklamno obvestilo, naj takoj povem, da ima dela »toliko!« (s kretinjo desnega kazalca po vratu nam je pokazal tisto mero ...).

Franc Kreuzer je osebnost, ki jo pozna vsak, ki se kolikoli zanima za kulturno umetniško dejavnost v občini. Aktiven član likovne skupine DOLIK je in kot tak neumorni slikar. Marsikateri orientacijski zemljevid ali reklamni pano, zlasti na planinskih in turističnih točkah, je njegovo delo. Če bi ga srečali na gorskih poteh, kamor gre večkrat kot marsikateri mlad, s pumparicami in vedno vedro besedo na ustih, bi mu jih ne prisodili osemindesetdeset, temveč najmanj deset let manj.

Po trinajstih letih, kar se je poslovil od instrumentalne delavnice, še ni pozabil svoje stroke, saj rad snuje kakšne samosvoje patente in izume, kaj vse mu od tega uspešno obratuje, smo ga pozabili vprašati.

Pred leti nam je ob nekem srečanju dejal: »Odkar sem v pokloju, nimam več nobenega prostega čaja.« Ob našem obisku pa je dopolnil: »Trebalo je migati, če zastaneš, je konec!« Pritožuje se nad zamisljivimi novi Staničevi kočami na Triglavu: »Naročajo drage projekte, ki jih bodo zmašili zelenci, ki mogoče planinske kočice niti niso videli od znotraj. Naj bi jo dali nam, ki se na te reči spoznamo! Naredili bi bolje in ceneje!« Za dokaz potegne iz predala svoje osnutke koč na Stolu in Triglavu.

Franc Andolšek je tekal okrog merilnih instrumentov do svojega štirinšestdesetega leta, četrto leto pa teče, kar uživa pokoj na svojem

domu v Mojstrani. Tudi njega smo zatekli z lupo na očesu nad kolesci razstavljene ure. Opravičil se je, da dela samo malenkost za domače potrebe ter porinil drobne svoje ure v stran. Kar žal nam je bilo, če potem zapletenega mehanizma ne bo mogoče več spraviti skupaj, ko je zaradi nas vse pomešal med seboj. V času, ki ga ima zdaj na pretek, postori vse po hiši in vrtu, pa z domačo živaljo se ukvarja. Najraje se pa napoti proti Krmu, v svoj gozd. Poleti z mopedom, pozimi peš. Zadovoljen je, nič hudega mu ni, le zdravje mu ni zadnje čase preveč pogodu. Od vseh obiskanih se je najbolj živo zanimal za delo in probleme sedanje instrumentalne generacije, kar pa ni čudno, saj je med njimi izpregel zadnji. »Francelj, ni ga več v delavnici, ki bi znal tako precizno zalotati, kot ste to znali vi!« smo mu zatrdili. Pa še res je!

Prav zanimivo, da se z urami ne ukvarja več prav tisti, ki je bil urar po poklicu in je opravljal svoje delo skoraj petdeset let.

Polde Uršič v bloku v Radovljici nima za to niti pravega prostora niti potrpljenja. »Sicer pa je bilo tega dovolj. Oči in roke pri petinšestdesetih ne ubogajo preveč.« Honorarno se je zaposlil kot čuvaj gradbišča pri bližnjem gradbenem podjetju. Tako je na svežem zraku, kar mu po tolikih letih zdenja v zaprtem prostoru najbolj ustreza. Pa živci počijejo. Zadočenje mu daje občutek odgovornosti do družbene imovine, pa še nekaj dinarjev mu kane. Novi pokojninski zakon ga bo prizadel, vendar še ne ve, kako se mu bo obrnilo potem.

Vse štiri se spremljajo njihove življenjske sopotnice. Radi se spominjajo let, preživetih v Železarni, obujajo spomine na kakšne zabavne trenutke v delavnici, pade pa tudi kakšna pikra na račun koga, ki jim je povzročil kakšno nevednost, kaj se hoče, posebno starejšemu človeku kakšna reč ostane za vedno v spominu.

Obiskali smo tudi ostale upokojence: Ivanko Jereb, Franca Fene in Angela Ozebek. Vsem smo zaželeli še na dolga leta med nami. G.

DELO, ZNANJE IZOBRAŽEVANJE

Obdobje, v katerem živimo, je izredno dinamično. Priča smo zelo hitremu razvoju tehnike in tehnologije, saj je vse več tehničnih rešitev, ki postanejo zastarele in neuporabne že prej kot v desetih letih. Prav tako se z uveljavljanjem samoupravljanja zelo hitro spreminjajo tudi naši družbenoekonomski odnosi. Iz dneva v dan raste proizvodnja materialnih dobrin, tako tistih, ki so potrebne za življenje kot drugih, s katerimi si življenje opešujemo. Celoten razvoj gre v smer lažjega, bolj avtomatiziranega in visoko produktivnega dela, ki pa zahteva tudi drugačnega delavca. Vse manj je pomembna fizična moč in spretnost, vse bolj postaja pomembno znanje. Ta ugotovitev velja za visoko zahtevna delovna opravila v enaki meri kot za srednje in manj zahtevna dela in naloge.

V procesu učenja v redni šoli pridobljeno znanje hitro zastareva, zato znanje izgubi svojo vrednost, če ga ne obnavljamo in dograjujemo. V današnjem tempu razvoja tehnike zastari znanje že po nekaj letih. Kdor razvija svoje stroke ne sledi, kdor ne dopolnjuje svojega znanja, ga bo tok življenja in dogajanj kmalu pustil ob strani. Sodobne naprave in stroji so vedno narejeni po zadnjih izsledkih v tehničnem in tehnološkem razvoju.

Izobraževanje vse bolj postaja neprestan proces, ki se ne zaključita takrat, ko nam poklicna tehnična, višja ali visoka šola izda zaključni iz-

kaz ali diplomu o poklicni usposobljenosti, ampak se mora nadaljevati v celotni dobi človekovega življenja in ustvarjanja. Oblike izobraževanja ob delu so različne, za vse pa je značilno, da so predvsem odvisne od človekove volje in prepričanja v potrebnost dopolnjevanja znanja. Danes poznamo izobraževanje v različnih oblikah: seminarjih, tečajih in šolanjih, ki jih organizirajo šole, delavske univerze, izobraževalni centri ali same delovne organizacije; dopisno izobraževanje; razne oblike izrednega šolanja ter samoizobraževanje.

Razne delovne organizacije za izobraževanje odraslih skušajo svoje izobraževalne programe čim bolj prilagoditi današnjim potrebam delovnega človeka.

Ena takih organizacij je tudi zavod za tehnično izobraževanje Ljubljana. S svojimi izobraževalnimi programi na tehničnem področju želi s kratkimi seminarjskimi načini dela pomagati delavcem in jim ponuditi tisto znanje, ki ga ob svojem vsakodnevem delu najbolj potrebujejo. To so predvsem programi dopolnilnega in funkcionalnega izobraževanja delavcev in skupinovodij; izobraževanje delavcev, ki se ukvarjajo z industrijsko pnevmatiko in hidravliko, ceneno avtomatizacijo, s preoblikovalno tehniko; izobraževanje delavcev, ki se ukvarjajo s problemi vzdrževanja delovnih sredstev: usposabljanje delavcev za vozniška viličarja, upravljalca mostnih žerjavov, kurjača, skladiščnika, telefonista in podobno. V ilustracijo naj navedemo del programa, ki je predviden za mesec marec in april 1979:

— petdnevni seminar PNEVMATIKA V INDUSTRIJI, I. stopnja od 12. do 16. marca,

— petdnevni seminar PNEVMATIKA V INDUSTRIJI, II. stopnja od 16. do 20. aprila,

— štiridnevni seminar HIDRAVLIKA V INDUSTRIJI, I. stopnja od 2. do 5. aprila,

— tridnevni seminar VZDRŽEVANJE HIDRAVLICNIH NAPRAV od 9. do 11. aprila,

— petdnevni seminar VZDRŽEVANJE VILICARJEV od 12. do 17. marca,

— tridnevni seminar ČIŠČENJE IN MAZANJE DELOVNIH NAPRAV od 20. do 22. marca,

— petdnevni seminar TRŽNA POLITIKA TER NABAVNO IN PRODAJNO POSLOVANJE V OZD od 9. do 13. aprila,

— dvodnevni seminar PLANIRANJE V ZDRUŽENEM DELU od 22. do 23. marca,

— usposabljanje za VOZNIKA VILICARJA pričetek 5. marca in 2. aprila,

— usposabljanje za KURJAČA NIZKOTLAČNIH KOTLOV, pričetek 16. aprila itd.

ČESTITAMO

S študijem ob delu sta v januarju diplomirala ANICA KRŽIČ — TOZD Transport na ekonomski srednji šoli in si s tem pridobila naziv ekonomski tehnik. VENCESLAV JUSTIN — TOZD Valjarna žice in profilo na ekonomski fakulteti in si s tem pridobil naziv ekonomist. Obema sodelavcema iskreno čestitamo in jima želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

Rafko Penič

Izdelek naših tivarjev

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 26. 2.	NOVŠAK AVUGST	SLIVNIK ALOJZ
TOREK — 27. 2.	PIKON JANEZ	MOLAN IVAN
SREDA — 28. 2.	ŠLIBAR MIHA	RAVNIK JOŽE
ČETRTEK — 1. 3.	ARH JANEZ	TELALOVIC AHMED
PETEK — 2. 3.	ERZEN STANE	TRONTLEJ MARJAN
SOBOTA — 3. 3.	NOVAK FRANCI	MLAKAR FLORIJA
NEDELJA — 4. 3.	SEKLOČA PETER	BRUMAT MARTIN

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00
nočni pa od 18.00 do 6.00
Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00
nočni pa od 18.00 do 6.00
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 26. februarja do 3. marca bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: III. obratna ambulanta — dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Sitar;
popoldan: I. obratna ambulanta — dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Furlan-Zidar.
V soboto, 3. marca, samo dopoldan I. obratna ambulanta — dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Furlan-Zidar.
Od 26. februarja do 3. marca dispanzer za horce od 11. do 13. ure — dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

V zobni ambulanti:
dopoldan: II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej,
popoldan: I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražisar.
V soboto, 3. marca, samo dopoldan II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.
V torek, 27. februarja, in v četrtek, 1. marca, dodatno za Železarno od 7. do 13. ure I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražisar in od 13. do 19. ure II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu marcu bodo praznovali petdeset let življenja naslednji naši sodelavci: Rudolf VIDMAR, remontne delavnice — 6. marca, Andrija TOMEŠIČ, žičarna — 8. marca, Cveto VESEK, remontne delavnice — 8. marca, Andželko BLAŽEVIČ, jeklarna — 9. marca, Anton ŠIFRER, strojne delavnice — 10. marca, Jože POLAJNAR, jeklarna — 11. marca, Marija MRAK, družbena prehrana — 11. marca, Jože ŠTERK, jeklarna — 13. marca, JOŽE ZAJC, DS za kadr. in spl. zadeve ter informiranje — 13. marca, Anton KOŠIR, DS za ek. OTK-RO, novogradnje — 14. marca, Franc PODOBNIK, strojne delavnice — 22. marca in Božo SUDŽUKOVIČ, valjarna Bela — 28. marca.
Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

PRELOŽEN OBČNI ZBOR DIATI

Vse člane DIATI Jesenice obveščamo, da je občni zbor društva, ki je bil predviden za 23. februar, zaradi prezasedenosti prostorov preložen na kasnejši čas. O ponovnem sklicu bodo člani pravočasno obveščeni.

UO DIATI

OBVESTILO

Na podlagi potrebe po dodatnem opravljanju delovnih nalog adjutiranja žičnikov v TOZD Željarna, vabimo kandidatke, da se dne 26. 2. 1979 do 8. do 10. ure zglasijo na razgovor na kadroviski sektor (čakalnica sprejemne pisarne) železarne Jesenice.

Delovno razmerje se sklne do 31. 8. 1979.

Pogoji:

- da izpolnjujejo splošne pogoje za sklenitev delovnega razmerja po pravilniku o delovnih razmerjih,
- da imajo rešeno stanovanje in vprašanje,
- da so stare najmanj 30 let.

KADROVISKI SEKTOR

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Energetika z dne 19. 2. 1979 in v skladu s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in odgovornostih delavcev v TOZD dajemo

O B J A V O

za proste delovne naloge: 3202 U-3 toplotni tehnik

Pogoji za opravljanje delovnih nalog:

- TŠS strojne smeri
- eno leto delovnih izkušenj

Zaradi specifičnosti dela je delo primerno samo za moške, prednost pa bodo imeli kandidati, ki imajo odslužen vojaški rok.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti pošljite v roku 15 dni na posebni prijavnici na kadroviski sektor, z oznako »za TOZD Energetika«.

Posebne prijavnice lahko dobite v sprejemni pisarni kadroviskega sektorja ali pri kadroviku.

ŽIVLJENSKI STROŠKI IN STATISTIKA

(Nadaljevanje s 1. strani)

obdobju so tudi ocene dokaj relativne ali pa celo močno zgrešene. To je primer tudi ob koncu leta 1978 in za januar 1979. V zadnjih treh mesecih so se cene življenjskih potrebščin rekordno dvignile ne glede na sprejete resolucije in smernice. V takih primerih se ni čuditi netočnosti ocen. Tako so ocene napovedale

dvig življenjskih stroškov v novembru za 1,9 %, decembrska višina naj bi se povečala za 1,4 %, januarska pa naj bi bila večja od decembrske zopet za 1,9 %. Po takšni oceni naj bi se poprečen dvig življenjskih stroškov znašal za leto 1978 le 15,4 %. Sveži in dokončni podatki pa kažejo takšno sliko gibanja življenjskih stroškov:

Obdobje	povečanje		razlika	dejanski indeks
	ocena	dejansko		
november	+1,9 %	+3,3 %	1,4 %	122,4
december	+1,4 %	+2,5 %	1,1 %	124,9
povpr. 1978	+1,0 %	+1,3 %	0,3 %	115,7

Po drugi oceni naj bi se življenjski stroški v januarju povečali kar za 3,2 % in znašali torej porast na leto 1977 kar 28,1 %. V informaciji o januarskih osebnih dohodkih je bil ravno zaradi slabih ocen in še bolj

zaradi nepravilnega informiranja objavljen podatek, ki je bistveno različen od dejanskega (24,3 %). Tako ugotavljamo znatno manjši porast realnega osebnega dohodka železarjev.

Obdobje	indeks OD za JZ	indeks ž. str. 1. 1977 = 100		indeks red. OD 1. 1977 = 100	
	1. 1977 = 100	ocena	dej.	ocena	dej.
november	132,6	121,0	122,4	109,6	108,3
december	135,1	122,4	124,9	110,4	108,2
poprečje 78	123,0	115,4	115,7	106,6	106,3
januar 79	137,6	124,3	128,1	110,7	107,4

Preglednica kaže, da smo letno rast realnih osebnih dohodkov zgrešili le za 0,3 %, da pa je bistvena razlika v posameznih mesecih. Tako nam nizko ocenjena rast življenjskih stroškov kaže v zadnjih treh mesecih znatno rast realnega osebnega dohodka v železarni Jesenice, medtem ko je trend po realnih podatkih obrnjen v negativno smer. Vsi indeksi so računani za leto 1977, ker za leto 1978 še ni dokončnega obračuna dejanskih življenjskih stroškov.

V železarni se trudimo za čim bolj kvalitetno informiranje delavcev.

Kvaliteta informacij pa se kaže predvsem v natančnosti, dobri obdelavi, enostavni predstavitvi in pravičnosti. Gornji primer ponazarja, da v vsakem primeru ni mogoče zadostiti vsem kvalitativnim zahtevam hkrati. Za usmeritev so mnogokrat potrebne ocene, zato bomo tudi v bodoče objavljali ocene rasti življenjskih stroškov v upanju, da bodo tolikšne napake izostale oz. da se bo nestabilnost cen zmanjšala. Žal pa trend zadnjih mesecev ne nakazuje te možnosti.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

16. SEJA ODBORA ZA KADRE IN DRUŽBENI STANDARD PRI DS ŽELEZARNA

Predsednica odbora Ana KUČINA je v torek, 6. februarja sklicala 16. redno sejo odbora za kadre in družbeni standard in predlagala naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, poročilo o rednem izobraževanju in izobraževanju ob delu za šolsko leto 1977/78, razpis rednih štipendij in študijskih ugodnosti za izobraževanje ob delu za šolsko leto 1979/80, vloge iz naslova izobraževanja kadrov, vloge iz naslova družbenega standarda in razno.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje so člani odbora ugotovili, da so sklepi prejšnje seje v celoti izvršeni.

Božena DOLGAN je prisotnim posredovala poročilo o rednem izobraževanju in izobraževanju ob delu za šolsko leto 1977/78. Na poročilo in primerjavo z novim šolskim letom ter poročilo o funkcionalnem izobraževanju v letu 1978 člani niso imeli vprašanj in pripomb.

Odbor za kadre in družbeni standard je obravnaval razpis štipendij in študijskih ugodnosti za šolsko leto 1979/80 in sklenil, da se razpišejo naslednje štipendije in študijske ugodnosti:

- redne štipendije:
- za visoke šole 15 štipendij, in sicer FNT – metalurgija 6 štipendij, fakulteta za strojništvo 4, fakulteta za elektro tehniko 2, prav tako tudi za ekonomsko fakulteto za smer računovodstvo in 1 štipendijo za fakulteto za gradbeništvo;
- za višje šole je razpisana 1 štipendija, in sicer za fakulteto za gradbeništvo. 20 štipendij pa je razpisanih za srednje šole, in sicer vse za TSS – metalurški oddelek;
- za poklicno kovinarsko, metalurško, elektro šolo so skupno razpisali 96 štipendij, od tega za strojne mehanike 30, 5 štipendij za ključavničarje, 20 za strugarje in prav tako za obratne elektrifikarje, za vodovodne instalaterje 8, za kovače in kleparje pa po 4 štipendije;
- za šolo za metalurške delavce so razpisali naslednje štipendije: tallec v črni metalurgiji 15, valjavci 15 in prav tako za čičarje 15, 20 štipendij pa so razpisali za hladne valjave.

Študijske ugodnosti za izobraževanje ob delu pa so razpisali za:

- II. stopnjo 10, in sicer za metalurško smer 2, strojno smer 2, elektro smer 2, ekonomsko smer – računovodstvo 2 in za visoko šolo za organizacijo dela prav tako 2;
- I. stopnjo 5, in sicer za strojno smer 2, elektro smer 2 in za gradbeno smer 1;
- za delovodsko šolo – metalurška smer so razpisali 20 študijskih ugodnosti, za šolo za metalurške delavce pa 30.

Odbor predlaga delavskemu svetu Železarne, da odobri tri štipendije, in sicer za filozofsko fakulteto – slavistika, medicinsko fakulteto in FSPN otrokom zavednih koroških Slovencev.

V nadaljevanju je odbor obravnaval še posamezne vloge iz naslova izobraževanja kadrov in sprejel ustrezne sklepe.

Božo PANČUR je nato posredoval vloge iz naslova družbenega standarda, za katere so člani odbora prav tako sprejeli ustrezne rešitve.

Odbor je sprejel predlog kvote plačane odsotnosti za športno, kulturno ter drugo dejavnost zaradi enotnih kriterijev reševanja teh odsotnosti v delovni organizaciji; odbor predlaga temeljnim organizacijam in delovnim skupnostim, da o tem razpravljajo ter potrdijo predlagano kvoto. Tovariš Pančur je povedal, da je letos predlog sestavljen tako, da je zmanjšano število porabljenih dni plačane odsotnosti v preteklem letu.

Odbor je potrdil oz. sprejel naslednjo predlagano kvoto po panogah dejavnosti:

TOZD Valjarna debele pločevine

15. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Na 15. redni seji se je 30. januarja sestal odbor samoupravne delavske kontrole TOZD pod predsedstvom Luke Vujičiča.

Po pregledu sklepov 18. seje odbora za gospodarstvo, 22. seje odbora za delovna razmerja, 21. seje delavskega sveta, 14. seje odbora SDK in 1. izredne seje odbora SDK so ugotovili, da so bili sklepi v glavnem izvršeni.

Realiziran ni bil sklep 14. seje SDK, v katerem le-ta predlaga, da naj se samoupravne delovne skupine odločijo o mestu in načinu zbiranja delovnih obelk za pranje, ker o tem SDS še niso razpravljale.

Pregledali in razpravljali so o poročilu inventurne komisije ter predlagali, da naj se v bodoče kartoni zavaljanih plošč ne trgajo, ker se s tem onemogoča normalno delo inventurne komisije.

- hokej 1.702 dni,
- smučanje 477 dni,
- Partizan Gorje 103 dni,
- Partizan Jesenice 45 dni,
- padalstvo 78 dni,
- sindikati ZJ 61 dni,
- planinska društva 40 dni,
- ZSMS ZJ 30 dni,
- ZZB NOV 25 dni,
- ZSMS občine Jesenice 24 dni.

17. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNA

V četrtek, 8. februarja, je predsednik odbora Anton DEŽMAN sklical 17. redno sejo odbora in predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, odobritev službenih potovanj v tujino, poročila in ocene službenih potovanj v tujino in tekoče zadeve. Z dnevnim redom so se člani odbora strinjali.

Poročilo o pregledu sklepov je podal predsednik odbora. Ugotovili so, da so sklepi izvršeni, razen enega, in sicer ni bilo še izvršeno eno službeno potovanje.

Odbor za splošne zadeve je odobril službena potovanja v tujino naslednjim sodelavcem:

- Janezu BIDOVCU v Sovjetsko zvezo zaradi zaključevanja količin jeklenega odpadka za II. kvartal 1979. Tovariš BIDOVEC bo potoval skupaj s podpredsednikom poslovnega odbora tudi na Madžarsko in v ČSSR. Naloge, ki jih bosta morala opraviti, so obširno navedene v predlogu za potovanje.
- Matevžu GLUHARJU in Marjanu STOJANU, ki bosta potovala v Zahodno Nemčijo k firmi Koch zaradi testiranja obrezovalno-ravnalne linije.

Valentinu ERJAVŠKU, ki je potoval v Katowice na Poljsko, in sicer zaradi konstrukcije poslova za leto 1979 in zaradi konkretizacije metalurških menjav in sklepanja ustreznih pogodb.

Odbor je odobril tudi podaljšanje službenega potovanja štirim sodelavcem, ker so bili razlogi za podaljšanje opravičljivi.

Odbor je bil seznanjen z ocenami uspešnosti opravljenih službenih potovanj v tujino. Vsa potovanja so bila ocenjena kot uspešna, ocene pa so člani odbora sprejeli brez pripomb.

Odbor je bil seznanjen z beležkami o obisku tujih gostov in jih vzel na znanje brez pripomb. Vodja splošnega sektorja je prisotne seznanil tudi s poročilom o službenih potovanjih v mesecu januarju, ki so ga člani odbora prav tako sprejeli brez pripomb.

TOZD Hladna valjarna Bela

26. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Na šestindvajseti seji delavskega sveta, ki je bila v sredo 31. januarja so obravnavali 12 točk dnevnega reda. Najprej so ugotovili, da so sklepi 25. seje v redu izvršeni, razen nekaterih, ki so v izvrševanju, vzeli na znanje poročilo o delu odbora za gospodarstvo in poročilo o delu odbora za medsebojna delovna razmerja in z njima soglašali brez pripomb.

V nadaljevanju so obravnavali prvi del poslovnega poročila, to je fizični obseg dosežene proizvodnje in proizvodno tehnološko problematiko poslovanja temeljne organizacije v letu 1978 in v celoti potrdili ugotovitve odbora za gospodarstvo, ki je obravnaval isto problematiko.

- pihalni orkester 80 dni,
- ZKPO Jesenice 33 dni,
- gledališče 25 dni,
- DOLIK 11 dni,
- rezerva 166 dni.

Odbor je tudi sprejel sklep, naj tiste temeljne organizacije, ki so že sklepale o odsotnosti in odobrile neplačano odsotnost, ponovno obravnavajo prošnje in po možnosti odobrijo plačano odsotnost. V tistih temeljnih organizacijah, kjer samoupravni organi ne bodo odobrili plačano odsotnost, odbor sklene, da se delavcem osebni dohodek izplača, vendar se od društev oz. klubov zahteva refundacija.

Pod točko razno so člani odbora vzeli na znanje poročilo o delovnih in družbenopolitičnih aktivnostih MDB jeseniško-bohinjskega odreda na mladinski delovni akciji Podrinje – Kolubara.

Z. B.

Odbor je bil seznanjen tudi s poročilom o praksi naših delavcev v Avstriji za obrat konti liv, ki je bilo precej obširno in strokovno.

Poklicna gasilska reševalna četa železarne Jesenice je odboru za splošne zadeve predložila poročilo o delu PGRC in obenem predlog osnovne plana za letošnje leto.

Odbor je vzel na znanje oddajo odpadnega papirja in ugotovil, da smo letos oddali 4330 kg odpadnega papirja občinskemu odboru RK Jesenice. V zvezi s tem odbor predlaga mladinski organizaciji Železarne, da organizira zbiranje odpadnega papirja v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih in ga odda DINOS proti plačilu. Tako zbrana sredstva se nakažejo na račun železarne Jesenice in se dodelijo mladinski organizaciji v Železarni za pospeševanje akcij in aktivnosti mladine nasploh.

Odbor se strinja, da se z lokalno radijsko postajo Triglav – Jesenice tudi letos sklene pogodbo za objavljanje oglasov in obvestil v vrednosti 5000.– din za potrebe temeljnih organizacij in delovnih skupnosti Železarne.

Odbor je nato obravnaval še nekatere vloge društev in organizacij, ob koncu seje pa je vodja splošnega sektorja podal še običajne informacije o opravljenih ekskurzijah v Železarni in tehničnem muzeju ter izdaj knjig v času med 16. in 17. sejo odbora.

Predsednik odbora je zaključil sejo in izrazil upanje, da se bodo člani odbora še naprej tako polnoštevilno udeleževali seji odbora.

Z. B.

Sodelavec v elektrojeklarni

Predloženo poročilo naj se obravnava na sestankih SDS in zborih delavcev ter v družbenopolitičnih organizacijah v rokih, ki so predvideni po rokovniku akcijskega programa občinskega sveta ZSS.

Nato so poslušali poročilo inventurnih komisij in potrdili vse elaborate.

Obravnavali so pritožbo prvih žarilec linije za razogledenje in sprejeli sklep, da se bo zahtevnost in količina dela obravnavala in upoštevala pri izdelavi delovnih nalog in opravil.

Sprejeli so tudi sklep, naj služba za varstvo pri delu pregleda in izdela predlog upravičenosti prejema dveh obelk letno, oziroma da se glede na pogoje spremeni kvaliteta obelk.

Soglašali so, da se odobri izredno plačana odsotnost enemu mladincu za udeležbo na delovni akciji in zadolžili člani odbora osnovne organizacije ZSMS, da izberejo kandidata in predlog posredujejo odboru za medsebojna delovna razmerja.

Potrdili so projekt izgradnje zaklonskega za potrebe temeljne organi-

zacije Hladna valjarna Bela, Valjarna bluming-štel, Valjarna žice in profilov in vzdrževanje Bela v skupni predračunski vrednosti 30 milijonov dinarjev. Projekt izgradnje naj se vnesi v srednjeročni program razvoja 1980–1985.

Delegati delavskega sveta so bili seznanjeni s sklepi 30. in 33. razširjene seje izvršnega sveta skupščine občine Jesenice glede problematike v temeljni organizaciji in zahtevali, da se sprejeti sklepi izvajajo tako v temeljni organizaciji kot v celotni Železarni. Poleg asortimenta in količine pa se mora upoštevati tudi kvaliteta vložka.

Sprejeli so statut splošnega združenja TOZD Črne in barvaste metalurgije in livarn v letu 1979 brez pripomb in soglašali, da TOZD HV Bela pristopi k temu združenju.

Vzeli so na znanje tudi predlog delegatov za skupščino splošnega združenja TOZD Črne in barvaste metalurgije in livarn s pripombo, da bi moralo biti več delegatov iz finalnih temeljnih organizacij.

TOZD Vzdrževanje

20. SEJA SEJA DELAVSKEGA SVETA

Ob zaključku meseca januarja so se delegati delavskega sveta TOZD Vzdrževanje zbrali na 20. redni seji. Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili le-ti realizirani. Istočasno so se tudi domeni, da je potrebno TOZD Remontne delavnice in TOZD Strojne delavnice posredovati kriterije za napredovanje tehnikov, ki so bili sprejeti v TOZD Vzdrževanje, da bi bilo napredovanje kadra tega profila v vseh vzdrževalnih TOZD poenoteno.

Delavski svet je obravnaval in potrdil inventurni elaborat z ugotovitvami:

- za neuporabna osnovna sredstva je potrebno izvesti knjigovodsko in fizično likvidacijo. Sedanja vrednost predlaganih osnovnih sredstev za likvidacijo je še 4.738,00 din;
- inventurna komisija mora izvesti še knjigovodske prenose osnovnih sredstev, za katere je ugotovljeno, da so zamenjane med TOZD;
- potrjuje se predlog inventurne komisije za popis denarnih sredstev, terjatev in obveznosti, da se pred izdelavo zaključnega računa knjiži na kontu 031 sredstva združena v SIS materialne proizvodnje še 1.283,77 din kot obračun prispevka za elektro energijo in da se izravna razlika v višini 8.072.291,45 din med kontom 266 – obveznosti OZD za združena sredstva in kontom 950 – rezervni sklad;
- sprejme se stanje nedovršene proizvodnje v višini 19.817,28 din, stanje v skladišču 87 za material R-53 VK 57 v višini 934.335,43 din, evidenčna vrednost orodja v rabi VK 66 je 1.224.481,94 din.

Inventurni komisiji je bila za dobro opravljeno delo izrečena posebna pohvala.

V nadaljevanju so delegati potrdili sklep odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Vzdrževanje v zvezi s programom amortizacijskih zamenjav in investicijskega vzdrževanja v letu 1979. Vodstvo TOZD pa je za-

dolženo, da pospeši dobavo že naročenih pozicij iz leta 1978, na sektorju za ekonomiko pa morajo čimprej pripraviti konti plan za pozicije, ki se bodo finansirale v letu 1979.

Delegati so soglašali s predloženim terminskim koledarjem za razpravo na zborih delavcev o poslovnem poročilu za leto 1978.

Delavski svet je sprejel osnutek statuta splošnega združenja TOZD Črne in barvaste metalurgije in livarn SRS s pripombo, da iz programa ni razvidno, kakšne finančne obveznosti predstavlja delovanje tega združenja. Vodstvo TOZD mora do ene od prihodnjih sej pripraviti podatke o načinu zbiranja sredstev za delovanje združenja.

Delegati so sprejeli informacijo o uskladitvi poslovanja v TOZD Kovinostservis z ostalimi TOZD in delovnimi skupnostmi v Železarni in prenosom vzdrževalcev v TOZD Vzdrževanje, področja HVZ:

šifra 7832, D-4 ključ-spec. od 10 na 11 os.

šifra 7845, D-4 elektr.-spec. od 3 na 4 os.

Veljavnost prenosa je od 1. 2. 1979 dalje.

Ob zaključku seje je bil potrjen predlog vodstva za izplačilo enkratne nagrade sodelavcem, ki so sodelovali pri remontu električne peči Lectromelt. Nagrada v višini 20.000,00 se razdeli med 48 delavcev v razmerju opravljenih ur na remontu.

CB

VPIS NOVINCEV V SREDNJE, VIŠJE IN VISOKE ŠOLE ŽE V MARCU

Reforme usmerjenega izobraževanja ne pogojujejo le nove vsebine v učnovzgojnem procesu, drugačna organizacija in predvsem novi odnosi znotraj procesa samega, temveč jo pogojujejo v enaki meri tudi prizadevanja, kako učenca že v samem začetku kar najbolj ustrezno vključiti v ta proces in ga usposobiti za poznejše delo.

V ta prizadevanja spadajo v prvi vrsti in v samem začetku tudi težnje, kako in kam usmeriti mladino po končani osnovni šoli skladno z njeno sposobnostjo, nagnjenji in seveda z družbenimi potrebami.

Dve leti doslej že poznamo predvpis v prvi letnik srednješolskih in prijave za vpis v prvi letnik visokošolskih vzgojno-izobraževalnih organizacij. Tako predvpis kot prijave so imele v večji meri značaj registracije trenutnih nagnjenj posameznikov, kot pa značaj njihove dejanske študijske in s tem poklicne odločitve. Ne glede na to pa je zlasti predvpis že imel tudi značaj preverjanja ustreznosti posameznih odločitev ter preusmerjanja, če so se za to pokazale potrebe.

Po sklepu republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije bo letos namesto predpisa v srednje šole zgodnejša prijava za vpis. Želimo posebej poudariti, da je bistvena razlika med dosedanjim predpisom in bodočo zgodnejšo prijavo za vpis in sicer: predvpis je pomenil predvsem registracijo želja posameznikov za posamezne šole, zgodnejša prijava pa predstavlja praktično že dokončno odločitev, katero bodo izbrani učenci junija potrdili samo še s formalnim vpisom. Število sprejetih kandidatov na posamezno šolo se ne bo ravnalo po številu prijav, temveč na podlagi že prej določenega števila prostih mest, ki bo določeno v soglasju z izobraževalno skupnostjo Slovenije, posebnimi in občinskimi izobraževalnimi skupnostmi srednjimi šolami.

Kakšen bo potek prijave za vpis? Pred skupnim razpisom za vpis novincev v prvi letnik srednjih, viš-

jih in visokih šol, razpisom za sprejem novincev v domove, razpisom prostih učnih mest za učence poklicnih šol in učno pogodbo ter razpisom vseh vrst štipendij (kadrovskih, iz združenih sredstev ter Titovega sklada) bodo izobraževalne skupnosti in vzgojnoizobraževalne organizacije določile število prostih mest po posameznih šolah. To število naj bi bilo kar najbolj usklajeno z najširšimi družbenimi potrebami po kadrih v občinah, regijah in republiki.

Skupni razpisi bodo objavljeni v osrednjih slovenskih časopisih (Delo, Večer) prve dni marca.

Od objave skupnega razpisa pa do približno desetega aprila se bodo učenci osmega razreda osnovnih šol prijavljali za prvi letnik srednjih šol, učenci zaključnih razredov srednjih šol ter kandidati za študij ob delu na višjih in visokih šolah pa v prvi letnik teh šol. Osmošolci se bodo prijavljali za srednje šole na svojih matičnih osnovnih šolah. Prijavili se bodo tako, da bodo izpolnili posebne obrazce, katerega bodo morali podpisati tudi njihovi starši. Podpis staršev naj bi ne imel namena, da se oni odločajo, kam bo šel njihov otrok, temveč ima namen, da so starši informirani o odločitvi učenca in da mu kot bolj izkušeni in poznavalci širših razmer znajo tudi ustrezno svetovati.

Bodoči maturanti srednjih šol in kandidati za študij ob delu na višjih in visokih šolah se bodo prijavljali preko srednjih šol ali pa direktno na univerzi na centru za razvoj.

Osnovne šole bodo poslale prijave srednjim šolam, na katere so se učenci prijavili, istočasno pa bodo z ustreznim seznamom po posameznih šolah obvestile o prijavah tudi pristojne samoupravne interesne skupnosti za zaposlovanje.

Vse vzgojnoizobraževalne organizacije tako na nivoju srednjih šol kot na višje in visokošolskem nivoju bodo pred zaključkom razpisa v aprilu mesecu oblikovale komisije za sprejem novincev. V komisijah za srednje šole bodo sodelovali tudi predstavniki pristojnih skupnosti za zaposlovanje, prav tako bodo v komisijah na področju visokega šolstva sodelovali predstavniki vseh dejavnikov, ki se ukvarjajo s poklicnim usmerjanjem.

Nastop folklornega ansambla KUD Krušik iz Valjeva na Jesenicah (Foto J. Rabič)

Na podlagi prijav, razpisnih pogojev, podatkov, ki so jih zbrale skupnosti za zaposlovanje pri testiranju učencev v osnovnih šolah, na podlagi morebitnih posebnih zahtev za posamezne šole in seveda na osnovi razpoložljivih prostih mest bodo komisije določile, kateri kandidati bodo sprejeti in kateri ne. Zlasti na šolah, za katere bo veliko več kandidatov, kot pa je na šoli prostih mest, bodo morale komisije odkloniti tudi take kandidate, ki bi zaradi sposobnosti verjetno na šoli lahko uspevali, pa zaradi omejenega števila prostih mest ne bodo mogli biti sprejeti. Komisije za sprejem bodo morale pisno obvestiti vse kandidate, ki ne bodo sprejeti, da se bodo lahko usmerili na druge šole. Poimenski seznam teh kandidatov bodo morale komisije poslati tudi pristojni skupnosti za zaposlovanje, da bodo le-te pomagale iskati kandidatom nova mesta.

Srednje šole bodo morale opraviti dokončen izbor kandidatov do 20. junija, saj bo med 20. in 30. junijem že predpisani rok za še formalni vpis do 15. septembra. Visokošolske izobraževalne organizacije bodo morale opraviti dokončen izbor do 28. avgusta, formalni vpis pa bo zaključen do 15. septembra 1979.

Čas pred prijavi in še v času prijave, naj bi šole izkoristile za temeljito informiranje učencev o prostih učnih mestih v delovnih organizacijah, o prostih mestih po šolah, o zahtevnosti posameznih šol, o iskanjih in neiskanih poklicih, o štipendijah in nenazadnje tudi o tem, kaj menijo svetovalne službe ter pedagoški delavci o nameravani učencevi poklicni odločitvi. Tudi učenci sami naj bi izkoristili ta čas, da bi razčistili še prenekatero nejasno vprašanje: nasvete naj iščejo pri svetovalnih službah oziroma mentorjih poklicnega usmerjanja na svojih matičnih šolah, pri svetovalcih poklicnega usmerjanja skupnosti za zaposlovanje, koristijo pa naj tudi najrazličnejše publikacije o izbiri poklica, ki jih šole že imajo.

Skoraj zanesljivo je, da bo za posamezne šole več kandidatov, kot bodo imele šole prostih mest. Prav je, če mentorji poklicnega usmerjanja na šolah opozarjajo učence na to; zlasti manj primernih kandidatov za izbrano šolo naj svetujejo drugo, da bi pozneje ne bilo preveč razočaranj.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

VOJNE MLEKARNE IN SIRARNE

Iz teh precej skopih podatkov vseeno vidimo, da so v NOV poznali pomen, ki ga ima proizvodnja in predelava mleka v režiji enot — zavodov NOV in POJ kot tudi narodnoosvobodilnih odborov, zato so v tem smislu storili določene ukrepe. Toda, proizvodnja in predelava mleka je bila v NOV vseeno majhna. To je videti tudi iz dokumentov, v katerih je bil urejen pripadajoči obrok živil. V normah prehrane, ki jih je predpisal vrhovni štab leta 1942, niso bili v rednih obrokih predvideni mleko in mlečni izdelki. Samo v suhem obroku za bolnike in ranjence je bilo predvidenih poleg drugih živil tudi po 200 g sira na dan. Leta 1943 je bilo uvedenih v obvezni obrok tudi 200 g sira (toda ne kot redni živilski artikel, temveč kot nadomestilo za 250 g mesa).

Ekonomski odsek glavnega štaba Makedonije je jeseni leta 1944 predpisal tabelo pripadajočih obrokov hrane, ki je predvidevala 40 g belega sira in 30 g kačkavalja na dan. Leta 1945 so bile predpisane tabele pripadajočih obrokov hrane za vso JLA in v njih niso bili v redni prehrani predvideni mleko in mlečni izdelki. Samo v obroku številka 3 za ranjence in bolnike, je bilo predvidenih 200 gramov mleka, 25 g sira in 10 g kajmaka, za letalce pa — 400 g mleka, 40 g sira, 30 g surovega masla in 10 g kajmaka.

Da bi zagotovili kar največjo možno proizvodnjo in predelavo mleka v morebitni bodoči vojni, bi bilo potrebno, da že v miru opravimo ustrezne priprave, da povečamo živilski sklad in proizvodne zmogljivosti za predelavo mleka na hribovsko-planinskih območjih, da izdelamo načrte za preusmeritev na vojno proizvodnjo, podrobno proučimo možnosti za množično proizvodnjo in predelavo mleka pod oteženimi delovnimi pogoji itd.

NACIN PRIDOBIVANJA IN SHRANJEVANJA MLEKA DO UPORABE ALI PREDELAVE

Mleko je »idealna hrana« za mikroorganizme, ki se lahko v njem ob ugodnih okoliščinah naglo razmnožijo in ga pokvarijo. Da bi podaljšali vzdržljivost mleka, je treba zagotoviti, da bi vanj prišlo čimmanj bakterij in preprečiti, da bi se v njem razmnoževale.

Najboljša ovira, ki preprečuje, da bi bakterije prišle v mleko, je higienična molža. S tega stališča ima strojna molža celo kopico prednosti pred ročno molžo, ker s strojno molžo onemogočimo, da bi se mleko kontaminiralo z bakterijami iz zraka.

Pa tudi z ročno molžo, ki bi jo v vojni najpogosteje uporabljali, lahko dobimo mleko z malim številom bakterij, če opravimo potrebne priprave. Da bi to uresničili, je treba hlev očistiti najmanj pol ure pred molžo in zamenjati stello v njem. Nato je treba hlev dobro prezračiti. Vime je treba umiti z mlačno vodo, nato pa ga posušiti z mehko cunjjo (ali še bolje s krep papirjem). Če na vimenu ni videti umazanije, zadostuje, da ga obrišemo z vlažno cunjjo. Tisti, ki molže, mora imeti med molžo po možnosti posebno obleko, pri čemer si mora pred začetkom molže umiti roke z mlačno vodo in milom.

Da bi preprečili onesnaženje mleka, je treba molsti skozi belo cunjjo, ki jo položimo čez odprtino posode za mleko. V ta namen uporabljamo kovinska cedila, ki jih postavimo na odprtino posode, nanje pa položimo vato. Takoj po molži je treba mleko precediti, da bi izločili iz njega mehanske primise, z njimi pa tudi veliko število bakterij.

Kljub vsem tem ukrepom ostane v mleku določeno število bakterij; v njem se lahko hitro razmnožijo, saj ima mleko ob sami molži temperaturo več kot 30 stopinj Celzija, ki je primerna za razmnoževanje mikroorganizmov. Zato je treba mleko ohladiti na najmanj 10 stopinj Celzija. Najhitreje ga lahko shladimo s posebnimi hladilniki (laktofrizi ip.). Če nimamo namenskih hladilnih naprav, kar bi se v vojni pogosto dogajalo, lahko mleko hladimo s tekočo vodo (ustrezne posode za mleko damo v tekočo vodo, na sneg ali led). Med hlajenjem je treba mleko večkrat premešati, ker s tem skrajšamo čas, potreben za hlajenje.

PREDELAVA MLEKA

Mleko vsebuje veliko količino vode (87,5 odstotkov) in predstavlja zajetno voluminozno živilo. S predelavo v posamezne izdelke pa mleko izgubi znaten del vode, zato se zmanjša njegova prostornina in tako postane primernejše za transportiranje; s tem pa se mu podaljša tudi nepokvarljivost. Zato je treba mleko predelovati tudi tedaj, kadar se pripravljamo, da bomo v kratkem zapustili določeno ozemlje.

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

ROJSTVO SONČNEGA SISTEMA

Odkar je prišel človek že v davni preteklosti spoznavati zakonitosti na nebu, se je predvsem zanimal za sončni sistem. Izrednega pomena sonca kot vira za življenje, neobhodne energije v obliki toplotnega in svetlobnega sevanja, ni potrebno posebej poudarjati. Tudi prevladujoči pojavi na nočnem nebu, mesec in posebno svetle ter značilno premikajoče se zvezde, so vzbujale pozornost in radovednost naših daljnih prednikov.

ASTRONOMIJA IN SONČNI SISTEM

Glavni objekt astronomije je bil od prvih pričetkov naprej do današnjega obdobja sončni sistem, pred dozdnevno nespremenjenim ozadjem zvezd stalnic. Tudi konstrukcija uporabljenih daljnogledov, ki jo je izvedel Galileo Galilei in zrcalnih teleskopov Isaaca Newtona, je najprej omogočila obogatitev znanja o planetih, mesecu in soncu. Šele v 19. stoletju, ko so razvili vedno boljše instrumente, so se astronomi pričeli zanimati tudi za našo galaksijo z okoli 200 milijardami zvezd, med katerimi predstavlja sonce le precej povprečen primer. Nadaljnji premik zanimanja je sledil pred okoli 50 leti, ko so ugotovili, da je naša galaksija, le ena izmed približno 100 galaksij, tistih lepih spiralno oblikovanih meglic, ki napolnjujejo vesolje. Tudi danes spada raziskava daljnih galaksij, s svojimi delno izrednimi energetskimi spremembami, med najbolj zanimive in presenetljive raziskave astronomije, v tesni povezavi s fiziko.

Zanimive so nekatere številke o razdaljah pri prehodu s sončnega sistema na galaksije, oziroma na celotno vesolje. Srednja razdalja med soncem in zemljo je približno 150 milij. kilometrov in svetloba potrebuje za to pot okoli osem minut. Med planeti Neptunom in Plutonom in Soncem, je okoli 4,5 milijarde km razdalja. Zato potrebuje odbita sončna svetloba s teh dveh planetov do Zemlje nekaj več kot štiri ure. Na drugi strani je naša galaksija, s premerom okoli 100.000 svetlobnih let, za več kot 100 milijonkrat večja kot sončni sistem. Končno so nekateri danes zaznavni objekti vesolja od nas oddaljeni

približno deset milijard svetlobnih let, kar ustreza še dodatnemu povečanju za faktor 100.000.

Zaradi ogromnega napredka, ki je bil dosežen na področju astronomskih naprav v zadnjih desetletjih (veliki teleskopi, pasivni in aktivni radijski teleskopi, detektorji z rentgenskimi in gama žarki, elektronski računalniki), so danes dostopni za obdelavo fizikalni in kozmični problemi v okviru galaksij in vesolja.

Zato je razumljivo, da so na nekaterih področjih danes že dosegli meje možnega. Kar je v preteklih stoletjih spadalo med nerešljive probleme, velja danes skoraj kot nevažno in že v okviru galaksij kot precej nepomembno. Vesoljski poleti s šestimi pristanki človeških posadk na Luni, z nekoliko pristanki poskusnih sond na Marsu in Veneri ter vesoljske misije sond tipa Mariner in Pioneer k planetom Merkur, Venera, Mars in Jupiter, so omogočili v sedemdesetih letih odpiranje novih dimenzij na področju planetologije.

Danes je zelo dobro poznana topografija meseca in obeh Zemlji sličnih planetov — Merkura ter Marsa kakor tudi marsovih lun Phobosa in Deimosa. Nekateri dele meseca so raziskali celo z večjo pozornostjo kakor marsikatero področje Zemlje. S pomočjo radarske tehnike so uspeli tudi predreti goste oblake žveplene kisline na Veneri in odkriti važna spoznanja o njeni površinski strukturi. V zadnjih letih so uspeli s konvencionalnimi astronomskimi sredstvi doseči več presenetljivih odkritij v notranjosti našega sončnega sistema. Tu je šlo predvsem za sistem obroča na Uranu, miniplanet Chiron, mesec Plutona in za en planetoidni mesec. Izboljšano razumevanje razvoja zvezd in zelo natančni postopki analiz, omogočajo tudi bolj realistično rekonstrukcijo nastanka sončnega sistema.

NA ZAČETKU STA BILA PLIN IN PRAH

Starost vesolja cenijo na 15 do 20 milijard let in naše galaksije na 12 milijard. Tako sončni sistem s svojimi 4,6 milijardami let ni posebno star in ga sestavljajo deloma atomi, ki so nastali v več generacijah zvezd, ki so že davno prenehale obstajati. Pri »praeksplozijah« nastaneta vodik in helij medtem, ko nastanejo

ostali težki elementi do železa z jedrsko fuzijsko reakcijo v notranjosti zvezd. Še težji in vedno bolj nestabilni elementi do urana lahko nastanejo samo pri eksplozijah na masi zelo bogatih zvezd z ustrezno kratkim trajanjem.

Zvezde nastanejo praviloma skupaj iz velikih oblakov sestavljenih iz medzvezdnega plina in prahu z maso, ki ustreza najmanj nekaj sto do nekaj sončnih mas. Manjši oblaki te vrste v galaksiji ne morejo obstajati zaradi težnosti in magnetnih delovanj. Težnostna delovanja galaksije in samega kupa zvezd pripelje v sorazmerno kratkem času do razpada vseh, ne prevelikih skupin novo nastalih zvezd. Takšni kupi zvezd, ki jih danes opazujemo so zelo mladi. Tako cenijo starost Plejad samo na okoli 50 milij. let.

Omenjene plinske in prašne mase v obliki oblakov izkazujejo srednjo gostoto okoli 100 atomov na kubični centimeter. Takšne tvorbe so na eni strani podvržene lastni težnosti, ki jih vleče skupaj in na drugi strani močno od temperature odvisnemu notranjemu pritisku in eventualnim vrtenjem, ki jih vlečeta narazen.

Da se lahko zgostijo in se pri tem razkrojijo v tako imenovane protozvezde, mora postati oblak vedno gostejši in toplota, ki nastane zaradi vedno večje kompresije, je treba sproti odvajati. Pri večjih gostotah postanejo potem zaradi manjše mase skupki, ki se zaradi nadaljevanja hlajenja še naprej krčijo. Po prekoračitvi kritične gostote nastanejo manjši skupki.

To postopno razpadanje velike mase plina in prahu v vedno manjše oblake je prekinjeno takrat, ko se toplota, ki se sprošča med krčenjem zaradi gostote celotnega sistema ne odstranjuje dovolj hitro z žarčenjem. Pri masah z najmanj od 0,5 do 1,0 sončne mase, nastane ravnotežje med težnostjo in pritiskom. Zato takšne plinske krogle več ne razpadajo in se lahko razvijejo v zvezde.

(SE NADALJUJE)

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz devetih temeljnih organizacij in ene delovne skupnosti prejeli 48 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Skupine so najpogostejše obravnavale proizvodne rezultate poslovanja v letu 1978 oziroma tehnični del poslovnega poročila, ponekod pa že tudi poslovno poročilo in zaključni račun.

V TOZD Plavž so SDS aglomeracija 1 ter plavž 1 in 2 obravnavale poslovno poročilo za leto 1979. Hkrati s poročilom so skupine sprejele tudi predlog za naložbo 14.000.000 din za hladno valjarno Bela, ob čemer pa pričakujejo, da se jim obrazloži, kako se izvaja sanacijski program v tej TOZD. V zvezi s predlogom delitve čistega dohodka pa poročajo, da se glede na ugotovljeno stanje povšajajo tarifne postavke. SDS aglomeracija med drugim ugotavlja, da so bili zaradi slabih vremenskih razmer prisiljeni delati nadure, da bi zadostili potrebam plavžev. Zato se jim ne zdi prav, če nekdo zaradi tega izgubi otroški dodatek ali pade v nižjo kategorijo. SDS plavž 4 predlaga, da naj se pospeši delo za odpravo 5. skupine na plavžu in da naj se vrednost bona za malico poveča na 20 din.

V TOZD Jeklarna so se sestale štiri skupine. Vse so volile delegate za konferenco osnovne organizacije sindikata, SDS staro železo pa je razpravljala tudi o težavah z vložkom in drugi obratni problematiki.

Veliko razprave o proizvodni problematiki pa je bilo pri obravnavanju proizvodnih rezultatov poslovanja v TOZD Hladna valjarna Bela, kjer se je sestalo 16 delovnih skupin. SDS priprava dela — odprema (preje se je imenovala vodstvo 2) ugotavlja, da so od plana odstopali po asortimentu. Krivdo za to pripisujejo nekvadratnemu vložku. Ker so pripombe na planiranje in programiranje, skupina želi imeti sestanek skupaj z vodstvom TOZD in pripravo dela, da bi se dogovorili za boljše delo. Skupina predlaga, da naj bi se izdala okrožnica o tem, kje se morajo zadrževati šoferji in pomočniki, kajti sedaj se sprehajajo po odpremi in adjustaži. Zanimajo jo tudi, kdaj bo rešen problem varjenja kolobarjev ter opozarja, da sistem odpiranja in zapiranja vrat ne ustreza.

Na sestanku SDS lužilnica 1 je bil poudarek na vprašanju plana gibanja zastojev, njihovih vzrokov, vložku in proizvodnih stroških. Ugotavljajo, da porabijo preveč kisline. K temu je veliko prispeval daljši zastoj v regeneraciji. SDS lužilnica 2 kot glavne dejavnike za neizpolnjen lankoletni plan navaja nezadostno količino vložka po asortimentu, slabo kvaliteto domačega in uvoženega toplovaljanega vložka, majhno težo uvoženih kolobarjev, neosvojeno tehnologijo varjenja dinamov trakov na liniji za pripravo kolobarjev. Posledica je bila slab izpilen. Poleg tega omenja še nekvadratno vzdrževanje, pomanjkanje rezervnih delov, delovno in tehnološko disciplino itd. Ugotovila pa je tudi, da so bili po reorganizaciji napravljeni določeni pozitivni premiki.

Tudi SDS priprava vložka 1 ugotavlja, da reorganizacija že v začetni fazi nakazuje bistven napredek. Meni pa, da nekatera delovna opravila niso pravilno ovrednotena oziroma stimilirana. Zato je predlagala, da se ponovno ovrednoti in postavi tarifna postavka pripravljavcu in snemalcu kolobarjev, vodji priprave vložka, skladiščnikom ter transportnim delavcem. Skupina se je seznanila tudi s pomembnostjo opravljenih varilcev oziroma v kolikšni meri kvaliteta zvara vpliva na finančni efekt, oziroma izplen cele temeljne organizacije. Zato vprašuje, če so na ta delovna opravila postavljeni res sposobni delavci s pravilnim odnosom do dela in z zadostno kvalifikacijo.

Tudi SDS priprava vložka 3 navaja nekatera delovna mesta, ki so po njenem mnenju preizkušena. To so: transportni delavec, uvajalec in snemalci kolobarjev na CBL liniji. Tudi vodja skladišča in skladiščniki naj bi bili, v primerjavi z istimi delovnimi opravili v drugih TOZD, sedaj preizkušeni kategorizirani. Razpravljali so tudi o slabem zgledu, ki ga daje eden izmed sodelavcev na CBL liniji s svojim pasivnim in odklonilnim odnosom do dela in ki kvarno vpliva na razpoloženje ostalih delavcev, pa tudi na proizvodne rezultate. Opozarjajo tudi na vprašanje kadrovanja in fluktuacije na CBL (uvajalec kolobarjev gre na odsluženje vojaškega roka, snemalci kolobarjev pa čaka, da dobi delo v poklicu za katerega je izučen). Skupina predlaga, da se posadi CBL dodeli dodatek na ropot tedaj, ko se obreže krom. Ropota so namreč namerili že do 110 decibelov, zgornja dovoljena meja pa je 80 decibelov.

SDS priprava vložka 4 v zvezi s fluktuacijo predlaga povišanje grupe pripravljavcu in snemalcu kolobarjev. Skupina meni, da je v zvezi s prevzemanjem kolobarjev s števila potrebno napraviti nov regulativ prevzemanja, za vsako kvaliteto jekla posebej. Ker imajo delavci na delovnih mestih 4212, 4213, 4210, 4211 takšno delo, da se obleke hitro strgajo, vprašujejo, zakaj ne dobe po dveh delovnih oblekah in srajc (to naj bi dobil tudi žerjavovodja 4217). Na ZRM naj bi bolj pazili na zvare, za vsak zvar, ki poči ali ki se odtrga, naj bi tudi natančno zapisali vzrok.

SDS valjarna 1 meni, da bo temeljna organizacija lahko izpolnjevala postavljene obveznosti le, če bo imela zadostne količine kvalitetnega vložka po asortimentu, TVT večjih tež ter ob zmanjšanju vseh vrst zastojev. Velikega pomena bi bilo preventivno vzdrževanje. Storitelnost ključnega agregata pa bi se povečala s kvalitetnejšimi zvarki pri nizkoogljčnih in dinamov TVT. Skupina je pod razno postavila več vprašanj. Tako, če je možno odpraviti veliko gnečo na dopoldanski malici, kaj je s toplim obrokom na nočni dlini ter zakaj vzdrževalci po remontih ne počistijo za seboj. Skupina ugotavlja, da imajo na SAN slabo razsvetljavo ter da jim v brusilnici manjka brusilec.

Tudi SDS valjarna 2 opozarja na probleme z vložkom, na potrebo po izboljšanju zvarov na liniji za pripravo kolobarjev ter na potrebo po povečanju izplena pri vseh kvalitetah. Med drugim meni, da je potrebno ponovno oceniti tista delovna opravila pri katerih je velika fluktuacija. Vprašuje tudi, kdaj se bo izpolnila obljuba glede napeljavne vode na ZRM, kaj je s toplim obrokom na nočni dlini, in zakaj se v žarilnici ne pišejo ure za manjkajoče, oziroma kdaj se le-te pišejo. Pravijo tudi, da morajo po novem žerjavovodje mazati žerjav, da pa maziva ne bodo dvignili, dokler ne bodo montirana priročna skladišča.

Člani SDS valjarna 3 so opozorili na več vprašanj, ki se nanašajo na izboljšanje izplena, zanimali pa so jih tudi vzroki za reklamacije v minulem letu. Odgovore žele dobiti še na sledeča vprašanja: Kdaj se bodo uredile zavore na žerjavih in s tem izboljšali pogoji za bolj varno delo? Kdo je prevzel napravo za odsesavanje dima na peči za rekristalizacijo in razogličanje, ker ta naprava ne dela odkar je bila montirana? Ali je možna naba rezervnih valjčnic (76) za peč CRNO, da bi lahko pri remontu zamenjali vse valjčnice in ne le 40-tih, kolikor jih je sedaj v rezervi?

SDS valjarna 4 je bila med drugim mnenja, da z uvedbo norm ne bi smela pasti kvaliteta dela v temeljni organizaciji. Izkazalo se je namreč, da je že močno padla kvaliteta CBL zvarov pri nizkoogljčnih jeklih, s tem pa proizvodnja na ZRM ter končni izplen. Žerjavovodja s CTM je že drugič postavil vprašanje glede vrednotenja ter količine dela na tem delovnem mestu. Skupina se strinja, da je to delovno mesto potrebno ponovno oceniti, obenem pa od pristojnih zahteva odgovor. Prav tako postavlja vprašanje glede pomanjkanja delavcev na RWL liniji. Ugotavlja namreč, da je bila linija zadnje čase večkrat v okvari, ker so z njo opravljeni delavci, ki za to delo niso bili usposobljeni.

Skupini strojne adjustaže in adjustaže 1, ki sta se sestali skupaj, sta bili mnenja, da je potrebno bolj intenzivno skrbeti za odpravo valovitosti v valjarni, poostriži kontrolo kvalitete pri prevzemu materialov iz števila ter intenzivnejše vzdrževati same linije in naprave. Že na prejšnjem sestanku je bila postavljena zahteva, da naj se časovno določi malica za ostale TOZD ter za tuje firme, ki delajo v Železarni. Skupina ugotavlja, da če ena izmena 30-tih delavcev čaka na malico po 30 minut, zneso to dnevno 15 ur ali 300 ur mesečno. Kaj se bolj splača? Prav tako vprašuje, kdo je odgovoren, če pride do želodčnih obolenj zaradi dva ali več dni stare solate, salame, ki je narezana že več dni itd. Vodje linij menijo glede dežurnih vzdrževalcev, da morajo le-ti priti na linijo pogledat, kaj je narobe, če jih pokličejo po interfonu — ne šele na intervencijo delovodje. SDS meni, da so prvi rezalci, glede na zahtevnost dela, upravičeni do desete, drugi adjusterji pa, glede na težavnost, do 6 kategorije.

SDS strojna adjustaža in adjustaža 2 sta imeli največ pripomb na neustrezen vložek, tako po asortimentu kot po kvaliteti. Skupina ugotavlja, da to še zlasti velja za avstenitna jekla. Obravnavali sta tudi delovno disciplino ter medsebojne odnose. Poleg tega sta predlagali tudi, da bi se nad žarilno linijo za silicijeva jekla vgradili prezračevalci (ventilatorji), da bi prvi rezalci dobili deseto kategorijo, izdelovalci palet pa stimulacijo.

SDS strojna adjustaža in adjustaža 3 sta pod razno opozorili na problematično kvaliteto materiala (debelina, valovitost) ter, da vodilni na linijah zahtevajo večjo prisotnost in pozornost kontrolorjev OTK. Vprašujeta tudi, kdaj bo na SSSL liniji postavljen nov oljnik za mazanje trakov. Disciplina, razen posameznih izjem, je solidna. Poraba zaščitnih sredstev se je precej zmanjšala. Vzdrževanje pa je slabo, saj se delajo samo najbolj nujna dela. Skupini menita, da imajo drugi adjusterji ter vodje škarij prenizko kategorijo. Vodilni škarjenci naj bi se izenačili z drugimi vodilnimi na linijah v lužilnici, CRNO itd.

V TOZD Profilarne je vseh pet delovnih skupin že obravnavalo zaključni račun. SDS vodstvo, profilarne 2 ter predelava profilarne so se med drugim seznanile tudi z vzroki 3,9 odstotnega zaostanka za planom. Po eni strani mednje štejejo težave s pomanjkanjem vložka in delovne sile, po drugi strani pa so jih urgence kupcev silile v drobljenje že tako skromnega programa in s tem v večje število menjav. Slednje pa se odraža v znižanju proizvodnje na redni obratovalni čas. Imeli so dosti naročil, ki pa jih zaradi pomanjkanja vložka niso uspeli realizirati. Železarna Sisak je, na primer, dobavila le 50 odstotkov naročenega vložka. Med letom je v temeljni organizaciji delalo povprečno le 98 delavcev, medtem ko znaša normativ 104 delavcev. Plana izvoza niso dosegli, ker jim zastarele strojne kapacitete ne omogočajo izdelave kvalitetnih profilov. Linija za diske je plan dosegla, vendar pa naročil (med letom je prišlo do zvišanja le-teh) ni izpolnila. Pogledali so tudi, kakšna je storitelnost ter izplen po posameznih progah in ugotovili določena odstopanja. Ugotavljajo, da glede na celoto ni bistvenih sprememb. Pogledali so tudi kazalce zaključnega računa in sklenili, da se čisti dohodek deli tako kot je v njem prikazano. Vodja TOZD je delavcem spregovoril tudi o zaključnem računu železarne Jesenice ter povedal, da bodo izgubo TOZD Hladna valjarna Bela krile uspešnejše temeljne organizacije. Pod razno so skupine obravnavale tudi varnost pri delu, skrb za čistočo v sanitarnih prostorih in še nekatere druge zadeve.

Podobno je potekala razprava tudi na sestankih SDS profilarne 1 ter SDS profilarne 3. SDS profilarne 1 je med drugim opozorila na osebne dohodke, ki so po njenem mnenju prenizki. »Kljub temu, da je delo v obratu zahtevno, natančno in težko (fizično), se pojavljamo na repu plačilne lestvice v Železarni«, meni skupina. SDS profilarne 3 pa med drugim omenja še zahtevo prvih oblikovalcev profilov. Ti menijo, da delavci, ki skrbje za pripravo oblikovalnega orodja, še zdaleč ne opravljajo svojega dela tako, kot bi bilo treba.

SDS brusilnica 1 v TOZD Jeklovlek je razpravljala o napredovanju ravnalcev na delovna opravila brusilcev palic. Mnenja pa je, da to ne bi smelo povzročati motenj v delovnem procesu v brusilnici. Napredovale naj bi tako ženske kot moški, v kolikor ne bi pri ženskah nastajal problem zaradi triizmenskega obratovanja. Vsi, ki še niso opravili strokovnega tečaja o tehnologiji hladne predelave v jeklovleku, so bili o tem seznanjeni na sestanku. Seznanjeni so bili tudi o slabem brušenju PNO. Brusilci imajo pripombe na slabe in obrabljene mikrometre in na hrano v kantini (preveč sode). Predlagali so, da se poveča vrednost bona za malico.

Iz TOZD Remontne delavnice smo prejeli 5 zapisnikov SDS. Vse te skupine so obravnavale tehnično poročilo o delu TOZD Remontne delavnice v lanskem letu. SDS instalacija 2 (Javornik) ugotavlja, da pri izdelavi remontov brez njih ne gre, da pa proizvodni obrati ob koncu leta, ko dovršijo plan in delijo bone, nanje pozabijo, čeprav so tudi oni prispevali svoj delež k izpolnitvi plana. Tudi SDS montaža 2 (Javornik) se vprašuje, zakaj ne dobe ob izvršitvi letnih planov (glede na njihov delež) bonov, tako kot delavci iz produktivnih obratov. Spraševala se je tudi o vzrokih in posledicah fluktuacije delovne sile. V zvezi z delovno in tehnološko disciplino je bilo izpostavljeno tudi vprašanje cene njihove delovne ure. Vsakdo naj bi vsak dan pomislil, če bi nekomo plačal toliko, kolikor stane njegova ura, za opravljen del!

SDS gradbena delavnica Javornik na tehnično poročilo ni imela bistvenih pripomb, pod razno pa je opozorila na pomanjkanje delovne sile in disciplino. Postavila je tudi vprašanje o namestitvi še enega skupinovodje v tesarski delavnici. Kadrovske vprašanje naj bi rešilo vodstvo gradbenih remontnih delavnic, pregledalo pa naj bi tudi točko 6.9. v tehničnem poročilu.

Tudi v temeljni organizaciji Vzdrževanje, od koder smo prejeli 10 zapisnikov SDS, so delovne skupine razpravljale o tehničnem delu poslovnega poročila. SDS vzdrževanje plavža 1 in 2 sta pod razno opozorili tudi na problem oskrbe kopalnice s toplo vodo ter čiščenja pisarne, WC-ja in garderobe. Predlagali so, da bi dobil vsak delavec na mesec po dva zavojička toaletnega papirja. Ključavničarji se pritožujejo zaradi drobnega orodja, dvigalk in rezervnih delov.

SDS vzdrževanje HVZ 1 in 2 je bilo v zvezi s tehničnim delom poslovnega poročila med drugim rečeno, da je potrebno poslovna in periodična poročila razčleniti po oddelkih, da bo jasno, kje se da izboljšati stanje (fluktuacija, plan, bolovanje). Na osnovi poročila sta sprejeli več zaključkov. V tem letu bo treba zastaviti vse sile, da se v njihov oddelek vključijo monterji in instalaterji, ki sedaj spadajo v TOZD Remontne delavnice. Posebno skrb bo potrebno posvetiti tudi naročanju rezervnih delov ter razpolaganju z njimi in pregledom nad njimi. V vseh pogledih bo potrebno izboljšati disciplino (izostanki, pitje alkohola, bolovanje itd.). Pripravi večjih del bo potrebno posvetiti več časa, dokumente o zastojih pa voditi redno in ne nazadnje skrbeti tudi za izobraževanje ob delu.

SDS vzdrževanje Bela 1 v zvezi z izvrševanjem plana zastojev opozarja na veliko fluktuacijo takih profilov kot so ključavničar, električar, strugar in varilec, pod razno pa na potrebo po boljšem opraviilu (obzidavi) rezervnih pokrovov globinskih peči.

SDS vzdrževanje Bela 2 meni, da se zastoji, kljub zmanjšanju števila vzdrževalcev v letu 1979, ne bi smeli povečati. Kajti tudi valjavi oziroma delavci v proizvodnji bi lahko z bolj vestnim in odgovornim delom pripomogli k zmanjšanju zastojev. Dnina, ki je na dan remonta prosta, bi morala, po njenem mnenju, obvezno priti na delo.

SDS vzdrževanje Bela 4 in 5 sta bili mnenja, da je bila za valjarno žice vzeta premajhna osnova potencialnega dela zastojev, ker je bila le-ta v letu 1978 po rekonstrukciji in so bile nove naprave neutečene in nepreizkušene. Nadalje ugotavljata, da je bilo lani veliko nadurnega dela, kar kaže, da je primanjkovalo vzdrževalcev. Izrazili sta tudi nezadovoljstvo s sistemom stimulacije: pravijo, da se na njihovem področju največ dela, imajo pa najslabši gibljivi del na proizvodnji in zastoj. Tako torej predlagajo, da se jih plačuje po količini opravljenega dela. Razen tega menijo, da se zastoji večkrat pripisujejo vzdrževalcem, krivo pa je malomarno delo proizvodnih delavcev ali večkratne preobremenitve naprav.

SDS vzdrževanje hladne valjarne Bela 2 opozarja, da še ni dobila odgovora na vprašanje z dne 19. 1. 1979 (deficitarni poklic ključavničarja).

SDS delavnica elektroenergije (TOZD Energetika) urgira, da se pospešijo priprave za nabavo avtomobila TOZD Energetike.

SDS vodstvo TOZD ter samski domovi (TOZD Družbeni prehrana) sta posebej obravnavali poslovno poročilo in zaključni račun za leto 1979. SDS vodstvo TOZD je sprejela zaključni račun s pripombo, da se pri materialnih stroških racionalnejšo porabo, vendar ne v škodo koristnika, še privarčevati ter da bo treba vso skrb posvetiti čistoči na delovnem mestu ter disciplini. Kršitelje delovne discipline bo treba strožje kaznovati. SDS samski domovi pa je bila med drugim seznanjena z možnostjo adaptacije kadrovskega doma ter obveščena o izvajanju del na izgradnji čajne kuhinje in garderobe za sobarice v samskem domu na Koroški Beli. Nad tistimi, ki bolujejo, se mora zaradi velike bolezenske odsotnosti vršiti strožji nadzor, menijo člani SDS. Pogovarjali so se tudi o koriščenju letnega dopusta. Zaradi specifičnosti del ter velike bolezenske odsotnosti se mora le-ta porazdeliti preko celega leta.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

NADALJEVANJE SEJ SKUPŠČIN SIS

V prejšnji številki Železarja smo že napovedali 4. sejo ZBORA DELEGATOV ENOTE SKUPNOSTI POKOJNINSKEGA IN INVALID-SKEGA ZAVAROVANJA (v nadaljevanju SPIZ) Jesenice, ki bo 28. februarja.

Delegacije bodo na svojih sejah obravnavale predlog za dokončno dograditev doma upokojenecev na Jesenici. Socialni zavod dr. Franceta Berglja Jesenice namreč prosi SPIZ za približno 7,8 milijona dinarjev, s katerimi bi dokončno uredili ta dom. Lastna udeležba doma pa bo znašala približno 4,3 milijona dinarjev. Gradili bi v treh etapah. Prva etapa zajema predvsem dokončanje veznega hodnika (med starim in novim delom doma) ter prostore in opremo za delovno in fizioterapijo. Druga etapa predvideva dokončanje ureditve kuhinje, skladišč, garderob in servisnih prostorov. V tretji etapi pa bi uredili okolico doma (park, sprehajališča).

O izpolnjevanju plana reševanja stanovanjskih vprašanj upokojenecev in invalidov je pripravila poročilo stanovanjska komisija pri zboru enote. Po srednjeročnem načrtu bi morali v obdobju 1976—1980 zagoto-

viti za upokojenece 70 stanovanjskih enot, vendar so doslej dobili le tri garsonjere za upokojenece, letos in prihodnje leto pa bi morali dobiti 36 stanovanjskih enot (enosobna stanovanja in garsonjere). Vrednost teh enot bo (po današnjih cenah) približno 13,8 milijona dinarjev, kar se financira kot kreditna obveznost stanovanjskega sklada SPIZ. Do kasnitve kreditiranja stanovanjske izgradnje je prišlo največ zaradi pomanjkanja lokacij in ustreznih stanovanjskih enot, ki se lahko kreditirajo iz namenskih sredstev sklada.

Delegati se bodo seznanili tudi z invalidsko problematiko v občini Jesenice. Analizo o invalidski problematiki je pripravila strokovna služba SPIZ na pobudo, podano v javni razpravi o novi samoupravni organiziranosti SPIZ (jeseni 1978). Na tej osnovi bi morali ugotoviti, kakšni delovni procesi najbolj zmanjšujejo človekovo zmogljivost za delo ter ustvarjajo invalidnost. Pri tem so se omejili na zaposlovanje, poklicno rehabilitacijo in upokojevit tistih invalidov, ki imajo pogoje za pridobitev pravic iz invalidskega zavarovanja. Iz analize izhaja, da za zaposlovanje invalidov bolj skrbijo v organizacijah združenega dela z večjim številom zaposlenih, saj je v organizacijah združenega dela z manjšim številom zaposlenih poleg drugih razlogov tudi težko dobiti ustrežno delo za invalide. Absolutno število invalidov raste, praviloma v industriji, prevladujejo pa invalidi I. stopnje.

Iz poročila o poslovanju skupnosti v letu 1978 povzamemo le naslednje: Lani se je SPIZ na novo samoupravno organiziral, tako da so bile po občinah ustanovljene enote skupnosti z več pristojnostmi.

Pokojnini so se povečale za 19,1 %, zaradi prilaganja višine pokojnin povprečnim realnim osebnim dohodkom zaposlenih. Finančna sredstva za SPIZ združujemo in razporejamo v okviru republike. Lani je imela SPIZ približno 11,8 milijarde dinarjev vseh prihodkov (6,3 % več kot je bilo planirano — predvsem zaradi hitrejših stopnje rasti zaposlenosti in osebnih dohodkov na zaposlenega). Vseh dohodkov (izdatki za denarne datjave, rehabilitacijo in zaposlovanje, prispevke in izvajanje zavarovanja) je bilo približno 11,5 milijarde (3,4 % več kot je bilo planirano — predvsem zaradi medletne valorizacije pokojnin).

Presežek sredstev tako znaša 325,8 milijona dinarjev v vsej Sloveniji. Izvršni odbor skupščine SPIZ SRS predlaga, da se prenese med prihodke za letos, za toliko pa bi se zmanjšali prispevki iz dohodka.

V programu dejavnosti skupnosti v letu 1979 so opisane dejavnosti s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja, vendar brez količinskih kazalcev. Program se financira iz sredstev, za katera smo se že dogovorili konec lanskega leta. Več sklepov bo treba sprejeti v zvezi z dokončno uskladjitvijo pokojnin in drugih denarnih datjav za leto 1979. Pokojnine in dodatek za pomoč in postrežbo je treba uskladiti z gibanjem povprečnih nominalnih osebnih dohodkov na zaposlenega v SRS (podatki o tem še niso znani). Invalidnine pa bo treba uskladiti z rastjo povečanja življenjskih stroškov (za 15,7 %).

Poročilo o svojem delu je pripravilo sodišče združenega dela pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter starostnega zavarovanja kmetov v SR Sloveniji za leto 1978. Iz poročila povzamemo, da je sodišče lani prejelo 938 zahtevkov za sodno varstvo. Prevladujejo spori o pokojninskih dobi in spori o invalidnosti. Sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja bi morali vsebinsko čimprej uskladiti z novo zakonodajo

ter preučiti možnosti za skrajšanje postopka pred sodiščem. Prihodnji teden bosta zasedali še: skupščina zdravstvene skupnosti Jesenice (28. februarja 1979 — predvsem zaradi zaključnega računa za leto 1978 in finančnega programa za leto 1979) ter skupščina skupnosti za zaposlovanje Jesenice (27. februarja 1979). Gradivo za obe skupščini je objavljeno v današnji številki Železarja v posebnih sestavih.

Skupščine ostalih samoupravnih interesnih skupnosti, ki jih nismo omenili v prejšnji ali današnji številki Železarja, pa se bodo predvidoma sestale v začetku marca. Tako je 3. seja skupščine skupnosti otroškega varstva Jesenice sklicana v ponedeljek, 5. marca 1979. Poleg poslovnega poročila in zaključnega računa skupnosti za leto 1978 bodo delegacije obravnavale še predlog dejavnosti v Sloveniji v mednarodnem letu otroka, predlog za izdajo zakona o družbenem varstvu otrok in skupnostih otroškega varstva ter predlog za izdajo zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok.

Nada Dejak
Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

PROFILARNA

V torek, 6. februarja, je bila 15. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Na seji so sprejeli stališče, da bo tekmovalstvo organizirano za smučarje in sankarje. Dogovorjeno je bilo še, da bodo najbolj uspešne tekmovalce nagradili. V drugi točki dnevnega reda so predlagali, da se bo seminarja udeležila tov. Jana Kos.

Spregovorili so še o letovanju v letu 1979. Za brezplačno letovanje na morju predlagajo Rozko Sirc, v kolikor bo to ustrezalo njenemu zdravju.

REMONTNE DELAVNICE

V ponedeljek, 5. februarja, je bila 17. seja predsedstva osnovne organizacije sindikata TOZD Remontne delavnice. Poleg članov predsedstva je bil na seji navzoč tudi vodja TOZD Miroslav Noč.

Ob pregledu sklepov so ugotovili, da je treba čimprej sklicati sejo komisije za kulturo in začeti z organizacijo razstave »človek - delo - kultura 1979«.

Večjo pozornost bo treba nameniti tudi izobraževanju delegatov v samoupravnih interesnih skupnostih. Predavanja za delegate morajo biti organizirana po posameznih dejavnostih. Delo delegatov v SIS je brez povezave z bazo in obojestranski tok informacij ni zadovoljiv ter je večkrat tudi prekinjen.

Do prihodnje seje predsedstva OO sindikata se naj sestaneta tudi komisija za šport in ZSMS. Izdelati je treba predloge za nabavo športnih rekvizitov.

Različna mnenja vodij sindikalnih skupin o organiziranju letnih konferenc po posameznih obratih so pogojevala, da bodo letne konference po posameznih grupah glede na mnenje sindikalnih odborov in članstva po posameznih obratih. V kolikor bodo konference organizirane po sindikalnih grupah naj vsebujejo poleg programa dejavnosti in programa dela tudi problematiko obrata ter dogovor za čim boljše izpolnjevanje delovnih nalog v tekočem letu.

Letno konferenco OO sindikata TOZD Remontne delavnice bodo izvedli v drugi polovici februarja in sicer po delegatskem sistemu.

V tretji točki dnevnega reda je bila obravnavana problematika odhodkov. Za boljše in hitreje delo komisije za oddihe in izlete so za namestnika imenovali Marjana Gašperina iz obrata RTA. Na seji je bilo postavljenih več vprašanj s področja odhodkov in sicer:

- kakšna je dnevna cena letovanja v počitniških domovih Železarne,
- prosijo za podatke koliko delavcev Železarne se prijavijo za letovanje v počitniških domovih ne glede na to kako so rešene njihove prijave,
- vprašujejo zakaj se na ravni Železarne ne združujejo sredstva za morebiten nakup ali zakup dodatnih kapacitet za letovanje (prikolice, sobe in podobno),
- kakšne so možnosti koriščenja letovanja v počitniških domovih SOZD Slovenske železarne,
- zakaj ni organizirano letovanje v zimskem času in zakaj ne organiziramo letovanja v planinah,
- vprašujejo tudi kako je z obnovo počitniškega doma na Mežaklju.

Odgovorni naj pisno odgovorijo na zastavljena vprašanja.

V zvezi z odgovorom komisije za ugotavljanje delovnih mest na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem se s posredovano obrazložitvijo niso strinjali.

Narava dela žerjavnih električarjev v obratu ERD je takšna, da se tehnično pogojev ne da izboljšati. Zato predlagajo IO sindikata Železarne, da podpre njihove pobude in zahteve vodstva TOZD, da je treba tako kritična delovna mesta sprotno reševati brez nepotrebnega odlašanja, ker to vpliva na razpoložljivost in vzbuja nezaupanje do odgovornih za razrešitev te problematike, prizadeletih delavcev, kakor tudi pri ostalih članih njihove TOZD.

Vodja TOZD Miroslav Noč je navzoče seznanil s potekom izbire vodje ED v obratu ERD. Kljub temu, da je eden od prijavljenih kandidatov izpolnjeval vse pogoje ni bil sprejet. Zato prosijo predsednika odbora za delovna razmerja za ustrezno obrazložitve. Strinjali so se tudi s predlogom, da se Cirila Vistra rešuje z dodelitvijo novih delovnih nalog na področju inspekcije del zunanjih izvajalcev strojne in elektro stroke v pripravi dela.

GRADBENO REMONTNE DELAVNICE

V petek, 2. februarja, je bil sestanek sindikalne grupe gradbeno remontnih delavnic. Seznanjeni so bili z zapisnikom zadnje seje, kakor tudi z zapisnikom seje sindikalne organizacije TOZD Remontne delavnice. Pridružujejo se mnenju za

povečanje vrednosti bonov za malice in za izboljšanje kvalitete hrane v kantinah.

Sindikalne skupine naj določijo po enega kandidata za udeležbo na letni konferenci. Poročila pripravijo referenti vsak za svoje področje. Izdelan je tudi program dela sindikalne grupe za letošnje leto.

Tudi letos predvidevajo športna tekmovanja v smučanju, če bo prijavljenih vsaj 15 članov ter v sankanju in kegljanju na asfaltu.

V lanskem letu so bili upokojeni trije sodelavci. Na poslovnem večeru jih bodo primerno obdarili, takrat pa bodo povabili tudi vodja obrata, asistenta in člana sindikalne grupe. Pripravo poslovnega večera so zaupali Ivanu Razingerju in Janezu Kalanu.

VRATNI PODBOJI

V sredo, 7. februarja, je bila 19. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata.

Ponovno je bilo obravnavano vprašanje dodeljevanja socialne pomoči, vendar so bili mnenja, da v TOZD Vratni podboji nimajo socialno ogroženih delavcev.

Kljub temu, da je odbor za gospodarstvo že razpravljal o rezultatih v proizvodnji in je ugotovil, da je prodajna služba premalo aktivna pri prodaji vratnih podbojev, se sindikalna organizacija pridružuje sprejetim sklepom, da mora prodajna služba zagotoviti zadostno količino naročil za normalno obratovanje. Delavci, ki so morali zaradi pomanjkanja naročil na redni letni dopust, bodo v primeru, če bo uvedeno nadurno delo, prvi, ki jim bodo to omogočili.

O zaključnem računu bodo razpravljali na prihodnji seji, katere naj se udeležijo tudi računovodja TOZD zaradi obrazložitve morebitnih nejasnosti.

Da bi ublažili škodo ob požaru v TOZD Vratni podboji so se vsi zaposleni že prijavili k prostovoljnemu delu pri čiščenju profila za osem neplačanih ur.

Člani sindikata soglašajo s podelitvijo nagrad za požrtvovalno delo nekaterim sodelavcem, ki so sodelovali pri omejitvi požara.

Datum letne konference še niso določili, vendar so sprejeli sklep, da bo letna konferenca za vse zaposlene v TOZD Vratni podboji v prostorih delavskega doma Julke in Albina Pibernik (restavracija Turist). Sodelavcem, ki so prispevali 150 din kavcije za izlet v letu 1978, ki pa se ga niso udeležili, bodo denar vrnili.

Ugodno so rešili prošnjo strelske družine Triglav Javornik - Koroška Bela za ureditev prostorov.

Prijave za športne igre, ki bodo 25. februarja, zbira referent za šport tov. Franc Papler.

Referent za oddihe in izlete mora do 1. marca oddati rezervacije odnosno plan odhodkov za leto 1979. Prednost pri izbiri v počitniških do-

movih Železarne bodo imeli člani kolektiva, ki so zaposleni najmanj pet let in še niso bili v počitniških domovih Železarne.

Glede na to, da je v TOZD Vratni podboji majhno število zaposlenih in je to še najbolj očitno pri organiziranju športnih tekmovanj, člani IO predlagajo sodelovanje s TOZD Profilarna.

DRUŽBENA PREHRANA

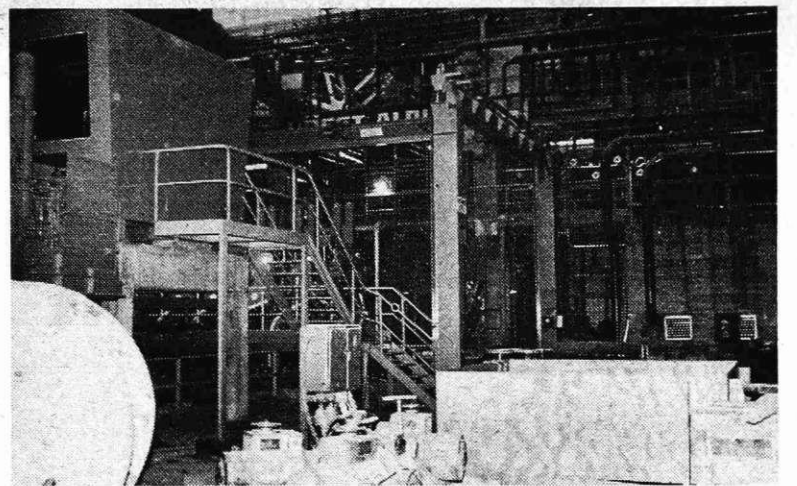
Osma seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v petek, 2. februarja. Poleg prisotnih članov izvršnega odbora je bila na seji tudi vodja TOZD Stanka Treven-Vulelija. Najprej so ugotovili, da so bili sklepi, sprejeti na prejšnji seji, v celoti izpolnjeni, zatem pa so določili nekatere podrobnosti za letno konferenco, ki bo v petek, 16. februarja. Letna delovna konferenca bo obravnavala poročilo predsednika, blagajnika ter predlog kandidatov za samoupravne organe.

V nadaljevanju seje je predsednica Tina Kernc povedala, da bo treba v posameznih TOZD izvoliti delegate za samoupravne organe in bodo tako v TOZD izvolili sedemnajst članov delavskega sveta, sedem članov odbora samoupravne delavske kontrole, dva člana predvidevajo za delavski svet Železarne, enega člana v odbor samoupravne delavske kontrole Železarne in tri člane za skupno disciplinsko komisijo. V obravnavi je bil tudi predlog, ki ga je pripravil koordinacijski odbor in sicer po posameznih oddelkih. V sklepnem delu je bilo obravnavanih nekaj tekočih zadev. Obravnavan je bil predlog za dodelitev denarne pomoči dvema sodelavkama, sicer pa tov. Bogdan Langus meni, da ima TOZD premalo sredstev na razpolago za dodeljevanje socialne pomoči in bodo zato potrebna dodatna sredstva. Znano je, da imajo v TOZD Družbena prehrana najnižje osebnih dohodkov v Železarni in precejšnje število invalidov ter veliko odsotnost z dela zaradi bolezni. Prav bi bilo tudi, če bi se ob upokojitvi poslovali od sodelavcev in jih obdarovali.

Prebrali so tudi predlog SDS samski domovi, da naj osnovna organizacija določi enega izmed članov odbora za vodenje evidence odsotnosti z dela zaradi bolezni in evidence socialnega stanja delavcev v TOZD. Na osnovi takšne evidence naj bi omenjeni član predlagal odboru ustrezne ukrepe.

Ker je tovarišica Julka Krejić odsotna z dela zaradi bolezni so predlagali naj bi prijave za letovanje v počitniških domovih zbrala tovarišica Turkova. Delavce je treba obvestiti glede prijavi, ki jih je treba zbrati do 19. februarja, naslednji dan pa bo že seja zaradi usklajevanja, v kolikor bo več prijavi za en termin.

Predsednica je navzoče že obvestila o poteku akcije »zaključni račun za leto 1978«.

Notranjost konti liva

ZAKLJUČNI RAČUN OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI ZA LETO 1978

(Nadaljevanje s 1. strani)

koncu leta že z gotovostjo pričakovati, da bo prišlo na koncu leta do precejšnjih presežkov.

Drugi večji vir prihodkov pa je prispevek za zdravstveno varstvo upokojencev, ki v strukturi celotnih prihodkov predstavlja kar 10,6%. Tako je v treh pozicijah prihodkov zajetih že 97% celotnih prihodkov, vsi ostali prispevki pa predstavljajo komaj 3% finančnega načrta. Med temi prihodki je največja vsota, ki

predstavlja poračun sredstev med občinskimi zdravstvenimi skupnostmi v višini 2.163.000,00 din.

Kakor je bilo že omenjeno, je bilo računati s presežkom zbranih sredstev, ki so se natekle na žiro račun OZS po dogovorjenih stopnjah. Ob upoštevanju primerjalnih števil, usklajenih z evidenco SDK, gre v OZS Jesenice za presežek v višini 13.136.000 dinarjev. Ta sredstva za občinsko zdravstveno skupnost niso razpoložljiva in bo o njihovi uporabi odločalo združeno delo.

PREGLED PRIHODKOV V LETU 1978

Vrsta prihodkov	finančni načrt	realizacija	indeks
1. Prisp. iz dohodka OZD in zasebnega sektorja	30.285.000	34.344.000	113,4
2. Prisp. iz BOD			
zavarovancev v OZD	95.016.000	104.298.000	109,8
3. Prisp. iz OD zavarovancev zasebnega sektorja	1.221.000	1.429.000	117,0
4. Prisp. iz OD delavcev pri zasebnikih	718.000	769.000	107,1
5. Prispevek iz kmet. dejavnosti	429.000	386.000	90,6
6. Prispevek zdravstvenega varstva upokojencev	16.983.000	16.922.000	99,6
7. Drugi prispevki	429.000	8.000	1,9
8. Drugi prihodki in prispevki	585.000	1.234.000	210,9
9. Porazdelitev sredstev med OZS	-	2.163.000	-
Skupaj	145.657.000	161.553.000	110,9

Glede na presežena sredstva v višini 13.136.000, katerega so trenutno mobilizirana, so v nasprotju s prihodkom sredstva, na katerih bazi- rajo doseženi odhodki v višini 148.417.000.

Že pri pripravi finančnega načrta za leto 1978 je bilo potrebno upoštevati, da bo s sredstvi, ki jih za zdravstveno varstvo združujejo delavci v združenem delu po aneksu št. 1 k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana v letu 1978, potrebno pokriti tudi nove obveznosti, zaradi novih in razširjenih pravic po samoupravnih sporazumih o pravicah in

obveznostih iz zdravstvenega varstva v občini in republiku, in sicer: - razširitev zdravstvenega varstva glede na popis zavarovancev, nadalje za borce, športnike, nosečnice, rejnike, kooperante, uvedba monografije;

- povečanje denarnih nadomestil in povračil zaradi zvišanja odstotka osnove in valorizacije nadomestil na šest mesecev;

- obveznosti zdravstvene skupnosti za izvajanje nalog ljudske obrambe in družbene samozaščite, financiranje potrebnih kadrov v zvezi s predvidenimi investicijami.

PREGLED CELOKUPNIH ODHODKOV V LETU 1978

Vrsta odhodkov	finančni načrt	realizacija	indeks
I. NADOMESTILA OD IN POVRAČILA	20.761.000	21.262.000	102,9
1. Nad. OD bolezni, izolacija in nega	12.818.000	13.940.000	108,8
2. Nadomestila OD za nesreče pri delu in poklicna obolenja	1.665.000	1.728.000	103,8
3. Nadom. OD med nosečnostjo in porodom	4.998.000	4.629.000	92,6
4. Pogrebščina	918.000	788.000	85,8
5. Posmrtnina	272.000	177.000	65,1
II. ZDRAVSTVENO VARSTVO	103.958.000	105.526.000	101,5
1. Splošno in dispanzersko zdravljenje	17.648.000	19.724.000	111,8
2. Specialistično zdravljenje	7.540.000	6.788.000	90,0
3. Bolnišnično zdravljenje	53.064.000	50.830.000	95,8
4. Zobozdravstvo	5.338.000	5.997.000	112,4
5. Preventiva	1.565.000	1.200.000	76,7
6. Reševalni prevozi	1.806.000	2.007.000	111,1
8. Zdravila in injekcije	13.306.000	13.192.000	99,1
9. Zdraviliško zdravljenje	636.000	808.000	127,0
10. Ortopedski pripomočki	845.000	650.000	76,9
11. Zdravstveno varstvo konvencije	487.000	594.000	122,0
12. Zdravstveno varstvo v tujini	67.000	-	-
13. Zdravstveno varstvo študentov	970.000	738.000	76,1
14. Riziki in stimulacije	-	2.411.000	-
III. MATERIALNI IN DRUGI ODHODKI	1.083.000	981.000	90,6
1. Plačilni promet SDK	466.000	393.000	85,3
2. Drugi odhodki, vključno s stroški samouprave	617.000	588.000	95,3
IV. ZDRUŽEVANJE SREDSTEV	19.955.000	19.399.000	97,2
1. Solidarnost v regiji	3.603.000	2.369.000	97,2
2. Skupni program v SRS	3.439.000	3.439.000	100,0
3. Nepredvideni riziki	-	-	-
Od tega:			
rezerva	1.457.000	1.615.000	110,8
pozavarovanje	182.000	198.000	108,8
SKUPAJ ODHODKI	145.667.000	147.168.000	101,0
FINANČNI REZULTAT	-	+ 1.249.000	-

(Nadaljevanje na 8. strani)

TUDI S POKLICNO ŠOLO DO LEPEGA OSEBNEGA DOHODKA

Kadrovik mi je prišepnil: »Pojdi v strojne delavnice k mlademu strugarju iz Črne gore. Z njim napravi razgovor, ta presega normo in je dober delavec.«

Do sem zanj poizvedoval pri asistentu strojnih delavnic, je le-ta dvignil glavo: »Le pojdi k njemu, toda ne pozabi, da

razvita, da se dobro zasluži. Tu sem šele tri mesece in v tem kratkem času sem spoznal, kako zelo cenite delo. Pri nas je malce drugače. Vse preveč familijarnih odnosov je. Če se mojstru enkrat zameriš, ti potem trda prede...«

Milivoje je zgovoren, z rokami in z odkritim pogledom krepi usako besedo. Slovensko še ne zna. Za pol koraka se odmakneva sodelavcu, ki vpenja material v stružnico.

»Na kakšni stružnici delaš?«

»To je univerzalna stružnica. Na njej je moč izdelovati ekscentre, rezati navoje, drsne ležaje, razne osi...«

»Pa vedno presegaš normo?«

»Velikokrat. Včasih pa tudi ostane kaj za naslednji dan. To zavisí od izdelka.«

»Pa osebni dohodki?«

»Vsak mesec po tisoč dinarjev več. Tudi čez 7000 pridem. V teh treh mesecih sem iz šeste poskočil v osmo kategorijo.«

»Kje stanuješ? Kako živiš v prostem času?«

»V samskem domu. Je dokaj čisto in urejeno. Samo hrana in družbeni prehrani je slaba. Po več dni postana. Jedilnik ni ravno posrečen in vse skupaj je precej drago.«

»Kaj bi rekel tvojim mladim sodelavcem?«

»Edino delo je merilo vsega. Zgled za to nam je dal pokojni tovariš Edvard Kardelj.«

Tomaž Iskra

imamo več takih, ki presegajo norme...«

»Našel mi je nekaj imen. Drugič bo prišel drug na vrsto. Delovodja me je peljal do velike stružnice in pokazal prstom na mladega fanta: »To je Pajovič, ki ga želiš.«

»Kako ti je ime, kje si hodil doslej?«

»Milivoje sem. Milivoje Pajovič iz Titograda. Doslej sem delal v tovarni Rade Dakič.«

»Kaj te je prineslo v Slovenijo?«

»Ko sem bil še majhen, sem veliko slišal o Sloveniji, da je

POMEN IN PROBLEMATIKA KMETIJSTVA V OBČINI

Kmetijstvo daje v občini Jesenice skromen delež družbenega proizvoda, vendar se pomena te panoge ne da ocenjevati samo iz tega stališča, katerega pomen je bil po izidu zakona o kmetijskih zemljiščih leta 1973 že večkrat poudarjen. Poleg osnovne, pa ima kmetijstvo še več važnih funkcij, če ne prav tako pomembnih kot je proizvodnja hrane.

Kmetijsko proizvodnjo karakterizirajo nekatere specifičnosti, ki močno usmerjajo razvoj te panoge, današnje stanje produktivnosti, demografsko strukturo ter samo organiziranost kmetijstva v občini Jesenice. Za boljše razumevanje takega stanja, ki ga predstavlja precej zanimiva kmetijska panoga, se mi zdi potrebno navesti nekaj teh značilnosti, oziroma predstaviti panogo občanom Jesenic, čeprav je bila leta poudarjena, predvsem na problematiki konferenci o kmetijstvu v letu 1976 in v poročilu oddelka za gospodarstvo, plan in finance v letu 1978, za sejo skupščine občine Jesenice. Širša javnost pa je bila o vsem tem bolj malo obveščena.

STANJE KMETIJSTVA IN NARAVNI POGOJI

Območje občine obsega 37.467 ha skupnih površin, od katerih je pretežno del gozdov (52,5 %), 21,7 % je kmetijskih površin in 25,8 % površine predstavlja nerodovitni svet. Torej je tistih površin, ki naj služijo pridelovanju hrane najmanj in te so izpostavljene najmočnejšim tendencam odtujevanja osnovni kmetijski proizvodnji. Njive in vrtovi predstavljajo le 1,7 % ali 637 ha od skupnih površin, ki so skoraj vse v privatni lasti. Prek 3.000 ha je travnikov in skoraj 4.000 ha pašnikov, kar predstavlja glavni gospodarski potencial in velike možnosti napredka ter povečanje proizvodnje hrane na našem območju. Treba je poudariti, da je heterogenost tal in razgibanost terena izredno velika in da vsa zemljišča razen nižinskih okrog Zirovnice — izredno težka za obdelavo. K temu je treba še dodati močno razdrobljenost površin, ki še bolj hromi kmetijsko proizvodnjo. Skoraj da ni kmetov, ki bi imeli svoja zemljišča v bližini gospodarskih poslopj v enem ali dveh večjih kompleksih. Razen tega pa je sodobno načrtovanje naselji odrezalo stara kmečka jedra vasi od stika s proizvodnimi površinami.

V to kategorijo značilnosti pa lahko uvrstimo veliko število manjših kmetij, ki sploh ne dajejo tržnih viškov. Posledice so znane in bodo lahko še večje: slaba produktivnost, ker razdrobljenost površin in naklon zemljišč tudi onemogočata uporabo kmetijske mehanizacije. Izid iz takega stanja je združevanje zemljišč in na teh površinah aplikacija sodobnih metod kmetovanja.

Na območju občine Jesenice ni organizacije združenega dela, ki bi se ukvarjala s kmetijstvom. To je do nekega razumljivo, kajti razgibanost terena v občini ne dovoljuje organiziranja kmetijske proizvodnje na večjih površinah, ker teh, razen v žirovniškem koncu, skorajda ni. Za pospeševanje kmetijstva skrbi ŽKK Kranj, TOZD Kooperacija Radovljica. Kmetije pa so združeni v TOK (temeljna organizacija kooperantov) za gozdarstvo, ki ima svoj sedež na Jesenicah. Oddaljenost KZ Radovljica od kmetijskih predelov, predvsem v gornjesavski dolini, ki je sorazmerno zelo kmetijska (Rateče, Podkoren), se močno čuti.

ZAKLJUČNI RAČUN...

(Nadaljevanje s 7. strani)

Pri analizi odhodkov lahko rečemo, da smo v letu 1978 dosegli zadovoljive rezultate in smo se približali planiranim vsotam, čeprav smo v polletnem obračunu imeli še zelo neugodne rezultate. Pri postavki namoženosti in povračila osebnih dohodkov zaradi bolezni, izolacije in nege, sicer še vedno izkazujemo 8,8 % prekoračitve plana, vendar je v prvem polletju izgledalo, da bo ta prekoračitev veliko večja. Sicer s to porabo še vedno ne moremo biti zadovoljni in moramo še vedno delati na zmanjšanju prekomernega bolezenskega staleža. Isto velja tudi za namoženost osebnega dohodka zaradi nesreč pri delu in poklicnih obolenj.

V pogledu odhodkov za zdravstveno varstvo, kjer smo v skupnih izdatkih praktično na planu, oziroma izkazujemo samo 1,5 % prekoračitve, lahko smatramo, da smo dosegli zastavljeno načelo v zdravstvenem varstvu, da se mora okrepiti osnovno zdravstveno varstvo, to je splošno in dispanzersko zdravljenje, na račun dražjih oblik zdravstvenega varstva, to je specialistično in bolnišnično zdravljenje. Temu načelu smo pri programiranju odhodkov dali premalo poudarka, zato tudi izkazujemo kar 11,8 % povečanje, če-

Izrazita industrializiranost občine je sicer pripomogla k rasti osebnega družbenega standarda občanov, vendar ima ta izrazitost tudi negativne posledice za naše kmetijstvo in pa negativne posledice pri spreminjanju naravnih pogojev ter rušenju ekološkega ravnotežja v naravi. Ta proces se nadaljuje.

KMEČKO PREBIVALSTVO

Podatek da imamo 2,26 % kmečkega prebivalstva po popisu iz leta 1971, še bolj osvetljuje stanje kmetijstva v občini Jesenice. Ta odstotek predstavlja čisto kmečko prebivalstvo, medtem, ko se s kmetijstvom kot dodatnim virom dohodka ali zgolj iz ljubiteljskega stališča, ukvarja okrog 10 % občanov Jesenic.

Od 624 ljudi zaposlenih v kmetijstvu je 261 vzdrževanih oseb. Večina kmetovalcev je starih med 50 in 60 let, kar priča, da se mladina zaposluje izven kmetijstva. Kmetijski prostor se tako prazni, oziroma se ponekod polni z neaktivnim kmetijskim življem.

Cistih kmetov je 180 (imajo kmečko socialno zavarovanje). Po normativih, ki so bili izdelani na osnovi zakona o kmetijskih zemljiščih ima pa status kmeta okrog 500 občanov. Med temi je okrog 15–20 % takih, ki jim predstavlja kmetovanje zgolj ljubiteljsvo in ne bi smeli dobiti statusa kmeta. Novi zakon o kmetijskih zemljiščih ta status bolj precizira, zato bodo izvršene korekture (o tem kdaj pozneje).

Krčenje kmetijskih površin še nadalje spreminja tudi strukturo kmečkega prebivalstva v prid industrijskega delavstva, čeprav se ta trend ne bi smel nadaljevati, ker je dosegel nivo daleč pod spodnjo mejo pri spremembi demografske strukture v občini Jesenice. Odtujevanje kmetijskih površin namenu, je v tesni povezanosti tudi s spremembo kmečkega prebivalstva. Posledice takega stanja se vidijo že danes pri degradiranju naravnega okolja. Samo kmet lahko z zasledovanjem ekonomskega cilja na kmetijskih in gozdnih površinah ohranja le-te, da bodo tudi v bodoče služile samooskrbi prebivalstva s hrano (to danes ni tako pomembno, vendar se je treba spomniti na še močno prisotno preteklost). Zato je dvig števila kmečkega prebivalstva nujen, kajti obdelava tako zahtevnih kmetijskih površin kot so v jesenjski občini, terja dosti več delovne sile kot je je trenutno.

USMERJENOST IN MOŽNOSTI RAZVOJA KMETIJSTVA

Naravne danosti zahtevajo samo proizvodnjo v kmetijstvu bolj kot v katerikoli drugi panogi. Le-ta je odvisna predvsem od konfiguracije terena, pedološke sestave tal in vremenskih vplivov. Občina Jesenice krajinsko spada v alpsko cono, zato je tudi kmetijski panogi dan pečat specifične usmerjenosti v živinorejsko proizvodnjo. Trenutno redijo kmetije okrog 2.530 glav goveje živine in 2.140 ovac. Interes za rejo slednjih, se je zadnja leta močno pove-

čal, za kar so tudi velike možnosti, ki jih dajejo velike pašniške površine. Tržnih viškov je bilo v letu:

	1974	1977
govej. mesa	321.850 kg	234.494 kg
teletine	32.700 kg	5.885 kg
mleko	480.000 l	1.044.055 l

Viden je upad prvih dveh postavk in močan dvig produkcije mleka. Ta sprememba je posledica tržnih zakonitosti, ki so se močno nagnile v prid potrošnje mleka in mlečnih proizvodov. Druge vrste živalske proizvodnje skorajda ni vredno omenjati, konji predstavljajo zelo nizek stalež, prav tako tudi prašičereja.

V občini je trenutno 60 usmerjenih kmetij. Do leta 1985 pa načrtuje kmetijska panoga porast tako tržno usmerjenih kmetij na 90, seveda pod pogojem, da se kmetijske površine ne bodo bistveno spremenile. Za to načrtovano in usmerjeno proizvodnjo so potrebne kmetijstvu vse nižinske kapacitete za pridelovanje krme, za čas krmljenja živine v hlevu — to je izven pašne sezone.

Velike kapacitete, ki predstavljajo možnost dviga in razvoja živinoreje so skupni hribovski pašniki. Tem daje zadnje čase kmetijska politika v občini poseben pomen. Višinski pašniki so večina močno zanemarjeni. Začet jih je zaraščati slab gozd, ali kar je še slabše, zarašča jih grmovje, ki daje nekdanjo lepoto oblikovani in kultivirani krajini videz zanemarjenosti. Na takih mestih že v nekaj letih izginejo narcise, ki predstavljajo poseben pomen za našo alpsko floro. Pred agresivnim vdorom naravnih zakonitosti, pa ta prostor zaenkrat lahko ohranja samo kmet s svojo dejavnostjo. Tudi v bodoče ni pričakovati boljše rešitve. Le tehnološke spremembe so možne, k čemur težijo vsi obiskovalci kmetijske politike v občini. Smatram pa, da to ni naloga samo kmetijcev in pešice kmečkega prebivalstva, ampak vseh porabnikov in koristnikov prostora. Novi zakon o kmetijskih zemljiščih nalaga vsem tem posebne obveznosti pri preprečevanju zmanjševanja produktivne in ostale sposobnosti kmetijskega prostora.

Pašne skupnosti, pospeševalna služba in kmetijska zemljiška skupnost si prizadevajo za urejanje skupnih pašnikov. Akcija se je začela v letu 1976 na pašnikih, ki jih izkoriščajo pašni interesi iz Rateč, preko Podkorena, Planine pod Golico, Koroške Bele ter priprav za ureditev Hruščanske planine, pašnika Reber v Zirovnici, pašnika Klek, ki leži izven območja občine Jesenice, vendar ga koristijo kmetovalci za pašo svoje živine iz Blejske Dobrave ter ostalih pomembnejših pašnih površin.

Pašniki predstavljajo potencialno možnost za dvig produktivnosti mesa in mleka ter vračajo vizuelni in naravni izgled opustele krajine. Važno vlogo pa igrajo skupne akcije pri krepitevi politike združevanja sredstev in dela v kmetijski proizvodnji. So torej osnova za formiranje bodočih strojnih in drugih skupnosti v kmetijstvu.

Seveda sta tako usmerjenost in vlaganja v višinske pašnike vprašljiva, če se ne zavemo odtujevanja nenadomestljivega osnovnega sredstva, to je nižinskega kmetijskega prostora, kmetijski panogi na račun ostalih porabnikov. Sorazmerno večanje produktivnosti v nižinskih predelih občine je garancija, da bomo lahko izkoriščali tudi višje ležeče pašne površine.

OSTALE FUNKCIJE KMETIJSKE DEJAVNOSTI V OBČINI

Poleg osnovne vloge kmetijske panoge pa ima le-ta še več drugih važnih nalog, ki so tesno povezane z njeno dejavnostjo. Naj omenim na kratko samo najvažnejše:

— V kultivirani in poseljeni krajini predstavlja kmetijstvo in gozdarstvo (ti dve panogi sta med seboj tesno povezani in se dopolnjujeta) infrastrukturo za razvoj rekreativne turistične dejavnosti. Turizem ima na splošno v občini velik pomen, saj tudi večji turistični centri v naši občini ne presegajo podoželskega značaja, le da je ta zaradi močne preorientacije prebivalstva, začel izgubljati prvotni pomen. Nikakor pa si ne moremo zamisliti razvoja kmečkega turizma izven lepo urejenega kmetijskega prostora, tako proizvodnega kot tudi kmečkih vaških jeder, ki pa so tudi že močno prizadeta.

— Ni mogoče prezreti jutrišnjega pomena kmetijstva s stališča koncepcije SLO. Kmetijstvo na splošno bo služilo v eventualni potrebi, proizvodnji in deponaži hrane, zatočišče ljudem, živini itd. Tu je treba dati poudarek predvsem hribovskim kmetijam, ki so najbolj ogrožene s strani deagrarizacije.

— Vse večji pomen ima ohranjanje biološkega in ekološkega ravnotežja v naravi z gojenjem divjadi. Le-ta ima za alpsko področje svoje vrstne zahteve in tudi pomen.

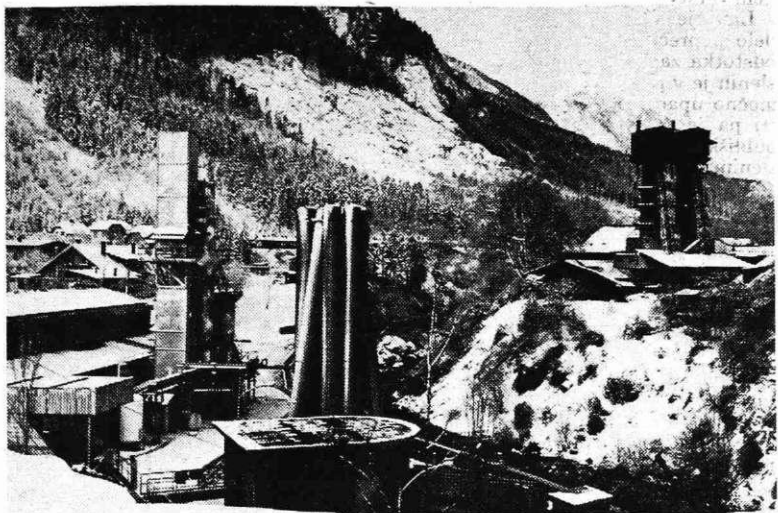
Iz navedenih le nekaj širših vidikov je razvidna vloga kmetijstva v okviru gospodarstva in gospodarje-

nja v občini Jesenice, kar sem hotel s tem prispevkom poudariti. V to smer je tudi usmerjena kmetijska politika v občini, vendar ta velikokrat ni odvisna samo od kmetijcev in kmečkega prebivalstva, ampak od vseh dejavnikov pri gospodarjenju s kmetijskim prostorom.

Določil, ki jih prinaša novi zakon o kmetijskih zemljiščih se tu nisem dotaknil. Zakon je šele stopil v velja-

vo, zato k določbam še niso oblikovana konkretna stališča, oziroma še niso prilagojena pogojem v občini Jesenice (status kmeta, prilagoditev zemljiškega maksimuma za nekmete itd.). O tem kdaj pozneje. — Sicer pa dobijo kmetje in imetniki kmetijskih zemljišč, vse potrebne informacije pri Kmetijski zemljiški skupnosti občine Jesenice na Titovi cesti št. 65.

Jože Savor, dipl. inž. agr.

Na dveh bregovih

STANJE IN PROBLEMI GRADNJE ŠOLSKEGA CENTRA PLAVŽ

(Nadaljevanje s 1. strani)

prostorov, v bodoči glasbeni učilnici, na galeriji in v večnamenskih prostorih pred razredi v pritličju in etaži. Zunanja telesna športna vzgoja učencev pa se izvaja na plavški trim-stezi, na drsališču v podmežakli in občasno na travniku ob desnem bregu Save.

Zaradi nadaljevanja gradnje šolskega centra ob istočasnem pouku v dograjenem traktu smo zagotovili, po navodilih pristojnih občinskih in republiških inspektoratov, osnovno varnost otrok z izgradnjo posebnega dohoda iz ulice M. Tita in mostu preko Jesenice ter z ograjno izolacijo šole od gradbišča.

Celodnevno šolo je vodstvo po zagotovitvi navedenih minimalnih zahtev organiziralo od 23. oktobra 1978 dalje.

Ob nevihti, dne 8. avgusta 1978 je odneslo del pločevinaste strehe na šoli. Vzrok za poškodbo je bil sicer nenormalno močan sunek vetra, razen tega pa je strokovna komisija ugotovila, da je pritrditev elementov po osnovni izvedbi strehe za naše razmere problematična in se jo mora ojačati tudi pri ostalih objektih, posebno še, ker so zaradi prostorsko omejenih možnosti postavljeni frontalno na pretežno smer vetrovnih sunkov.

Skodo, ki znaša 137.619 din, je poravnala zavarovalnica Sava 23. avgusta 1978.

Ob pospešenem popravilu poškodovane strehe izvajalec del Termika Ljubljana ni delo zadosti precizno opravila, tako da je na več mestih šole prišlo ob močnem deževju do manjšega zamakanja.

Po odpravi ugotovljenih propustov pri ponovni montaži strehe, je pri naslednjem dežju in snegu streha obdržala nepropustnost, katero garantira izvajalec pet let, gradbeni odbor pa zahteva za naslednje objekte to garancijo za dobo desetih let.

Za opremo in instalacije ter ostala dela teče enoletni garancijski rok. Skupno s koristniki šole zasledujemo sigurnost delovanja posameznih vrst instalacij in trpežnost vgrajene ter mobilne opreme, za pravočasno reklamiranje oziroma odklanjanja ev. pomanjkljivosti pri gradnji in opremljanju naslednjih objektov šolskega centra.

STANJE IN PROBLEMATIKA GRADNJE VIŠJE STOPNJE OSNOVNE ŠOLE S PRIPADAJOČIMI TELOVADNICAMI, BAZENOM IN SKUPNIMI PROSTORI

Z izgradnjo višje stopnje osnovne šole smo pričeli ob koncu marca 1978. Do konca leta 1978 je bila stavba z zaključnim dograjenjem do strehe. Notranje primarne instalacije za vodo, centralno ogrevanje in elektriko so izvedene okrog 90 %. Po-

zidane so tudi notranje predelne stene. Zaradi ugodnih pogojev za gradnjo v novembru je izvajalec del SGP Gradbinec časovno prehitel terminski plan na tem objektu, zato zaradi mraza in snega pa je nastal pri gradnji telovadnice, bazena in skupnih prostorov šole, s katero smo pričeli oktobra 1978. V času poročanja so izvedeni vsi temelji kleti in telovadnic ter zgrajeni 60 % kletnih sten.

V teku je zbiranje ponudb za opremo vseh prostorov oziroma objektov in šolske kuhinje.

Trakt višje osnovne šole s pripadajočimi objekti bo dograjen do 1. avgusta 1979 in združeno s proslavo občinskega praznika, bo osemletka v celoti izročena namenu.

PRIPRAVA NA GRADNJO VZGOJNO VARSTVENE USTANOVE

Izvedbeni načrta za vzgojno varstveno ustanovo bodo narejeni v februarju 1979. S tem bodo ob zagotovitvi potrebnih sredstev podane možnosti za normalni pričetek gradnje. V tem prehodnem obdobju pa bomo opravili pripravljala dela, ki so že v teku, da pridobimo na času. Za pokritje investicije je na predlog izobraževalne skupnosti v soglasju z družbenopolitičnimi dejavniki in interesnih skupnosti združeno delo že sprejelo predlagano povečanje prispevne stopnje do konca srednjeročnega planskega obdobja, in sicer za leto 1979 in 1980. Vsi navedeni dejavniki pa so se sporazumeli, da predlagajo združenemu delu enako povečanje prispevne stopnje izobraževalni skupnosti Jesenice za pokrivanje anuitet od kreditov za investicijo šolski center Plavž še za l. 1981 in 1982, ob upoštevanju finančnih obveznosti, ki jih imata do investicije skupnost otroškega varstva in telesno-kulturna skupnost.

SREDSTVA, KI BODO S POVEČANO PRISPEVNO STOPNJO ZBRANA V ŠTIRIH LETIH

leto	din
1979	6.722.000
1980	7.932.000
1981	9.359.000
1982	11.000.000
skupaj	35.013.000

(Za leti 1979 in 1980 je povečana prispevna stopnja že sprejeta, za naslednji dve leti pa je predvidena.)

V kletnih prostorih vzgojno varstvene ustanove je predvidena centralna šolska kuhinja za potrebe celotnega centra. Z dograditvijo vrta bodo dani pogoji za uvedbo celodnevne šole tudi na višji stopnji, zaradi tega je gradbeni odbor sporazumno z izvajalcem določil 1. september 1979 za grobo izvedbo vzgoj-

FINANČNO POROČILO S STANJEM 31. 12. 1978

Pregled dotoka sredstev za investicijo ŠCP od IV. 1976 do 31. XII. 1978

Viri sredstev	Plan	Dejansko	%
1. Samoprispevek	48.550.000,00	49.277.209,50	101,5
2. Izobr. skupn. Jesenice	4.000.000,00	3.800.000,00	95
3. Obresti — penali	300.000,00	307.558,80	102,5
4. Tel. kult. sk. Jes.	150.000,00	150.000,00	100
5. Kredit LB Jesenice	5.000.000,00	3.875.753,70	77,5
6. Kredit LB Jes. prem.	14.500.000,00	13.023.290,15	89,8
7. Kredit Zarje Jes.	1.076.161,80	1.076.161,80	100
8. Kredit izobr. sk. SRS	6.020.000,00	6.020.000,00	100
skupaj	79.596.161,80	77.529.973,95	97,4

PRIHODNI TEDEN SEJE SKUPŠČIN OBČINSKIH SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

bal nekoliko nad stopnjo določeno z resolucijo, pa je bila zaposlenost v industriji kranjske občine le 1,2 odstotka. Najbolj pa je zaposlenost porasla v trgovini, finančno-tehničnih ter poslovnih storitvah, od negospodarstva pa v zdravstvu in socialnem varstvu.

Lani je v kranjski občini iskalo delo povprečno 200 delavcev ali 0,59 odstotka zaposlenih. Število nezaposlenih je v primerjavi z letom poprej močno upadlo, stopnja nezaposlenosti pa je pod regijskim in tudi republiškim odstotkom. Med nezaposlenimi je bila skoraj polovica težje zaposljivih.

Lani so organizacije združenega dela prijavile 4755 potreb po delavcih, kar je za devet odstotkov več kot leto prej. Več kot polovico potreb je bilo po kadrih ozkega profila. Lani se je v občini na novo zaposlilo 1933 delavcev, od tega 43 odstotkov žensk. Več kot polovico na novo zaposlenih delavcev je iz drugih republik.

V radovljški občini je bilo lani zaposlenih več kot 12.000 delavcev, od tega 52,3 odstotka žensk. V industriji je delalo 6720 delavcev ali 55 odstotkov. V primerjavi s prejšnjim letom je zaposlenost narasla za 3,4 odstotka, kar je več, kot je bilo določeno z občinsko resolucijo. Najbolj se je zaposlovanje povečalo v industriji, gradbeništvu, trgovini, gostinstvu, itd.

Lani je bilo v radovljški občini 140 nezaposlenih, od tega polovica žensk. Čeprav je število delavcev brez dela nekoliko večje kot leto poprej, pa kljub temu število brezposlenih ne predstavlja problema. Med nezaposlenimi je več kot polovico težje zaposljivih.

Lani so organizacije združenega dela nekoliko povečale število potreb po novih delavcih, med njimi jih je bilo več kot polovico po delavcih ozkega profila. Na novo pa se je zaposlilo 600 delavcev, od tega jih je bilo 40 odstotkov iz drugih republik.

V škofjeloški občini so lani imele predvsem veliko delavcev zaposle-

ni v industriji — 67 odstotkov, sicer pa je bilo vseh zaposlenih skoraj 14.000. Med zaposlenimi je bilo 47 odstotkov žensk. Zaposlenost se je v primerjavi z letom prej povečala za 3,1 odstotka, kar je več od planirane.

Lani je bilo v Škofji Loki le 79 nezaposlenih, kar pomeni stopnjo 0,55, nekaj nižja je bila le še v trziški občini. Med nezaposlenimi je bilo 35 težje zaposljivih.

Delovne organizacije so lani prijavile 2800 potreb po delavcih ali za 12 odstotkov več kot leta 1977. Nekoliko se je povečala tudi fluktuacija v občini, saj je bilo lani za 23 odstotkov prenehanj delovnih razmerij več kot pa leto prej. Lani se je na novo zaposlilo nekaj več kot 1000 delavcev, med temi pa je bilo le 30 odstotkov delavcev iz drugih republik, kar je najnižji odstotek med gorenjskimi občinami. V tej občini je še posebno visok odstotek delavcev z najnižjo stopnjo strokovnosti med novozaposlenimi (71 odstotkov).

Lani je bilo v jeseniški občini v družbenem in zasebnem sektorju zaposlenih 14.700 delavcev, od tega 43 odstotkov v industriji. Stopnja zaposlenosti je bila le 1,8 odstotka, kar je manj kot v občinski resoluciji. Med zaposlenimi v občini je 37 odstotkov žensk.

Za jeseniško občino je že vseskozi značilno pomanjkanje delovnih mest za ženske, kar se odraža tudi v deležu nezaposlenih žensk med vsemi nezaposlenimi. Lani jih je bilo povprečno 200, od tega večina (84 % odstotkov žensk). Število nezaposlenih sicer ni veliko in je od prejšnjega leta še upadlo.

Delovne organizacije so prijavile lani za 19 odstotkov več potreb po delavcih, in sicer 2250, od tega 56 odstotkov po delavcih ozkega profila. Na novo se je lani zaposlilo nekaj več kot 1000 delavcev, med njimi le 20 odstotkov žensk. Med novozaposlenimi je bilo 56 odstotkov delavcev iz drugih republik.

Le iz jeseniške občine se je lani zaposlilo osemleto vredno število delavcev v tujini, in sicer je v Avstrijo

in Italijo odšlo na delo 25 delavcev, iz tujine pa se je vrnilo v to občino 19 delavcev.

V trziški občini se je v lanskem letu z najnižjo stopnjo v regiji, to je 1,7 odstotka zvišala zaposlenost. Sicer je bilo vseh zaposlenih delavcev v občini skoraj 6000, od tega večina v industriji — 73 odstotkov. Trziška občina ima tudi najvišji odstotek zaposlenih žensk, in sicer 53 odstotkov.

Nezaposlenih v občini je bilo le 39 ali 0,43 odstotka, kar je najnižji delež nezaposlenih v regiji.

Delovne organizacije so prijavile lani nekaj manj potreb po delavcih, štiri odstotke manj kot leta 1977. Od okoli 750 potreb po delavcih so jih okoli 60 odstotkov potrebovali le z ozkim profilom. Na novo se je zaposlilo 300 delavcev, od tega nekaj več kot polovica iz drugih republik.

POLOVICO UČNIH MEST PRAZNIH?

Gorenjske delovne organizacije so letos razpisale 16.333 prostih učnih mest, vendar pa se za dve- in triletno poklicne šole odloča od letošnje generacije le 718 osemletocev. Čeprav bi jim lahko prišli še 89 neodločenih, pa še vedno ostaja zelo velika razlika med namerami in med ponudbo združenega dela. Čeprav se vse organizacije niso poslane potreb po učnih mestih, pa vendarle kaže,

	Namere 78/79		Vključ. 77/78	
	štev.	%	štev.	%
štiriletna sr. šole	1.321	51,6	1.319	50,7
dveletne in triletna poklicne šole	718	28,1	955	36,7
nadalj. bodo šolanje ost. bodo doma na kmetiji	141	5,5	105	4,0
iskali bodo zaposl.	3	0,1	11	0,4
zaposl. so se + neodl. ni podatkov	363 (46+317)	14,2 (1,8+12,4)	92	3,5
Skupaj:	13	0,5	122	4,7
	2.559	100,0	2.604	100,0

KAM PO OSEMLETKI?

Na Gorenjskem zaključijo vsako leto osemleto obvezno šolanje od 2300 do 2700 učencev. S takšnim številom pa bi moralo sčasoma vse bolj računati gospodarstvo, to je bolj na priliv domačih delavcev kot pa delavcev z drugih področij. Takšnim bolj ali manj omejenim virom kadrov bo treba v bodoče tudi prilagoditi razvojne programe, saj bo priliv delavcev od drugod vsako leto manjši. Po nekaterih predvidevanjih se bo dotok delavcev od drugod praktično ustavil okoli leta 1985. Zato bi morali biti že sedaj, še bolj pa v prihodnjem srednjeročnem obdobju, kadrovske viri temeljito investicijskega in ekonomskega razvoja, ne pa obratno, da se kadruje glede na materialne naložbe.

Ravno zato postaja kadrovske priprave osemletocev vse bolj dragocen. Spoznanje o omejenosti kadrovskih virov pa še bolj zaostrojuje problem neusklajenosti med poklicnimi namerami in kadrovskimi potrebami združenega dela; doslej je precejšen del izrazitih primanjkljajev širokih poklicnih profilov izravnaval s prilivom učencev in delavcev z drugih območij, izrazito neravnovesje med kadrovskimi potrebami in poklicnimi odločitvami pa se bo lahko začelo razreševati v usmerjenem izobraževanju. Pri tem bodo imele vlogo ravno organizacije združenega dela z načrtovanjem kadrov, izdelanim sistemom napredovanja in stimuliranjem poklicev, ki jih primanjkuje.

V šolskem letu 1979/80 se na Gorenjskem še posebej zaostrojuje vpis v štiriletne srednje šole. Kot za sedaj kaže, bo za približno štiri razrede učencev potrebno poskrbeti za delno spremembo šolskih kapacitet in jih seveda tudi preusmeriti. Prav tako niso usklajene namere osemletocev in pa prosta učna mesta. Pri nekaterih poklicih se še posebej kažejo veliki primanjkljaji, na kar vpliva tudi še tradicionalna delitev na ženske in moške poklice.

Poklice in izobraževalne namere gorenjskih osemletocev presegajo raven in sestavo dela, ki je na voljo. Kratkoročna rešitev tega neskladja bi bila v prilagajanju poklicnih namer potrebam delovnega procesa; dolgoročno rešitev pa je treba iskati v krepitvi kvalitete in visoke finalizacije proizvodnje. Na tak način bi tudi lažje izravnavali razliko med sorazmerno visokimi izobraževalnimi nagnjenimi mladine in zahtevnostjo dela.

DEFICITARNI IN SUFICITARNI POKLICI

Strokovna služba skupnosti za zaposlovanje je pripravila seznam primanjkljajev in presežkov poklicev, za katere naj bi bile na Gorenjskem razpisane štipendije iz združenih sredstev.

Podatki zajemajo obdobje od leta 1971 do 1976, kar je seveda zanesljivejši, kot pa če bi za izračun vzeli krajše obdobje. Presežke in primanjkljaje poklicev na Gorenjskem so izračunali s količnikom iz vsote letne priliva strokovnih kadrov iz šol

da bo kar polovico učnih mest v letošnjem letu ostalo praznih.

Izraziti primanjkljaji se pojavljajo za naslednje poklice: metalurgi, ključavnikarji, obdelovalci kovin, kleparji, avtokleparji, monterji stavnih instalacij, strojni mehaniki, elektromonterji, zidarji, tesarji, mizarji, šivilje, čevljarji, gumarji, prodajalci, kuharji, natakarji itd. Preveč namer pa je za finomehanike, avtomehanike, elektromehanike, RTV mehanike in administratorje.

ZENSKI IN MOŠKI POKLICI

Letošnja generacija osemletocev se je spet razdelila po namerah v značilno moške in ženske poklice. Čeprav, na primer, poklici, kot so orodjarji, obdelovalci kovin, elektrotehniki, strojni tehniki in drugi podobni poklici, za katere je v združenem delu veliko povpraševanja, niso fizično zahtevni, pa se zanje dekleta ne odločajo, oziroma delovne organizacije takih učnih mest ne razpisujejo za dekleta. Dekleta imajo na izbiri pravzaprav ozek krog poklicev; tako so gimnazije vse bolj »ženske« šole, tako splošna kot pedagoška smer, prav tako tudi tekstilni poklici, prodajalke itd.

Poklicne namere letošnje generacije osemletocev (1978/79) v primerjavi z vključitvami lanskeletne generacije (1977/78):

Osnovna razdelitev generacije. Primerjava med namerami in vključitvami

	Namere 78/79		Vključ. 77/78	
	štev.	%	štev.	%
štiriletna sr. šole	1.321	51,6	1.319	50,7
dveletne in triletna poklicne šole	718	28,1	955	36,7
nadalj. bodo šolanje ost. bodo doma na kmetiji	141	5,5	105	4,0
iskali bodo zaposl.	3	0,1	11	0,4
zaposl. so se + neodl. ni podatkov	363 (46+317)	14,2 (1,8+12,4)	92	3,5
Skupaj:	13	0,5	122	4,7
	2.559	100,0	2.604	100,0

v omenjenem obdobju ter iz vsote povprečnih potreb po delavcih izraženih v omenjenem obdobju.

Pri seznamu presežkov in pomanjkanja poklicev na Gorenjskem je treba upoštevati, da izračun sloni na analizi preteklih rezultatov in ne na srednjeročnem načrtu kadrov, saj le-teh v glavnem ni. Prav tako se lahko nekaj napak skriva v številu potreb po delavcih, kar sporočajo organizacije združenega dela. Vendar pa se lahko reče, da je seznam dokaj zanesljiv tudi za prihodnje, če bo seveda gospodarski in kadrovski razvoj v prihodnje podoben preteklemu.

V seznamu tudi ni poklicev, kjer so prilivi ali potrebe zelo majhne. Prav tako tudi ni poklicev, ki se sicer kažejo kot presežki, ker je to verjetno odraz slabega poznavanja uporabnosti teh kadrov v praksi; upoštevati pa je pri nekaterih poklicih predviden razvoj gospodarstva in s tem potreba po določenih poklicih.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM S STROKOVNO SLUŽBO

Do 20. marca letos bo v javni razpravi osnutek samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med občinskimi skupnostmi za zaposlovanje. Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Trzin ter delavci strokovne službe ter skupnosti. Osnutek sporazuma ureja v skladu z zakonom in samoupravnim sporazumom o ustanovitvi občinske skupnosti za zaposlovanje delovno področje, oziroma naloge delovne skupnosti, pridobivanje dohodka delovne skupnosti, notranjo organizacijo delovne skupnosti ter zagotavljanje materialnih ter drugih pogojev za delo delovne skupnosti. Po tem samoupravnem sporazumu, ki ga bodo skupščine občinskih skupnosti za zaposlovanje sprejele po javni razpravi v delegacijah ter delavci delovne skupnosti, bo strokovna služba skupnosti, organizirana kot delovna skupnost, opravljala strokovna, administrativna, pomožna in druga podobna dela za vseh pet občinskih skupnosti za zaposlovanje na Gorenjskem kot tudi za medobčinsko skupnost za zaposlovanje Gorenjske.

OSNUTEK STATUTA V RAZPRAVI

Delegati bodo na sejah skupščin skupnosti za zaposlovanje razpravljali in sprejeli tudi statut občinskih skupnosti za zaposlovanje. Statut ureja predvsem področje dela in naloge skupnosti, organe skupnosti ter razmerja med njimi, število delegatov v občinskih skupščinah ter njihove pravice in dolžnosti, razmerja med občinsko skupnostjo in medobčinsko skupnostjo ter zvezo skupnosti, prav tako določa postopek uveljavljanja pravic oseb iz zavarovanja za primer brezposelnosti ter pravic iz zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidov, ureja upravljanje in gospodarjenje s sredstvi skupnosti, planiranje in sprejemanje planov, ljudsko obrambo in družbeno samozagotovitost v okviru občinske skupnosti ter drugo.

Poleg sporazuma o ustanovitvi občinske skupnosti je brez dvoma statut občinske skupnosti še en pomemben dokument na novih osnovah organizirane občinske skupnosti za zaposlovanje. Osnutek statuta bo do 20. marca letos v javni razpravi, predlogi, ki jih bodo dale delegacije, pa bodo osnova za dokončen predlog statuta, ki ga bo izvršilni odbor predložil skupščinam v sprejem.

POSLOVANJE SKUPNOSTI V PRETEKLEM LETU

Občinske skupnosti za zaposlovanje so v vseh petih občinah lanske poslovno leto uspešno zaključile, saj je v predlogu zaključnega računa povsod izkazan ostanek sredstev. Delegati občinskih skupnosti za zaposlovanje bodo razpravljali in sklepali o predlogu, da se preveč natečena sredstva iz prispevka za zaposlovanje vrnejo združenemu delu, in sicer v zneskih, kot so bila zbrana po posameznih občinah. Tako je v Trzinu bilo zbrano nad dogovorjenimi zneski 95.720 din, kar je 6 odstotkov več, v Škofji Loki 273.317 din ali za 9 odstotkov več, v Radovljici 193.570 dinarjev ali za 6 odstotkov več in v Jesenicah 211.443 din ali za 7 odstotkov več; le v Kranju je bil prispevek manjši za 266.291 din ali za 4 odstotke.

Ostali presežki sredstev izračunani za vsako občinsko skupnost posebej pa naj bi se po predlogu razdelili na poslovni sklad, del pa naj bi se prenesel v naslednje leto. Sicer pa je bil ostanek sredstev, to je razlika med prihodi in odhodki po posameznih občinskih skupnostih za zaposlovanje takle:

Trzin	800.354,95 din
Šk. Loka	1.577.577,55 din
Kranj	307.094,50 din
Radovljica	1.073.422,25 din
Jesenice	1.352.673,60 din

PROGRAM DELA

Na sejah skupščin občinskih skupnosti bodo delegati sprejemali tudi program dela v letošnjem letu. Nekatere naloge, oziroma vsebinska vprašanja predvidena za prvo tromesečje so sicer že na dnevnem redu teh sej; to so deficitarni in suficitarni poklici na Gorenjskem, možnosti nadaljnjega izobraževanja absolventov osemletocev in drugo. Med ostalimi nalogami, ki jih bodo občinske skupnosti obravnavale med letom, pa so tudi letne potrebe po kadrih, planiranje v srednjeročnem obdobju, analize zaposlenosti in zaposlovanja, invalidska problematika, vračanje delavcev zaposlenih v tujini, sezonsko zaposlovanje, sodelovanje med OZD in šolami, vpisi v šole, štipendiranje in drugo. Za predsednike delegacij in konferenc delegacij pa bo v aprilu ali maju organiziran seminar o zaposlovanju.

PREGLED OPRAVLJENEGA DELA

Gradivu za delegate skupščin skupnosti za zaposlovanje je priloženo tudi poročilo o opravljenem delu v lanskem letu, in sicer po posameznih področjih. Tako so za analitično plansko službo pregledno našeta vsa opravila in naloge, ki so bile opravljene v letu 1978, tako programirane kot tudi naloge, ki so bile opravljene, čeprav niso bile v planu; to je bila predvsem priprava gradiva za javno razpravo o usmerjenem izobraževanju, popis možnosti zaposlovanja in usposabljanja invalidnih oseb v gorenjskih delovnih organizacijah ter analiza o Mladem rodu Kranj ter sodelovanje pri razreševanju problemov te delovne organizacije.

Strokovna služba skupnosti za zaposlovanje je v lanskem letu evidentirala 1493 iskalcev zaposlitve, od tega največ na Jesenicah, in to 480. Na Jesenicah je bilo med iskanci zaposlitve tudi največ žensk (379). S posredovanjem skupnosti se je vključilo v delo 1373 delavcev. Ob koncu leta pa je ostalo v evidenci še 664 iskalcev zaposlitve, od tega nekaj več kot polovico žensk.

Iz tujine se je v lanskem letu vrnilo na Gorenjsko 34 delavcev. V tujino pa se je zaposlilo sezonsko 25 delavcev, v tujino pa se je zaposlilo tudi 25 delavcev preko delovnih organizacij, ki v tujini pogodbeno izvajajo dela.

Na poklicnem usposabljanju je bilo lani 33 delavcev, ki se brez ustrezne usposobitve niso mogli zaposliti; 16 usposobljenih se je zaposlilo, 14 pa jih je še na usposabljanju. Na usposabljanje je bilo določenih tudi 30 invalidnih oseb, ki so se prijavile na komisijo prve stopnje, zaposlilo se je 22 invalidov, medtem ko jih 16 še čaka na delo. Komisija je v lanskem letu obravnavala 120 invalidnih oseb.

V lanskem letu je 142 oseb prejelo denarno nadomestilo za čas brezposelnosti.

V gradivu je še posebej nadrobno obrazloženo delo službe poklicnega usmerjanja.

(Nadaljevanje z 8. strani)

Pregled stroškov investicije ŠCP od IV. 1976 do 31. XII. 1978

Za objekt	Plan	Dejansko	%
1. Nižja st. osn. šole	47.499.000,00	51.546.134,40	108,5
2. Višja st. osn. šole	78.115.000,00	19.687.755,75	25,8
Skupaj	125.614.000,00	71.233.890,15	56,7

Plan stroškov za dograditev višje stopnje osnovne šole, dejanski stroški pa so do konca leta 1978.

Stanje sredstev in kreditov 31. XII. 1978

Stanje sredstev:		din
Skupni dotok in poraba		
1. Skupni dotok sredstev od IV. 1976 — 31. XII. 1978		77.529.973,95
2. Skupna poraba od IV. 1976 — 31. XII. 1978		71.233.890,15
Saldo sredstev 31. XII. 1978		6.296.083,80

Stanje kreditov: TBG-LB-PE Jesenice

Tranša	Kredit 52310-1	Kredit 52305-1	Skupaj
1. Ostanek 1978	1.124.246,30	1.476.709,85	2.600.956,15
2. Tranša za 1979	5.000.000,00	18.364.000,00	23.364.000,00
Skupaj	6.124.246,30	19.840.709,85	25.964.956,15

Rekapitulacija stanja sredstev 31. XII. 1978

Vrsta sredstev	din
— Saldo lastnih sredstev 31. XII. 1978	6.296.083,80
— Ostanek najetih kreditov 31. XII. 1978	25.964.956,15
SKUPAJ sredstev za investicijo 31. XII. 1978	32.261.039,95

no varstvene ustanove in izročitev centralne šolske kuhinje v uporabo. Za potrebe varstva otrok pa mora biti objekt dokončan do 30. septembra 1979.

VZGOJNO VARSTVENA USTANOVA

Po aproksimativnem predračunu so stroški izgradnje vzgojno varstvene ustanove predvideni v višini 33.270.000 din, pri čemer so nekateri stroški zajeti že pri gradnji celotnega centra.

PREDVIDENA SREDSTVA ZA DOKONČANJE ŠCP V LETU 1979

Gradbeni odbor v letu 1979 predvideva skupen dotok sredstev v višini 84.114.000 din, medtem ko bo za dokončano izgradnjo, vključno z izgradnjo vzgojno varstvene ustanove, potreboval 99.828.000 din. Tako imajo še nepokritih 15.714.000 din za izgradnjo vrta, ki si jih bodo pridobili s povečano prispevno stopnjo izobraževalne skupnosti (13.214.000 dinarjev) in s prispevkom skupnosti otroškega varstva (2.500.000 din).

ZAKLJUČEK

Izvajalci del že nekaj časa napovedujejo povečanje cen storitev in materialu. V ocenjenih izračunih, ki so nam jih posredovali za telovadnico, bazen in skupne prostore ter

vzgojno varstveno ustanovo so podražitve upoštevane v višini 20 %.

V času poročanja se nimamo od projektanta vseh načrtov in popisa del, kar je potrebno za objektivnejšo opredelitev stroškov. Vendar menimo, da tudi pri konkretnem gradbenem predračunu vključitve podražitve ne bodo dosti manjše.

Skrajšati gradnjo na najkrajši možni čas je v danih pogojih največja racionalizacija in najbolj učinkovit družbeni nadzor, ki ga gradbeni odbor lahko izvaja. Zaradi tega je potrebno predvsem zagotoviti manjkajoča sredstva za pokritje stroškov in investicijo že v letu 1979 dokončati, za kar obstajajo povsem realne tehnične možnosti.

Vsako zavlacanje preko dosegljivih rokov bo zahtevalo nesprejemljiva velika dodatna sredstva.

Gradbeni odbor in njegove komisije so v tem obdobju obravnavali pretežno problematiko gradnje višje stopnje osnovne šole, pripravo ter gradnjo telovadnice, bazena in drugih prostorov osemletocev. Sodeluje pri akciji za zagotovitev vseh potrebnih investicijskih sredstev. Periodično je obravnaval porabo sredstev in izpolnjevanje pogodbenih dobaviteljev in izvajalcev. Člani odbora in komisij so pri razreševanju raznovrstne problematike za realizacijo investicije šolski center Plavž, odgovorno in aktivno sodelovali, kot so sprejeli svojo družbeno zadolžitev.

Gradbeni odbor

PO SLEDIVH ČRNE ROKE

JOŽE VIDIC

PRVE ŽRTVE ČRNE ROKE
NA JESENICAH

20

»To je moje dekle,« je dodal. »Verjel sem, da je Rusinja,« mi je pripovedoval Marko, »šele kasneje sem zvedel, da je Jeseničanka.«

Kdo je bil Janko Trojar? Janko je bil rojen 8. decembra 1904. leta v Bohinjski Bistrici. Bil je trgovec in je imel na Dolenjskem svojo trgovino, ki je propadla. Tam se je poročil, zapravlil ženino premoženje in se ločil.

Jankov oče Franc je 1935. leta prodal hišo v Bohinju in se z družino preselil na Jesenice. Oče je bil uradnik v žičarni železarni. Janko se je brez fیکا v žepu vrnil z Dolenjskega na Jesenice in se 1936. leta zaposlil kot trgovec v kašti. Nazadnje je bil namestnik šefa prometnega oddelka v Železarni. Bil je srednje postave, suh, svetlo kostanjevih las, dolgičen, domisljiv, brbljav in ambiciozen. Kot intendant okraja in član komiteja je hodil po Jesenicah in vseh ter hotel imeti povsod glavno besedo.

Tako kot skoraj vsi Bohinjci je tudi Trojarjeva družina že od 1941. leta podpirala osvobodilno fronto. V družini so bili trije bratje in sestra. Jankova sestra Vali je bila ubita med bombardiranjem Jesenic 1. marca 1945. leta. Tedaj je bil na Jesenicah transport internirancev na poti za Dachau. Vali jim je nesla hrano. Blizu je padla bomba in jo ubila.

Jankov brat Franc je že 1943. leta šel s sinom v partizane, kjer je ostal kot zavezen komunist do konca vojne. Po vojni je bil postajni načelnik v Radovljici vasi na Dolenjskem. Tudi brat Gustelj je sodeloval z OF in šel 1944. leta v partizane.

Že pred vojno se je Janko drugič poročil z Olgo Furlan iz Trsta. V partizane je šel 29. marca 1943. leta. Nekaj časa je bil terencec v okolici Bohinja, poleti 1943. leta pa so ga premestili na Mežaklijo, kjer je bil intendant odbora OF in komiteja KPS za jeseniški okraj in hkrati član teh političnih forumov.

Sekretar okraja je bil Franjo Tominc-Milan s Koroške Bele. Milan je bil rojen 25. avgusta 1913. leta na Hrušici pri Jesenicah, stanoval pa je na Koroški Beli. V partizanih je bil od julija 1942. leta. Spomladi 1944. leta je šel na politični tečaj v Belo krajino. Ko se je julija 1944. leta vračal na Mežaklijo, je padel v stiskih gozdovih na Dolenjskem.

Sekretarka mladine je bila Maruška, 23-letna Jeseničanka, ki jo je Janko znanu predstavil kot Rusinjo. Na okraju so bili še Viktor Kiršner, Jeseničan (umrl po vojni), vodja partizanske bolnišnice na Mežakliji, 35-letni Rupert Kiršner (Viktorjev brat), borec od leta 1941, padel je maja 1944. leta pri Zvagnovem mostu na Jesenicah, Kristijan Ribnikar-Feliks iz Ljubljane in še dva kurirja.

Sredi novembra je zagrmelo. Trojar je zašepetal Maruški: »V nevarnosti smo. Prijatelj mi je pokazal seznam 42 oseb, ki jih namerava VOS likvidirati. Na tem seznamu smo tudi midva in bolničar Kiršner. Verjemi mi, govorim resnico.«

Vprašal sem Maruško, če ve, kdo je ta seznam pokazal Trojarju. »Ne vem,« je odgovorila, »pa tudi politike nisem razumela.«

Iz partizanskega taborišča na Mežakliji so dezerirali Trojar, Kiršner in Maruška. Skupaj so odšli na Kiršnerjev dom na Jesenicah. Tu so se razšli.

Oktober in novembra 1943. leta je prišlo do reorganizacije jeseniškega okraja. Zaradi težav pri prehodih čez Savo, železniško progo in cesto so okraj razdelili na štiri sektorje (rajone). Prvi sektor je obsegal Javorniški Rovi, Koroško Belo, Potoke in Javornik (sekretar Franc Konobelj-Slovenko). Drugi sektor je obsegal Planino pod Golico okolico in center Jesenic (sekretar Franc Rozman, ki živi kot upokojenec na Jesenicah). Tretji je obsegal Podmežaklijo in zahodni del Jesenic (sekretar Rupert Kiršner). Četrti je obsegal Blejsko Dobravo, del Podmežaklije in Javornika na desni strani Save.

Sekretar tretjega rajona (sektorja) prvoborec Rupert Kiršner je bil hudo jezen in potr, ko je zvedel, da mu je brat dezeriral skupaj s Trojarjem. Sram ga je bilo bratovega dejanja. Šel je domov, poiskal brata in ga prepričal, da se je vrnil v partizane, kjer je ostal do konca vojne.

Najaktivnejši mladinec na terenu Podmežaklije je bil 1943. leta petnajstletni Jože Zupan-Ježek. Ker je bil član okrajnega mladinskega organa, sta se z Maruško dobro poznala. S kakšno pretezo se je Maruška oglašila in nekaj dni skrivala pri Zupanovih, ni znano. Tja je po njo prišel Trojarjev oče in jo odpeljal na stanovanje Janka Sokliča.

In kaj se je zgodilo z Ježkom? 15. januarja 1944. leta sta prišla k Zupanu član odbora OF in komiteja KPS za jeseniški okraj Božo Ambrožič in sekretar sektorja Rupert Kiršner in Ježku sporočila, naj gre takoj z njima v patrizane, ker ga bodo sicer Nemci zjutraj aretirali. Vir izdaje je jasen in ga ni potrebno posebej razlagati. Ježek je padel 21. novembra 1944. leta kot sekretar jeseniškega okrajnega komiteja SKOJ. Po njem se imenuje pionirski odred osnovne šole na Koroški Beli.

Črnotoku Sokliču se je nasmešnila sreča. Prvič je imel v stanovanju partizanko. In to sekretarko mladine! Spraševal jo je o tem in onem partizanu, o mladinski organizaciji in posebno o minerskem vodju na Mežakliji. Iz pogovora z Maruško in iz Sokličevega zaslišanja sklepam, da Soklič ni kaj prida izvedel in ni bil zadovoljen z njenimi odgovori. Vse, kar mu je povedala, je že slišal od Trojarja. Soklič pa je zahteval vedno nove in nove podatke, vedno globlji prodor v organizacijsko mrežo OF. Maruška naj bi bila pri njem na varnem pred Nemci in partizani. Ni slutila, da Soklič vse to dela z vednostjo in dovoljenjem gestapa. Kako je bila razočarana, ko jo je tretji dan prisilil, da je podnevi zapustila njegovo stanovanje. »To je storil namerno,« pravi Maruška, »da bi bila jaz kriva za morebitne aretacije, ki bi sledile po našem begu iz taborišča.«

Soklič je Maruško poslal v vlakom v Kranj k plavogardištnemu obveščevalcu Dragu Srakarju. Varovala je njegovo hčerko, ker sta bila z ženo zaposlena. Čez tri dni jo je obiskal Soklič in rekel: »Pripravi se, morda boš jutri ali pojutrišnjem morala pokazati taborišče minerskega voda na Mežakliji.«

Trojar namreč ni vedel za to taborišče in ga zato ni mogel pokazati. A zakaj je Maruška vedela za to taborišče?

Nadaljevanje

DA NE BO KRIVICE

Ko sem pred kratkim spet segla po knjigi Beg z morišča Jožeta Vidica, sem v poglavju Od kmečkega sina do predsednika OLO, brala, kako tov. Aleš Jelenc pripoveduje o svojem delovanju v OF na Jesenicah in kjer med drugim navaja tudi, da sem jaz s pisalnim strojem pisala poročila in gesla za matrice in to v železarni med službo.

Ker trditve tov. Jelenc niso popolne, bi rada njegove navedbe dopolnila. Prepričana sem namreč, da se tov. Aleš ne spominja več, kako je potekalo tisto delo. To sklepam tudi iz tega, ker je enako povedal že pred dobrim letom v oddaji na jeseniškem radiu, ko je pripovedoval o začetkih partizanske tehnike na Jesenicah. Ker nisem pri tem bila sama, temveč sva delali skupno s sestro Vero, menim, da moram to javno pojasniti.

Za sodelovanje v OF me je pridobil že zelo zgodaj leta 1941 tov. Leo Okrožnik, ki so ga Nemci kasneje ustrelili kot talca v Mauthausnu. On mi je tudi poveril nalogo, da sem začela pisati matrice. Spočetka sem res to delo opravljala v železarni, kjer sem bila zaposlena. Ščassoma pa je postalo delo v tistih prostorih zelo nevarno, zato mi je tov. Jelenc prinesel pisalni stroj na dom. Sestro Vero sva namreč prebivali v stanovanju v Srbiji izseljene sestre Nade v Obrtniški ulici (pri Kobalu). Sicer tudi tam ni bilo najidealnejše, ker je bilo najino stanovanje ob hodniku, po katerem so nenehno hodili stanovalci. Zato sva izmenično tipkali s sestro tako, da sva imeli stroj na kolenih, sedeč na postelji, da tipkanja ni bilo slišati. Pri tipkanju sva se menjavali, tako da je ena narekovala, druga pa tipkala. V začetku je prinašal rokopise in odnašal matrice tov. Jelenc sam, pozneje pa njegov brat, njegova sestra in tudi tov. Francka Logar por. Pacek. Ko me mene konec januarja 1942 aretirali, je Vera pisalni stroj vrnila kolportaži okrožja Jesenic, za kar je prejela potrdilo, ki ga še danes hrani.

To se mi je zdelo resnico na ljubo pojasniti, da ne bi moja sestra Vera trpela krivice, saj je vestno in pošteno opravljala to delo.

Anda Jelinčič-Andolšek
Trst, Via Bellavista 11

»Umrli bom od ljubezni — kako si velik! Kako velik si! Jaz bi mu dala, če le tako praviš, če le tako želiš? Moj Beli Bog, toda ... ali bi on ... sedaj ... ko je mravljia ... sploh še hotel ...«

»TUDI MRAVLJE SO LJUDJE.«

Tudi najbolj propadli so LJUDJE, so odraz družbe v katero dihaš, v kateri se toliko pije, v kateri je toliko gorja, da bi nam zastalo srce v trenutku, če bi to gorje došli. Pravim vam, bolj ko kogarkoli sodite, merite, ocenjujete, bolj ko ga gledate z VISAV, dlje ste od njega, dlje ste od sebe.

...

»Odkritosrčno povedano, v soboto moram domov, v zadruzi so me naprosili, zaradi semen gre. Samo jaz se spoznam na to sorto, prosili so me,« se obrača k Cofu, kajti mnogo zavisi od doktorjeve dobre volje, pri tem pa je pozabil, da Cof najbolj pozna njegove grehe.

»Brez ponovne predstavitve nikamor! Nimaš pogojev. Recidiva je recidiva!« ga je prekinil Majer.

»Res moram,« še vedno prosi Rupnik, prav kot bi ga tiščalo na stranišče.

»Torej, zopet krompir!« se razjezi Cof: »Poslušajte vi njega, krompir! Pili ste, človek, pili! Tik pred odpustom ste pili! Dovolj imam tega vašega krompirja in vaših pogrebov! Tukaj boste lepo še dva meseca, potem pa bomo videli,« séde in odmahne z roko.

Rupnik ne odneha, ne tišči ga več na stranišče, govori že nervozno, objestno, zahtevno:

»Če lažem? Mi ne verjamete? Kaj bodo brez mene? Vprašajte jih po telefonu! Kdo more trditi, da ta sorta ni moja zasluga? Daleč

DOKTORJEVA METODA 4 PLANTAN

naokoli ni takšnega krompirja! Že trideset let se bavim ...« je hlipal, postajal rdeč v obraz.

»Seveda, krompir vam pomeni več kot žena!« pokaže nanj doktor Cof in vstane: »Zakaj ste ji zabičali, naj ne spregovori vaše resnice? Če se ne motim, ste jo morili vse življenje.«

»Vpričo ljudi ji je rekel prasica,« se oglasi Majer.

»Jaz, moril?!« zasika Rupnik skozi gnile zobe: »Na pogrebu sem pil sok!«

»Kakšen sok?« zanima nekoga od zadaj.

»Pomislite, kako rada bi povedala, a si ni upala,« pojasnjuje doktor ljudem, ki ju molče opazujejo, nato se ponovno obrne k Rupniku: »Ne bodite samopašni! Tukaj se ne boste obnašali kot srednjeveški valpi!«

»Tukaj stojim!« zakriči stavec z vso zlobo in togoto: »Tukaj stojim in si upam pred vsem svetom trditi — NISEM PIL!«

»Vi ste sadisti! Vaš prikriti sadizem do sopacientov nima mej! Vaše početje je skrajno amoralno! To, to trpinčenje, to ljubosumje, izigravanje bližnjih,« doktor sprejme besedni boj.

»Imam čisto vest! Ne boste me prisilili, nisem pil! Nisem lagal! Tako so mi brata obesili, vem! Mene ne bodo! Ne dam se ...«

»Kdo je, po vašem, s puško streljal in strašil otroke? Kdo je potemtakem otroke, lastne otroke pozimi podil iz postelje! Ljudje! Ta človek ni prepoznal lastnih otrok! KLICAL JIH JE PO ŠTEVILKAH! Sem je prišel kot star, ubog, nedolžen angelček. On misli, da mi ne vemo, kaj je bilo zadnja leta v zadruzi! Delal je čisto škodo!« se obrne k Rupniku: »Váljati ste se pijani po vašem krompirju! Hčer se vam je ubila! Ob večerih ste doma grozili! Razbijali! Pretepali! Takšni ste! Vsi mazohisti se branite ljubezni. Čudno se obnašate. Znova nas izsilujete. Zaradi resnične škodoželjnosti blatite ženo, ona pa skriva grozote, o katerih bomo še slišali. Mar ne vidite — sam sebi lažete! Že zgolj to je dokaz recidive!«

»Trdno sem prepričan — jaz se zdravim — jaz sem pripravljen — jaz, odkritosrčno ...« se zgublja v lastni trmi.

»V podjetju!« čujejo čelga človeka. Ni govora.

»Veste, to je pa tako — lepo vas prosim — imam prevzem krompirja, no, prosim, imejte razumevanje?«

Cof gre k stolu, se prime za glavo:

»Kako strašna slepota je človeka!« nato mahoma: »Poglejte se! Poglejte svojo zgarano ženo! Cvetite kot roža! ... V času njegovega alkoholizma je gospod Rupnik žrl, pil, ležal, veseljačil, ona pa je delala! Zakaj je jokala v soboto? Pred odpustom nobena žena ne joče! Bala se vas je! Tako, dragi moj, bala! ... Na otroke ste vedno gledali kot na živino, ki jo zato futrate, da vam bolje dela! Razmislite o tem in niti besedice več!«

Rupnik se seseda na stol. Bog ve, kaj lahko še pride na dan? Saj so drugačne poti. Pobeg, točno! Madona, vse mu je zgozbezdala. Kurba stara, zrezal jo bo na koščke, meduša, da jo bo, odrezal ji bo jezik in z njim zamašil tisto, pa naj potem še gobeza temu firbčnemu norcu ... Pobit, vse je treba pobit ...

(se nadaljuje)

NOVEMBER
NA
OTOKU CRESU
EDO
TORKAR
6

Na obali Vranskega jezera sem razgrnil spalno vrečo in legel, da bi se spočil od neprespanske noči in napornega jutranjega prodiranja skozi gozd. Sonce je žarko sijalo, veter pa ni prehud pihal, tako, da je bilo prav prijetno.

Ko sem premagal utrujenost, sem začutil lakoto. Saj ni čudno, ko pa ta dan še ničesar nisem dal v usta, ura pa je bila že enajst. Na žalost pa nisem uspel aktivirati svojega bencinskega gorilnika, tako da s kosilom ni bilo nič. Problem je bil namreč v tem, da v tanku nisem imel bencina, pač pa špirit, in še to samo 60%-nega. Ko sem brez haska pokuril že pol škatlice vžgalice, sem obupal in pospravil nahrbtnik. Lahko bi — navsezadnje — tudi nabral dračje in zakuril ogenj, pa sem bil prelen, da bi to storil.

Če bi bilo Vransko jezero poezija tega dne, potem je bilo nadaljevanje, ki je sledilo le blede in suha proza. Jezersko obalo sem zapustil lačen in truden. Pri vračanju sem se vseskozi previdno držal steze, ki je vodila skozi gozd, da se mi ne bi bilo treba znova plaziti skozi podrast in trnje.

Cez slabo uro sem prisopihal do asfalta in po dveh, treh kilometrih sem bil že pri morju, v vasi Valun, ravno, ko je odbilo poldne v cerkvenem zvoniku. Trgovino so pravkar

zaprli, zato sem šel v gostilno. Čudo vseh čudes — v tej zanikrni vaški gostilnici, za katero bi človek na prvi pogled rekel, da v njej ni mogoče dobiti niti poštenega sendviča, so mi postregli s pravim pravcatim kosilom: makaroni z junjetino in parmezanom, radičeva solata, svež kruh in — seveda — obvezno pivo.

Sit in spočit sem krenil iz Valuna, trdno odločen, da še pred večerom pridem v mesto Cres. Prvih deset kilometrov sem bil prisiljen prehoditi po asfaltu (na srečo ni bilo skoraj nič prometa), šele potem sem staknil bližnjico. Med potjo sem obiral šipek, dobre volje sem si brundal in požvižgal popevke in oponašal koze in ovce, ki so veselo meketale in blejale po ogradah zraven poti.

V Cres sem prišel ob sončnem zahodu, z rdečo svetlobo v očeh.

S pomočjo nekaj mulcev sem iskal po mestu hiše z napisom ZIMMER FREI, a kaže, da ti napisi veljajo samo za poletne mesece, ker sem ostal praznih rok. Ker pa se mi je po teh nekaj razburljivih nočeh, ki sem jih preživel zunaj, zahotelo mirnega in udobnega spanca v postelji, sem pri iskanju vztrajal še naprej. Sreča se mi je nasmešnila v turističnem biroju (ki je bil začuda odprt), kjer so mi priskrbeli prenočišče pri privatniku za razmeroma ugodno ceno — 60 din na noč.

Zvečer sem se sprehajal po mestu, prebiral časopise, pisaril razglednice, posedal po slaščičarnah in tavernah, kjer sem srkal čaj z rumom in poslušal pogovore ribičev in mornarjev.

Ker sem v poltretjem dnevu prehodil že več kot dve tretjini trase, sem se v strahu, da ne bi prezgodaj prišel na cilj sklenil, da bom en dan jrtvoval za kratek izlet v okolico mesta Cresa.

Večino prtljage sem pustil v sobi, s seboj sem vzel samo najnujnejše, da bi imel čimlažji nahrbtnik.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Po poročilih komisij, ki jih je imenoval izvršni svet OS Radovljica za ocenitev posledic po januarskih poplavih, znaša škoda na območju Bohinja po prvih, še vedno nepopolnih podatkih nad 2.726.000 din, na drugih območjih občine pa okoli 6,7 milijona din.

V široko akcijo pri pripravi prostorskega planiranja so se zelo prizadevno vključili tudi v TOZD Iskra Otoče. Iz zbranih podatkov je razvidno, da bodo obrate do 1985. leta povečali za okoli 5000 kv. metrov površine, število zaposlenih pa se bo vzpelo na 750 delavcev. Predlagajo rešitev prometne povezave, ki bo usklajena s prostorskim planom KS Ljubno. Predvsem gre za novo cesto, most čez Savo, parkirišča, rekreacijske površine ter za komunalne in družbene objekte na območju Otoč in Posavca.

Izvršni svet OS Radovljica je na 37. seji, 14. februarja, obravnaval predlog odloka o nagradah in nadomestilih sodnikom — porotnikom, predlog odloka o določitvi imen ulic v Lescah, predlog odredbe o preventivnih cepljenjih in preiskavah živali v 1979. letu za območje občine in družbeni dogovor o racionalizaciji stanovanjske graditve v SRS. Razen tega so na seji pretresali zaključne račune občinskega proračuna in sredstev posebnih računov občine, ki jih je izdelala finančna služba oddelka za gospodarstvo občinske skupščine. Sanacijska komisija SOZD SAP VIATOR — TOZD Hoteli Bled je posredovala v obravnavo poročilo o poteku sanacijskega postopka v TOZD Hoteli Bled. Na seji so preučili tudi ponudbo Zavoda za urbanizem Bled za izdelavo zazidalnega načrta Praprotnice—Zg. Gorje in več finančnih vlog.

Komite OK ZK Radovljica je na zadnji seji med drugim obravnaval poročilo o pripravah na letošnje prireditve ob odkritju spominske plošče znanemu slovenskemu revolucionarnemu demokratu Antonu Fuštru, ki je bil doma iz Radovljice. Med 5. in 10. marcem bodo najvidnejši slovenski filozofi, zgodovinarji in marksisti priredili simpozij posvečen revolucionarnemu liku in teoretičnim delom Fuštra, Slovenski šolski muzej pa bo pripravil razstavo posvečeno Fuštru in slovenskim revolucionarnim demokratom v 1848. letu.

Na zadnjem delovnem posvetu predstavnikov občinske zveze organizacij za tehnično kulturo, OK SZDL in SIS radovljiske občine so se dogovorili o pripravah za letošnje srečanje mladih tehnikov Jugoslavije, ki bo od 15. do 17. junija v radovljiski občini. Ta vsakoletna zvezna prireditev, ki bo pod pokroviteljstvom Franca Leskoška-Luke, pomeni veliko priznanje ZOTK Radovljica, zato bodo morale biti v priprave vključene vse DPO in SIS, saj pričakujejo razen 350 udeležencev vseh jugoslovanskih republik in pokrajin tudi številne goste iz tujine, med drugimi tudi iz Kitajske in Japonske.

Na prvi februarjski seji je izvršni svet OS Radovljica sprejel sklep, da se odobri loakcija za četrti vila blok v Cankarjevem naselju v Radovljici, upoštevajoč širši družbeni interes za načrtno gradnjo družbenih stanovanj. Čeprav so bila mnenja in pripombe nekaterih občanov na več javnih razpravah precej nasprotujoča, je zaradi velikega zaostajanja v gradnji in številnih prisojstev stanovanj, edina možna rešitev v takojšnjem pristopu gradnje. Novi blok bodo z manjšim odmikom od še veljavnega zazidalnega načrta začeli graditi že letos.

Glede na to, da znaša ugotovljena škoda ob zadnjih januarskih poplavih v radovljiski občini po prvih cenitvah že nad 10 milijonov din, je izvršni svet OS imenoval posebno strokovno

komisijo, ki bo pripravila predlog o možnostih pridobitve sredstev za pokrivanje škode. Komisija bo morala določiti tudi prednostni vrstni red odpravljanja posledic in obseg potrebnih sredstev za ugotovljeno škodo.

Iz sredstev za socialno varstvo proračuna občine Radovljica je bilo lani od 230.000 din planiranih sredstev za pomoč družinam kadrovcem, ki so služili vojaški rok podeljeno 258.206 din, kar je za 12,26 % nad planom. Od planiranih sredstev 900.000 din za priznavalnino borcem NOV je bilo podeljeno 891.096 din kar je približno 1 % manj. Prav tako je bilo namenjeno za zdravljenje borcev od planiranih 85.500 le 65.041 din ali 23 % pod planiranim zneskom.

Čeprav je bilo v 1978. letu planirano, da bodo industrijske delovne organizacije v radovljiski občini povečale uvoz v primerjavi z letom 1977 le za 2 %, je bil uvoz dejansko večji za 23 %. Odstotek pokrivanja uvoza z lastnim izvozom so dosegli 105,6 %. Svoj uvoz z izvozom so presegli v LIP Bled z indeksom 276, v Iskri Lipnica s 166, v Verigi Lesce z 226, v Elanu Begunje s 126 in v Iskri Otoče s 109 %. V Almiri Radovljica so uvoz pokrili z izvozom le 24, v Vezeninah Bled 63 in v Plamenu Kropa 70 %.

Vsi trije zbori občinske skupščine Radovljica so na zadnjih ločenih sejah 6. in 7. februarja sprejeli ugotovitveni sklep, za podpis samoupravnega sporazuma o izgradnji centra usmerjenega izobraževanja v Radovljici za obdobje 1980—1984. Za izgradnjo tega objekta bodo morali zbrati okoli 70 milijonov din, od tega bo 30 % sredstev predvidoma prispevala republiška izobraževalna skupnost, ostanek pa bodo združevali s podaljšanjem sedanjega samoprispevka za gradnjo šol v višini 0,58 % od bruto OD. Gospodarstvo občine s tem ugotovitvenim sklepom ne bo obremenjeno z novimi datjavami.

Zaključne račune in delovna poročila vseh SIS družbenih dejavnosti v radovljiski občini za 1978. leto so obravnavali izvršni odbori in odbori samoupravne delavske kontrole prejšnj teden, ko so poslali celotno gradivo tudi v obravnavo vsem delegacijam za SIS. Skupščine SIS pa bodo razpravljale in sklepale o zaključnih računih, poslovnih poročilih in ugotovitvah delavske kontrole od 26. februarja do 2. marca, na zasedanjih obeh svojih zborov.

Po programu idejnopoličnega usposabljanja rezervnih vojaških starešin je OK ZRVS Radovljica skupaj s krajevnimi odbori ZRVS prejšnji teden organizirala predavanje rezervnega polkovnika Hinka Bratuša-Okija o aktualnih dogodkih v mednarodnih političnih odnosih. Predavanja so bila za vse člane ZRVS na Bledu, v Bohinjski Bistrici in v Radovljici.

Komisija za organizacijsko kadrovska vprašanja pri občinskem svetu ZSS Radovljica je predsedstvu občinskega sveta ZSS predlagala 6 kandidatov za člane komisije za pripravo in sprejem samoupravnega sporazuma o minimalnih standardih življenjskih in kulturnih pogojev pri zaposlovanju delavcev v občini Radovljica. Komisijo bo vodil Maks Osvald iz komunalnega gradbenega podjetja Grad Bled, člani pa so Milena Čelik iz GG Bled, Vitomir Rems iz Verige Lesce, Zofka Polak iz Elana Begunje, Jaka Por iz Vezanine in Božena Repe iz hotelov Viator Bled.

Krajevna skupnost Koprivnik Gorjuše je bila v 1978. letu iz zbranih sredstev turistične takse deležna od hotela Pokljuka 213.753 din, od lastnikov počitniških hišic in drugih gostov 5.220 din. Prejšnja leta so bila vsa sredstva iz turistične takse v Bohinju na razpolaganju samo TD Bohinj, lani pa je bilo dogovorjeno, da se porazdelijo med TD in KS Koprivnik — Gorjuše.

Po sklepnih podatkih iz zaključnega računa so v Elan Begunje plan prodaje v lastni trgovini športne opreme lani presegli za 58 %, čeprav je bil postavljen precej višje kot je bila realizacija v 1977. letu. V Elanovi trgovini v Zagrebu pa so svoj plan prodaje presegli kar za 117 %. Računali so, da bo v 1978. letu začela poslovati tudi njihova trgovina v Beogradu, vendar zaradi zadržkov pri nabavi opreme ta načrt ni bil realiziran. Redna prodaja v tej trgovini je stekla šele letos.

Na skupnem dogovoru strokovnih delavcev LIP Bled in GG Bled so se pred kratkim dogovorili o sklenitvi samoupravnega sporazuma o skupnem vlaganju obeh delovnih organizacij za izgradnjo mehaniziranega skladišča oblovin na Rečici ob sedanjem skladišču LIP Rečica. Končno odločitev bodo o tej naložbi sprejeli samoupravni organi, ko bo izdelana tudi vsa potrebna dokumentacija, vsekakor pa še letos.

V 1978. letu je bilo iz sredstev občinskega odbora ZZB NOV Radovljica namensko podeljeno za dejavnost krajevnih organizacij ZB NOV v občini 36.000 din, za dejavnost Občinske Zveze borcev za severno mejo 10.000 din, za odbor jeseniško-bohinjskega odreda 14.000 din ter po 7.000 din odboru koroških partizanov, domicilnemu odboru Cankarjevega bataljona, domicilnemu odboru gorenjskega odreda in 6.000 din domicilnemu odboru gorenjskega vojnega področja. Večidel sredstev je bilo porabljen za organizacijo in izvedbo proslav in srečanj.

V hotelu Kompas na Bledu sta upravni odbor TD Bled in KUD Bled, 7. februarja organizirala ogled posnetih filmskih gradiv o Kmečki ohceti 78 na Bledu, ki so zaenkrat šele razviti, ne pa še oblikovani v celoto. Spričo tega so se dogovorili o možnostih izdelave delovnega izvirnika in o številu kopij, ki bo imel etnografski in turistični propagandni značaj ob finančni pomoči OZD in drugih zainteresiranih organizacij. Spregovorili so tudi o pripravah in načinu financiranja Blejske kmečke ohceti 1979. Razen blejskih turističnih delavcev so se razgovora udeležili tudi predstavniki skupščine, DPO, SIS in gostinskih trgovskih delovnih organizacij.

V 1978. letu se je industrijska proizvodnja v radovljiski občini v primerjavi z letom 1977 povečala za 18 %. Zaradi močno povišanih cen industrijskim proizvodom pa je bil realen porast proizvodnje po oceni analitične službe največ do 12 %.

V Londonu je bila 5. februarja slovesnost, ki jo je v sodelovanju z britanskimi turističnimi agencijami pripravil Yugotours za Evropo ob podelitvi najvišjih priznanj najboljšim ocenjenim hotelskim hišam v pretekli turistični sezoni. Tudi letos so predstavniki grand hotela Toplice Bled prejeli 1. nagrado kot najbolj uspešen hotel v Jugoslaviji, predstavniki hotela Jelovce na Bledu pa so bili v svoji kategoriji deležni priznanja za tretje, v skupni uvrstitvi 120 hotelov v Jugoslaviji pa za 8. mesto.

Namesto neorganizirane predvsem zabavne dejavnosti, ki je pogostokrat prešla meje dovoljenega, je osnovna organizacija ZSMS Radovljica letos začela v svojem klubskem prostoru v stavbi KS načrtno izvajati vzgojno izobraževalni in klubski program. Prejšnjo soboto zvečer so že pripravili skupaj s fotokino klubom Radovljica predavanje amaterskih filmov, ki so jih posneli mladinci sami. Upati je, da bo tudi v prihodnje prevladovala takšna vrsta klubske dejavnosti, ki ne bo v škodo mladim. Filmski večer je vsekakor obetajoča oblika.

V Verigi Lesce so v 1978. letu za informiranje delavcev razen mesečnega glasila Veriga izdali še 58 števil Informatorja in razmnožili in razdelili delavcem 504.380 strani pisnega informativnega gradiva. To je skoraj še enkrat več kot v 1977. letu, kar priča o razmeroma dobrem in tekočem obveščanju delovnega kolektiva v tej delovni organizaciji.

DPD Svoboda Tomaž Godec Bohinjska Bistrica je v počastitev slovenskega kulturnega praznika zelo uspešno organiziral 10. februarja v avli osnovne šole dr. Janeza Mencingerja večer Prešernovih pesmi in otvorilo razstavo akademškega slikarja — domačina Valentina Hodnika.

Člani dramske sekcije DPD Svoboda Rudi Jedretič iz Ribnega so v okviru kulturnega sodelovanja s slovenskimi zamejskimi društvi, prejšnjo nedeljo 18. februarja gostovali pri rojaki na Goriškem v Italiji. Z Linhartovo veseloigro Županova Micka so se najprej predstavili številnemu občinstvu v Doberdolu nato pa še v bližnji vasi Pevma. Z igralci so se z avtobusom podali tudi drugi občani in predstavniki krajevnih DPO in sveta KS Ribno, ki so izkoristili izlet za ogled zamejskih krajev in navezavo stikov s tamkajšnjimi rojaki.

ZADRŽKI ALI OVIRE?

Za krajanje, ki niso neposredno vključeni v organe krajevnih skupnosti, predstavljajo gostilniška omizja važen medij medsebojnega obveščanja in usklajevanja mnenj. Najbrž to ne velja zgolj za krajevno skupnost Dovoje — Mojstrana, temveč za večino manjših naselij. Toda informacije, ki se širijo iz gostilniških omizij je treba jemati z rezervno. O tem, na primer, zakaj televizijski pretvornik za katerega so zbirali Mojstrančani denar s samoprispevkom še vedno ne dela, kroži kar več variant. Ali krajanom v podobnih primerih — vprašanje glede pretvornika je bilo postavljeno že lani na zboru občanov — res ni moč posredovati objektivne informacije, ker informiranje stane preveč?

Dejansko pa za informiranje niso potrebna nikakršna velika sredstva. Dober stroj za ciklostiranje stane približno pet starih milijonov dinarjev. Če to vsoto porazdelimo na 700 hiš, kolikor jih približno v KS Mojstrana je, ugotovimo, da bi vsaka hiša morala prispevati približno po sedem starih tisočakov, pa bi bil problem rešen. Če pomislimo, da je to dolgoročna investicija, vidimo, da so to prav neznatna sredstva, torej tudi vsak izgovor, da za informiranje ni sredstev, je odveč. Tudi ostala vprašanja ne predstavljajo problem: delavka na krajevni skupnosti lahko poskrbi za razmnoževanje, raznašanje po hišah lahko prevzame pionirska organizacija, za samo pisanje pomembnejših informacij pa bi lahko poskrbela, kot sva se že menila, z novinarjem jeseniškega radia Jankom Rabičem. Pa še kdo, ki mu je do informiranosti, bi se lahko našel.

Sicer tudi organi krajevne skupnosti sami ugotavljajo, da je informiranje treba izboljšati (v okviru možnosti, pravijo, kar se da, glede na

izgovor, da ni sredstev, razumeti tudi drugače). Odveč je torej opozarjati (ali pa tudi ne), da smo občani upravičeni do objektivnih in pravočasnih informacij — na podlagi katerih bi lahko odločali in ocenjevali (Če smemo? Prevladuje mentaliteta, da lahko »kritizira« samo tisti, ki dela — toda kateri delavec ne sodeluje pri ustvarjanju dohodka s katerim gospodari krajevna skupnost?) delo tistih, ki smo jih volili za zaupanjem.

Krajanje, če hočemo sodelovati, moramo biti obveščeni o programu dela krajevne skupnosti, o proračunu, zagotovljenih sredstvih za uresničevanje programa, virih sredstev, predvidenih stroških, o tem, koliko se program uresničuje, kaj je bilo opravljeno in kaj ne in zakaj ne, pa o spremembah programa, če o njih ni bilo govora na zboru občanov. Vsekakor pa bi kazalo izdajati posebne informacije tudi ob različnih javnih razpravah, delovnih akcijah in podobno.

Če bi bilo vprašanje informiranja urejeno, se, na primer, po vasi ne bi mogle raznašati različne čenče. Na primer, da je že bil denar za avtomatsko kužlišče, da so načrti za »dom društev« že bili izdelani, da se otroci nekaterih krajanov vozijo pod firmo »selekcije« na smučanje (ker so otroci boljših krajanov), da si je »krajevna skupnost« (kdo je to?) ob koncu leta delila dobicek. In vrag si ga vidi kaj še. Pa če omenimo še že pred leti začeta dela na skakalnici ob smučišču, dela za katerih izvedbo ni bilo zagotovljenih sredstev. Seveda je takšna mnenja treba jemati z rezervno, ob čemer pa človek nehoti pomisliti tudi na pregovor, da brez ognja ni dima.

Informiranje (ne dostojanstvena ingoranca) je izhod iz zadreg in slabe volje v katero take čenče marsikoga

spravljajo. Tudi če bi plačali skromno vsoto, da bi informacije razmnožila kakšna delovna organizacija ali kdo drug, bi bilo to bolj kot slaba volja krajanov. Cena razmnoževanja (ciklostiranje) za zunanje stranke v Železarni je, na primer, za dve tipkani strani besedila na enem listu (če je pisano z malim razmakom, je to okrog 100 vrtic — to pa je že precejšnja količina informacij) je 40 par (700 izvodov po dve strani torej komaj 280 dinarjev).

Odveč je torej ponavljati kako in kaj. Velja pa resnično razmisliti nad tem ali gre le za zadržke ali gre res tudi za dejanske ovire.

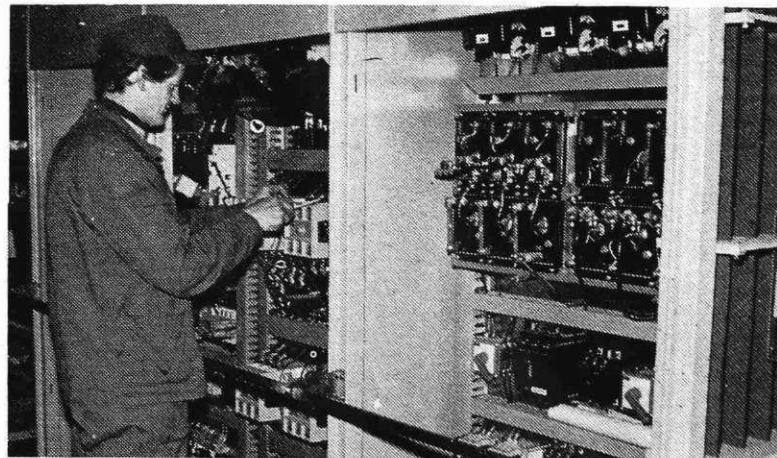
Za zaključek še dvojje misli izpod peresa Darka Marina (recenzija knjige Vojislava Mičovića: Sredstva informiranja v samoupravljanju, revija Obveščanje in odločanje 4/1978). Takole pravi: »Vojislav Mičović je — kot že pred njim Klaus Kreineier in nekateri drugi — ugotovil, da je vloga informacij v družbenem življenju dvojna:

— Opaziti je vse bolj izrazite težnje po monopolu nad informacijami in sredstvi informiranja, z namenom, da se na ta način ustvari tudi monopol v političnem odločanju, koncentrirano družbena moč v rokah tistih, ki razpolagajo z informacijami. V takih pogojih postaja informiranje dejavnik odtujevanja človeka, njegovega spreminjanja v dodatek ogromne mapinerije velikih tehnično-tehnoloških sistemov ter objekt manipuliranja v družbenem in političnem življenju.

— V tistih družbenih pogojih, v katerih je informacija splošna dobrina, kjer služi človeku, njegovim interesom in potrebam, opravlja informacija napredno družbeno funkcijo.

V času deževja in poplav konec januarja je Jesenica nevarno načela oporna zidova nekaj deset metrov niže od mostu pri kinu Plavž. Oba porušena zidova bo treba čimprej popraviti, ker bi sicer lahko vsako naslednje neurje ogrozilo novo šolsko poslopje na Plavžu. (Tekst in foto B. Blenkus)

Montaža električnih stikalnih omar za konti liv

NEPOZABNO SREČANJE Z EDVARDOM KARDELJEM NA MEJI

Pred dvema letoma so pripadniki enote, ki jo vodi tovariš Danilo Djurovič, imeli izredno čast v svoji sredini pozdraviti visokega gosta, člana predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije tovariša EDVARDA KARDELJA. V zelo pristrčnem in prijetnem srečanju se je Edvard Kardelj takrat zanimal za življenje in delo graničarjev in se pohvalno izrekel o visoki vojaški usposobljenosti čuvarjev naših meja, tovarištvu in njihovem sodelovanju z ljudstvom v obmejnih krajih.

Septembra leta 1977 je tovariš Edvard Kardelj zavelel, da tudi na gorenjskem območju vidi, kako živijo in delajo naši graničarji. Odšel je pod Karavanke, tja, kjer se včasih tudi v enem dnevu zamenja letni čas in kjer čuvarji naših meja opravljajo svoje naloge v težkih terenskih pogojih.

Ko se je avtomobil tega izredno lepega septembrskega popoldneva ustavil pred karavlo, katero je vodil tovariš Stanko Budija, in je iz njega izstopil Edvard Kardelj s svojo ženo Pepco in ostalimi gosti, so jih vojaki

— Če je tako, dobro, je smehljaje dodal Edvard Kardelj.

V učilnici vojaškega kluba so mu graničarji pripravili sprejem in malo presenečenje. Izročili so mu miniaturni mejni kamen, kakršnega samo v izjemnih primerih dajejo uglednim gostom. Tovariš Djurovič je ob tej priliki med drugim dejal:

— Imamo veliko čast in zadovoljstvo, da je med nami dragi gost Edvard Kardelj z ženo Pepco. Tovariša Kardelja poznamo že desetletja kot neustrašivega soborca našega tovariša Tita, kot revolucionarja in

skromno darilo — miniaturni mejni kamen naše karavle in tradicionalne graničarske značke.

Izredno razpoložen in prevzet ob pozornosti graničarjev, se je Edvard Kardelj zahvalil za prisrčen sprejem in darilo ter dejal:

— Jaz sem, tovariši graničarji, na krajših obiskih v nekaterih vaših graničarskih vojaških kolektivih opazil, da ste čuvarji naših meja visoko usposobljeni. To, kar me še posebej navdušuje in kar krasijo vaše vojaške kolektive v karavlah, je čvrsta homogenost, tovarištvo in moralnopolitična zrelost. Ohranjate in še nadalje razvijate te vrline, ker je vaše tovarištvo vzor drugim. Živimo v času močnega vzpona naše družbene skupnosti, kakršnega v naši zgodovini še nismo imeli. Vi zelo dobro veste, da tudi v svetu uživamo visok ugled, za kar ima največje zasluge naš tovariš Tito in Zveza komunistov Jugoslavije. Vi to veste in cenite in zato sem prepričan, da boste tudi v bodoče kakor do sedaj vse vaše naloge uspešno izvrševali na braniku naše domovine. Pri tem vam iskreno želim mnogo uspeha.

Sledil je dolgotrajni aplavz in skupno fotografiranje za spomin. Med mnogimi je bil tudi vojak Salih Čamović, ki je od enega od fotoreporterjev dobil takoj skupno barvno sliko, na katero je tovariš Kardelj v spomin na to srečanje napisal posvetilo.

— Dal jo bom povečati, ko se vrnem iz armade, pa naj stane, kolikor hoče, je po odhodu tovariša Kardelja ves nasmejan pripovedoval tovarišem graničarjem Salih. — To mi je najdražji spomin.

— E, kako bi bili srečni tovariši Slavko Galič, Miloš Ljevermovič, Mile Milojković in Branko Petrovič, da bi se lahko slikali, vendar morajo opravljati svojo dolžnost, je dodal njihov starešina Stanko Budija.

Dan se je prehitro iztekal. Graničarji so ob slovesu še enkrat zaprosili tovariša Kardelja, da je šel med njih poleg velikega kresa, ki so ga med tem časom zakurili in da se še slika z njimi.

Potem pa, kakor ob prihodu, prisrčen stisk roke z vsakim posebej in vsi so žareli od sreče. Dragemu gostu so bili hvaležni za toliko toplino in mu zaželeli srečno pot in vse najboljše.

Zapisal Svetislav Nikolić

Edvard Kardelj med graničarji

in starešine prisrčno pozdravili. Po krajšem razgovoru s svojimi gostitelji si je Edvard Kardelj ogledal notranje prostore. Najprej se je ustavil pred kuhinjo in se pozdravil z vojakom — kuharjem Hajrudinom Mahmudovićem in ga preprosto nagovoril:

— Kako je tovariš tu na karavli?
— Odlično tovariš Kardelj! je z nasmeškom odgovoril mladi Sandžaklija.

— Ali si ti poklicni kuhar?
— Nisem, samouk sem in priučen, je odgovoril Hajrudin.

— E, dober si, ko znaš tako lepo pripraviti specialitete za svoje tovariše.

— Veš, tudi jaz sem priučen kuhar in rad kuham, je v smehu dodal tovariš Kardelj.

Po tem kratkem razgovoru si je Edvard Kardelj ogledal prostore in se napotil v učilnico vojaškega kluba, kjer so ga gostitelji podrobno seznanili s pogoji življenja in dela in izvrševanjem svojih dolžnosti.

— Imate barvni televizor — je že pri vstopu zapazil tovariš Kardelj.

— Da, to je temu graničarskemu vojnemu kolektivu dodelila politična uprava SSNO za vzorno izvrševanje dolžnosti, po obisku generala Petkovskega tej karavli, je pojasnjeval generalmajor Miha Petrič.

— Poglejte, tovariš Kardelj, tu je tudi radio sprejemnik, gramofon in priročna knjižnica, katero je RTV Ljubljana poklonila graničarjem, je dodal Danilo Djurovič.

Za tem si je Edvard Kardelj z ženo in starešinami ogledal tudi okolično karavle. Razvil se je sproščen razgovor o vseh mogočih stvareh, dokler ni beseda nanesla na gobe.

Ko so mu gostitelji pojasnili, da je dovolj gob na bližnjih terenih, so vsi skupaj v prijetnem razpoloženju odšli za gobami, ker je bilo znano, da je bil tovariš Kardelj znan kot izreden ljubitelj narave in navdušen gobar. Res je bilo prijetno gledati, kako dobro je tovariš Kardelj poznal številne gobe in ugodne lege za njihovo rast.

— Koliko vrst gob poznate, tovariš Kardelj, je gosta vprašal nekdo od gostiteljev.

— Okrog sedemdeset! — je odgovoril tovariš Kardelj.

Njegova prisotnost nas je navdajala z neverjetno toplino in neposrednostjo in niti zavedali se nismo, kako izredno hitro je mineval čas pod obronki ledenih Karavank.

— Dobil si mnogo lepih, toda jaz sem jih več nabrala, mu je v šali rekla žena Pepca in mu pokazala velike jurčke v svoji košari.

Sončni žarki so že izginjali za vrhovi Julijcev in predviden čas za obisk se je iztekal.

misleca, ki je v napredek naše samoupravne socialistične skupnosti vtakl svojo bogato ustvarjalnost. Zato ga cenijo vsi nasi narodi in narodnosti.

V spomin na te trenutke in bivanje med nami vam izročam to

PARTIZANSKA AKCIJA V BISTRICI NA KOROŠKEM

Bilo je nekje v sredini maja leta 1943. Kot komandir čete gorenjskega odreda sem dobil nalogo, da se javim s svojo četo na belški planini Korenšči. Tam nas je že čakala koroška četa. Poleg čete so bili tu še komandant gorenjskega odreda Franc Biček in komisar Ludvik Perne. Četi sta skupno stopili v zbor, komandant odreda pa nam je pojasnil našo nalogo. Pot nas je vodila do Bistrice v Rožu, do prve zveze. Skrivoma smo šli že popoldan po strmih pobočjih Karavank. Nedaleč od vasi smo se sestali s Tomažem Verdnikom-Matijo in njegovimi soborci. Šele on nam je razložil natančnejši načrt akcije. Formirali smo se v dve grupe. Prva, večja je imela nalogo, da osvobodijo ljudi iz taborišča, v katerem so bili sami mladi Rusi, ki so pod zelo težkimi pogoji morali delati v tovarni akumulatorjev.

Taborišče je bilo zastraženo, torej je bilo treba najprej opraviti s stražo.

Druga grupa je dobila nalogo, da zažge žago.

Obe grupi sta šli istočasno v akcijo. Stražarji ob taborišču so bili hudo iznenadeni in so se predali brez strela. Do takrat na teh območjih namreč še ni bilo kake večje partizanske akcije, pa tudi nemška propaganda, da na Koroškem partizanov ni, je naredila svoje. Vse to nam je še kako prav prišlo, saj smo akcije lahko izvedli brez težav in nemotenosti.

V taborišču je bilo okoli 50 mladih fantov. Vsi so šli z nami. Tovarno akumulatorjev pa smo popolnoma onesposobili za proizvodnjo.

Druga grupa borcev je odšla kakih 500 m dalje, do velike parne žage. Ta žaga je imela veliko, polno skladišče lesa. Prihod borcev ni nihče ovrnil. Pripravili smo veliko kuršice, razmetali večjo količino desk in jih z okolico vred polili z benzinom. Ena sama vžgalica je zanimala ogromen kres, ki nam je svetil vso pot na povratku.

Nedaleč proč v vasi je bila žandarmerija, ki našega prihoda in odhoda ni niti slutila. Za nas pa je bilo dela dovolj, saj je bil to celotno območje, vmes pa dosti tega kar je bilo treba čistiti. Tako smo spotoma še razbili manjšo elektro centralo. Manjša grupa pa je bila odredjena z nalogo, da likvidira izdajalca na samotni kmetiji. Ta človek je bil lovec in je stalno vohunil za partizani, nekaj pa jih je tudi ustrelil. Ta večer pa je tako prišel na vrsto sam.

Naslednja grupa je dobila nalogo, da požge planinsko kočjo na Mačah, pod Stolom, ker so to kočjo uporabljali Nemci v občasnih hajkah. Še predno pa je kočja zagorela so fantje pobrali iz nje vse kar so lahko uporabili. Veliko je bilo dek, ki smo jih še kako koristno uporabili, pa tudi hrano in posodo.

Svoje naloge smo opravili, vrniti se je bilo treba na Gorenjsko. Rusi, ki so šli z nami, so bili slabo oblečeni in v močno podhranjeni. Čeprav so bili osvoboditve veseli in srečni, pa mnogi od njih niso vzdržali naporov težke poti. Le najbolj odporni so vzdržali naš umik, ostale pa so zajeli Nemci in jih vrnili nazaj v taborišče. Mi smo morali hiteti, saj smo poznali nemško hitrost za povračilne akcije. Med našim umikom smo že videli nad belško planino nemški avion, ki smo ga imenovali »Lojzek«.

Komaj smo se prebili prek Karavank, so Nemci že organizirali veliko hajko. Več tisoč zelenih soldatov in policajev je prečesalo ves teren vse od Dovjega do Završnice. Nismo se srečali, ko smo se umikali pod Stol. Pomagalo nam je znanje, včasih pa malo tudi sreča. Področje Stola pa je bilo že izven njihovega plana.

Opisana akcija je bila izvedena po zamisli Matija Verdника-Tomaža, ki je bil sekretar okrožnega komiteja za Koroško. Njemu so bile razmere na Koroškem dobro poznane tudi zaradi tega, ker je bil po rodu Korošec. Njegovo delo na Koroškem pa je bilo zelo težko, saj je bil tu dvojezičen teren, Avstrijci so se v velikem številu vdinjali svojemu firerju, med Slovenci pa je bila narodnostna zavest na nizki stopnji, saj so bili desetletja neusmiljeno preganjani.

Ta akcija pa je razbila nemško propagando o partizanski nemoči in o nepremagljivosti nemške vojaške moči. Tomažu je bilo tako delo precej olajšano. Nemška trdovratna trditve, da na Koroškem ni partizanov, je doživela hud neuspeh, še posebej, ker jih je bilo vsak dan več.

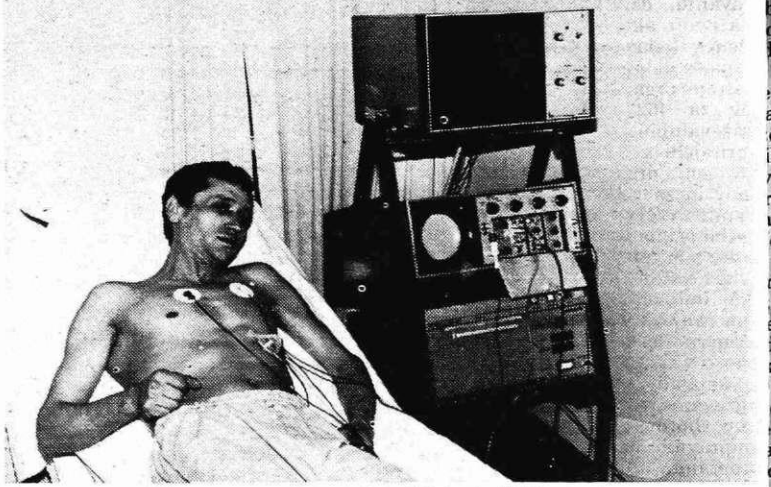
Ta veliki kres v Bistrici je raznosil iskre upora na vso Koroško. V njegovi svetlobi so koroški Slovenci lažje videli svojo lastno pot.

Jože Rebolj-Planinc

**DOPISUJTE
V ŽELEZARJA**

ULTRAZVOČNA PREISKAVA SRCA

Na internem oddelku bolnice Jesenice od avgusta 1978 redno delamo ultrazvočne preiskave srca. Z ultrazvokom smo do sedaj pregledali približno 150 srčnih bolnikov. Ultrazvočna diagnostika srca (ehokardiografija) se je predvsem zadnjih pet let bliskovito razvila tehnično in klinično, ter postala rutinska, vsakdanja, nepogrešljiva preiskava.

Aparat za preiskavo srca z ultrazvokom (Foto dr. B. Tancer)

Sveda Edler in Hertz sta leta 1954 prva prikazala mitralno srčno zaklopko z ultrazvokom. Ehokardiografije že nekaj let delajo na interni kliniki v Ljubljani.

Zvok je nihanje zraka. Človeško uho sliši zvok v območju 20 do 20.000 nihajev v sekundi (Hz). Zvok nad mejo slišnosti, to je nad 20.000 Hz, je ultrazvok. Netopir uporablja ultrazvok za orientacijo v prostoru. Fizikalne značilnosti ultrazvoka v preiskavah srca, so različne od tistega, ki se uporablja v fizioterapiji ali industriji. Ultrazvok oddaja kristali z piezo-električnimi lastnostmi. Spremenjevalec (transducer) je običajno kristal barijevega titanata, ki pod vplivom električnega toka spreminja svojo obliko in s tem zaniha okolico, oziroma oddaja ultrazvok. Ta ima v preiskavah srca pri odraslih ob valovni dolžini 0,7 mm običajno število nihajev (frekvenca 2,25 milijona Hz). Ta frekvenca je kompromis med prodornostjo in ločljivostjo. Pri majhnih otrocih se zaradi bližine srca uporablja ultrazvok višjih frekvenc, npr., pet milijonov Hz. Višja frekvenca zmanjša prodornost in izboljša ločljivost.

Ultrazvok, ki se uporablja za medicinske preiskave, je za tkivo popolnoma neškodljiv. Ravno zato je primeren tudi za srčno ali trebušno diagnostiko v nosečnosti.

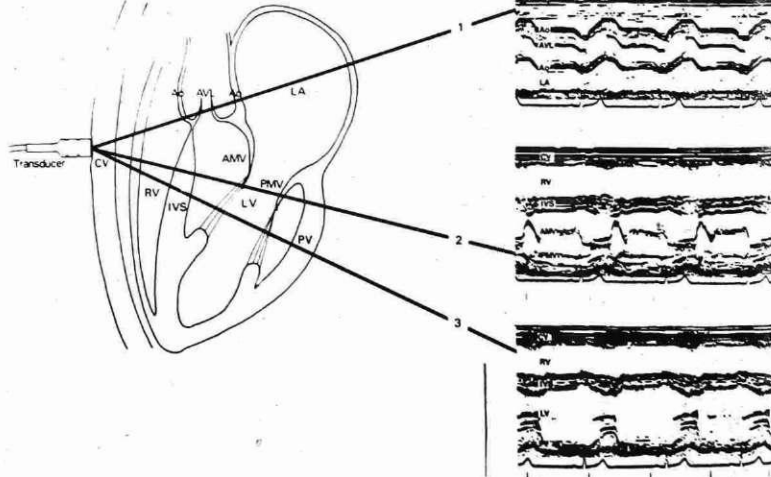
Velika prednost ehokardiografije je njena neinvazivnost. To pomeni, da pri preiskavi ne posegamo v človekovo telo, na primer, ne zbadamo žil. Preiskava je za pacienta neboleča, udobna in traja približno pol ure. Na sprednji del bolnikovega koša, levo ob prsnici prisolimo spreminjevalec, ki približno 1 % časa oddaja, v ostalem pa sprejema odbite ultrazvočne valove. Ultrazvok usmerimo proti srcu skozi tako imenovano ultrazvočno okno. To je mesto, kjer srce ni prekruto s pljuči. Ultrazvok zelo slabo prodira skozi

odmevov omogoča prikaz gibanja srčnih zaklopk in drugih delov srca. Slika na zaslonu lahko prenesemo samo na poseben papir, ki razvije zapis pov v t osvetlitvi. Istočasno snemamo krivulje elektroekardiograma ali zapis iz srčnih tonov (fonokardiogram). Granj so fičen prikaz omogoča do milimetra svet natančno izmerjenje velikosti srčnih votlin in zaklopk, ali debeline srčne stene ter prekatnega pretina. Dovolj natančno lahko opredelimo stopnjo okvare v delovanju srca, sledimo zdravljenju ali predvidimo kakšen bo vpliv nekaterih zdravil na bolnikovo srce. S preiskavo je možno pri ugotoviti že 30 ml tekočine v osrčju.

Ločimo dve vrsti ultrazvočnih preiskav srca. Enodimenzionalna ali M-ehokardiografija v dimenziji globine prikazuje zvočni žarek. S sprejembo smeri ultrazvočnega snopa dobimo slike različnih srčnih delov, kot je prikazano na sliki 2. Dvodimenzionalna ehokardiografija prikazuje določen popoln anatomski preseki srca v pravih razmerjih. Oba načina preiskave se med seboj dopolnjujeta.

Povod za preiskavo srca z ultrazvokom je praktično vsako srčno obolenje, oziroma sum nanj. Ehokardiografijo uporabljamo v diagnostiki prirojenih in pridobljenih srčnih hrib, pri otrocih in pri odraslih. Na primer, pri revmatičnih okvarah srčnih zaklopk, pri prizadetosti srčne mišice (kardiomiopatijah), pri srčnem infarktu, pri opredelitvi srčnih boleznih in podobno. Zaradi ugotavljanja nje črpalne sposobnosti srca in tekočine v osrčju je preiskava nujna tudi pri intenzivnem zdravljenju.

Glede na podatke, ki jih dobimo pri pregledu z ultrazvokom, preiskava ni draga. Srčne bolezni so tudi v naših krajih zelo pogoste in vodilni vzrok smrti. Z uvedbo ultrazvočne diagnostike smo na področju

Trije tipični preseki srca pri M-ehokardiografiji (oznake: CV — stena prsne ga koša, RV — desni prekat, IVS — prekatni pretin, AV — velika žila odvod nica (aorta), AVL — aortna zaklopka, AMV — sprednji list mitralne zaklop ke, PMV — zadnji list mitralne zaklopke, LA — levi predvor, LV — levi preddvor).

zrak, ki je v pljučih in skozi kosti. Zato je preiskava otežkočena pri pljučnih bolnikih, predvsem emfizematičnih in pri debelih.

Na svoji poti skozi telo se ultrazvok delno odbija na tistih mestih, kjer je sprememba v gostoti tkiva, na primer, med krvjo in srčno mišico, ali med krvjo in tkivom zaklopke. Čim globje je del srca, tem bolj kasni odmev. Hitrost ultrazvoka v mehkih tkivih je stalna in znaša 1549 m/sek. Elektronska obdelava

ugotavljanja in zdravljenja srčnih bolezni, pa tudi pri triazi bolnikov, ki potrebujejo nadaljnje preiskave, naredili velik korak naprej.

Zaradi neinvazivnosti in uporabnosti je ultrazvočna diagnostika zelo primerna in racionalna za splošno bolnice. V bolnici Jesenice je nujna uvedba ultrazvočnih preiskav pri trebušnih boleznih ter v porodništvu in ginekologiji.

Dr. med. Jernej Markež

KTIVNOST KLUBA SAMOUPRAVLJALCEV

Na pobudo sindikata občine Jesenice je bil julija 1977. leta ustanovljen klub samoupravljalcev. Klub samoupravljalcev skrbi za družbenopolitično izobraževanje samoupravljalcev, za izmenjavo samoupravnih izkušenj in nudi delegatom vsem, ki se zanimajo za samoupravljanje, pomoč pri razlagi in slikovanju, oziroma dograjevanju normativnih aktov v organizacijah družbenega dela.

Skupaj z delavsko univerzo na Jesenicah je organiziral kar 22 seminarjev za 462 slušateljev, z 230 izobraževalnimi urami. Seminarji so bili pripravljeni za delegate delavskih svetov in drugih samoupravnih organov in za vodje delegacij iz posameznih OZD občine Jesenice. Udeležba je bila 60 %.

V drugem polletju 1978/1979 je predvideno izobraževanje delegatov temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti za zbor družbenega dela in zbor krajevnih skupnosti v skupščini občine.

V akcijah družbenopolitičnega izobraževanja bo udeležilo 4200 delegatov zborov skupščine občine in samoupravnih interesnih skupnosti po programu, ki ga je pripravila republiška konferenca SZDL.

Klub samoupravljalcev Jesenice poleg seminarja organiziral pogoje za okroglo mizo, z namenom da obravnavajo aktualna vprašanja samoupravnega delovanja občanskih skupnosti in temeljnih organizacij združenega dela.

Za izmenjavo samoupravnih izkušenj so pri klubu ustanovili skupino svetovanja in pomoč organizacijskim združenjem dela, tako tudi pomoč pri svetovanju za dograjevanje normativnih aktov, urejanje dokumentacije.

POSLOVANJE VIATOR – TOZD JESENICE

Pri organizaciji izletov in ekskurzij smo imeli z Viatorjem – TOZD Jesenice že večkrat slabe izkušnje. Zadnja izkušnja pa je presegla meje potrpežljivosti in razumevanja.

V soboto 17. februarja je tretji letnik zdravstvene šole Jesenice organiziral ples v hotelu Larix v Kranjski gori. Organizirali smo tudi redni prevoz iz Kranjske gore saj v poznem času ni rednih avtobusov. Na Viatorju TOZD Jesenice smo predhodno plačali 2.000.– din, določili uro odhoda za 2,15 zjutraj. Izredni prevoz naj bi bil zagotovljen do Bleda in Radovljice. Zgodilo pa se je drugače. Naše razpoloženje je pokvarila ugotovitev, da avtobusa ob določeni uri ni bilo. Vse obiskovalce smo za uro odhoda obdržali po mikrofonu. Pozneje smo se odločili, da je šofer avtobusa pripravljen precej pred drugo uro in odšel, ko je bil avtobus delno poln.

Nimam pojma, kaj se je zgodilo, saj smo se odpravili samo dve uri pred izhodom. Od Viatorja smo dobili izjavo, da je bil avtobus zaradi pomanjkanja goriva v poznem času ne moremo priti na potnem nalogu časa odhoda. Naše razpoloženje je pokvarila ugotovitev, da avtobusa ob določeni uri ni bilo. Vse obiskovalce smo za uro odhoda obdržali po mikrofonu. Pozneje smo se odločili, da je šofer avtobusa pripravljen precej pred drugo uro in odšel, ko je bil avtobus delno poln.

Nimam pojma, kaj se je zgodilo, saj smo se odpravili samo dve uri pred izhodom. Od Viatorja smo dobili izjavo, da je bil avtobus zaradi pomanjkanja goriva v poznem času ne moremo priti na potnem nalogu časa odhoda. Naše razpoloženje je pokvarila ugotovitev, da avtobusa ob določeni uri ni bilo. Vse obiskovalce smo za uro odhoda obdržali po mikrofonu. Pozneje smo se odločili, da je šofer avtobusa pripravljen precej pred drugo uro in odšel, ko je bil avtobus delno poln.

LITERARNO POPOLDNE S PESNIKOM NIKOM GRAFENAUERJEM

Člani literarnega krožka na osnovni šoli, 16. december v Mojstrani, smo se že na začetku šolskega leta v programu dela domenili, da bomo kar da slovesno počastili slovenski kulturni praznik in nagradili navdušene bralce, ki prizadevno tekmujejo za Finžgarjevo bralno značko.

Uspelo nam je pripraviti prijetno literarno popoldne, na katerem sta delovala pesnik Niko Grafenauer in prozaist Miha Mate, med poslušalci pa so bili tudi naši starši, saj jih prav tako kot nas zanimalo srečanje z besednima obiskovalcema, sta tako rahločutno prisluhnili trokom.

Prostovoljnim delom urejajo prostore strelske družine Triglav (Foto Blenkuš)

V OSNOVNI ŠOLI TONE ČUFAR 327 FINŽGARJEVCV

Letošnjo akcijo za Finžgarjevo bralno značko smo slovesno zaključili 14. februarja. Mladi pevci in deklamatorji so pripravili prijetno kulturno prireditev, na katero smo povabili slovenskega pesnika Nika Grafenauerja in Miha Mate, mladega prozaista. Tega kulturnega doživetja se je prijazno udeležil tudi predstavnik jeseniške kulturne skupnosti, tovariš Janez Kavčič.

Letos je na naši šoli tekmovalo 327 učencev za Finžgarjevo bralno značko, 21 jih je prejelo največje odličje, Finžgarjevo plaketo. Oba književnika sta mladim bralcem in ljubiteljem klene slovenske besede posvetila veliko pozornost. Po prijetnem skupnem pogovoru sta se pogovarjala še z mladimi ustvarjalci – pesniki ter jim svetovala, kako naj se vnaprej uveljavljajo. Razšli smo se vsi zadovoljni in bogatejši za lepo kulturno doživetje. (M.I.)

POČASTILI SMO KULTURNI PRAZNIK

Osmega februarja je obletnica smrti največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, hkrati pa je kulturni praznik slovenskega naroda. Po šolah so se vrstile proslave in tudi na naši šoli v Kranjski gori smo imeli dopoldansko in večerno proslavo. Na dopoldanski proslavi smo se predstavili učenci od prvega do osmega razreda. Med najlepše pesmi spada Sonetni venec. Pri recitaciji sta se pridružili tudi dve gojenki gostinske šole. Čisto na koncu smo se predstavili učenci literarnega krožka s pesmijo Ervina Fritza Kadar bom rekel svetu lahko noč.

Razen tega, da smo pripravili šolsko proslavo, smo se dobro odrezali tudi na večerni, za katero je dala pobudo mladinka Benja Kosir. Naslovili smo jo Večer sodobne poezije. Kljub kratkemu času priprave nam je proslava dobro uspela in je imela dosti obiskovalcev. Deležna je bila vse pozornosti in pohvale.

Omenim pa naj tudi šesto številko šolskega glasila Kekec, ki smo ga izdelali za kulturni praznik in je posvečena 100-letnici smrti Josipa Murna-Aleksandrova. Seveda pa je bilo tudi glasilo skrbno pripravljeno. Izbrani so bili nagajeni in že objavljeni spisi.

Tako smo se na ta dan posvetili samo slovenski besedi.

Pika Fornezzi
8. r. COŠ Kr. gora

FINŽGARJEVA BRALNA ZNAČKA

Trinajsto leto je minilo, kar se je v naši in radovljiški občini začelo tekmovanje za Finžgarjevo bralno značko. Polni navdušenja in dobre volje so zaozari ledino naši učitelji. Nekateri danes ni več v pedagoških vrstah, a nam bodo ostali svetel zgled, kako se z dobro voljo premaguje tudi največje ovire. Spodbudo in pomoč so dobili pri takratni podružnici slavističnega društva in pri zavodu za prosvetno pedagoško službo na Jesenicah. Sestavili so potrebne pravilnike za delo.

Po desetih letih je oblika zastarela, nič več ni prav vlekla mlade bralce. Odločili smo se za reorganizacijo, kot so nam narekovala potrebe. Iz prejšnjih treh smo se odločili za pet značk, za pet stopenj tekmovanja. Tako mora tekmovalci za Finžgarjevo bralno značko vsak učenec osnovne šole od 3. razreda dalje. V osmem razredu si pridobi največje odličje – Finžgarjevo plaketo.

Od leta 1966, ko smo pri nas s tekmovalcem začeli, se je tudi sicer precej spremenilo. Slavistično društvo se je oblikovalo v samostojno organizacijo. Sedanji odbor je imel dovolj opraviti, da je uredil vse formalno pravne akte. Skupaj z aktivom slavistov je prevzel skrb za reorganizacijo branja za značko za mlade bralce. Ustavilo pa se je pri prepotrebni sredstvih. Šole so finančno pomagale, plačevale so najnujnejše obveznosti, za kaj več sredstev ni bilo. Sama priznam, da nisem vedela, na koga bi se obrnila, da bi nas vzel v zaščito. Pa smo životarili in delali za zaprtimi šolskimi vrati nekaj let. Po pomenku z ostalimi mentorji bralnih značk v Sloveniji pa smo se opogumili in potrkali na vrata jeseniške in radovljiške kulturne skupnosti. Povedali smo svoje načrte in želje. Z razumevanjem so nam prisluhnili in nam finančno pomagali iz stiske na kulturni skupnosti Jesenice, medtem, ko nam radovljiška ne lani ne letos na dopis ni odgovorila niti pomagala. Tako žal v istem društvu ne moremo delati enotno. Jeseniški kulturniki so nas finančno podprli tudi letos in prepričani smo, da tako sodelovanje mora prinesiti uspešne rezultate.

Učitelji – slavisti čutimo to dodatno delo z mladimi bralci kot moralno dolžnost: do mladih, znanja željnih ljudi ter do tistih, ki so v ledino zaozari. Želimo, da gojimo ljubo slovensko besedo med mladimi ljudmi, da jih oblikujemo ob knjigi v občane, ki bodo naš dom in našo materino besedo ljubili tako, kot jo znamo ljubiti le mali narodi.

Po še nepopolnih in dokončnih podatkih je v šolskem letu 1978/79 v naši občini tekmovalo za Finžgarjevo bralno značko 1400 mladih bralcev. Ta podatek je spodbuden, saj v odstotkih pomeni skoraj 40 % vseh učencev. Sem pa niso všteti najmlajši učenci, ki tekmujejo za cibabovo bralno značko. Tudi teh ni malo. Nič ne zaostajajo podatki za radovljiško občino. Mislim, da za tako vložena sredstva ne more nihče obžalovati. (M.I.)

PRIZADEVNI MLADI IGRALCI

Pri DPD Svoboda Franc Menčinger Javornik – Koroška Bela, v okviru teke prizadevne dramske sekcije deluje tudi mladinski odsek. Vsako leto pripravijo eno do dve premieri in z delom nato večkrat nastopijo na domačem odru in drugod.

To sezono so se uspešno predstavili z Vandot-Partljičevim delom Kekec je pač Kekec. V njem v režiji Marija Malej nastopajo Joško Pasaar, Branka Smole, Nanika Fajfar, Saša Tišov, Gorazd Brelih, Astida Menčinger, Bojan Rajakovič, Brane Istenič in Jadran Kostič. Za maskiranje skrbi znani slikar Tine Markez, naloge odskega mojstra pa opravlja Franci Tušar.

Igralci so učenci od prvega razreda osnovne šole dalje do gimnazije in srednje tehnične šole. Večina od njih v tem mladinskem dramskem krožku deluje že od 1973. leta, trije pa že deset let. Pričeli so že v predšolski dobi in so bili najprej člani pionirske folklorne skupine.

Pri podajanju dela, ki so ga 18. februarja na domačem odru že v četrto predstavili, se pozna, da nastopajoči pri tem že dolgo sodelujejo. To se vidi po tem, da vsebino podajajo čustveno, ker z njo živijo in jo takorekoč doživljajo. Dobro uigranost so jim dale številne vaje in veliko volje ter ljubezen do nastopanja na odru.

Mladi igralci imajo pred seboj še več nastopov. S tem delom se bodo predstavili na Jesenicah za osnovno šolo Tone Čufar in v Žirovnici za učence tamkajšnje osnovne šole. Dogovarjajo pa se za gostovanje tudi drugod. Tako kot lani, ko so se uvrstili med sedem najboljših, bodo tudi letos nastopili v okviru prireditve Naša beseda. Na koncu je vsakor potrebno povedati, da je hval vredna takšna dejavnost in zagnanost mladih na tem kulturnem področju in vseh, ki jih pri tem vodijo ter z njimi tako uspešno delujejo. B.

OB KULTURNEM PRAZNIKU

Pretekli četrtek, 15. februarja, smo v avli osnovne šole Karavanških kurirjev NOV na Koroški Beli odprli stalno razstavo: Kurirji in zveze tretje rejele linije. To razstavo sta uredila tov. Bratunova in tov. Čeh. Pri ureditvi pa je pomagal tudi Tone Konobelj iz tehničnega muzeja Železarne. Otvoritev razstave so se udeležili razen učencev naše šole in krajanov tudi nekateri kurirji, ki so delovali na tej rejele liniji.

Dve učenci iz zgodovinskega krožka sta naprej prebrali spise, ki sta jih napisali po pripovedi kurirjev. Zbor je zapel nekaj partizanskih pesmi. Po kratkem programu smo si razstavo ogledali. Nekaj gradiva je že naša last. Obiskali smo tudi še nekatere kurirje in zapisali njihove spomine, gotovo pa bomo našli še kaj, ker še ni bilo napisanega in raziskane. Morda se bo le nabralo toliko gradiva, da bo dovolj za zbornik o kurirjih in zvezah tretje rejele linije, na kateri je padlo toliko kurirjev. — — —

Istega dne, ob 17. uri, smo imeli v kulturnem domu na Javorniku literarni večer. Povabili smo slovenskega pesnika iz avstrijske Koroške Andreja Kokota. Učenci naše šole smo recitali njegove pesmi in pesmi drugih slovenskih pesnikov s Koroškega.

Pevski zbor je najprej zapel Zdravljico, saj je bil ta večer osred-

nja prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku.

Tov. Kokotu smo zastavili nekaj vprašanj. Tako smo zvedeli nekaj več o naših vrstnikih na Koroškem pa tudi na splošno o življenju naših rojakov onstran meje. Andrej Kokot nam je prebral svojo najljubšo pesem Mojemu rojaku.

Večina njegovih pesmi govori o problemih koroških Slovencev in o njihovi ogroženosti. Na literarnem večeru smo slišali tudi za druge literature na Koroškem, ki jih doslej nismo poznali. Andrej Kokot nas je opozoril na to, da moramo tudi mi, ko prihajamo na Koroško, govoriti slovensko.

Srečanje s pesnikom Andrejem Kokotom je bilo za nas nekaj posebnega, zato smo kar s precejšnjo tremo govorili o njegovih pesmih in jih recitali.

Andrej Kokot je ob koncu srečanja podelil plakete »finžgarjevce«, ki so vztrajali pri branju knjig za Finžgarjevo bralno značko do konca, to je do 8. razreda.

Pesmi in prozo koroških pisateljev so lepo povežale flavtistke, ki so vmes igrale narodne pesmi. Literarni večer se je iztekel, mi pa še dolgo ne bomo pozabili prijetnega pogovora z našim rojakom Andrejem Kokotom.

Mateja Kocjančič, 6. a osn. šole
Karavanških kurirjev NOB –
Koroška Bela

SPOZNALI SMO KNJIŽEVNIKA

Tudi letos smo učenci osnovne šole Tone Čufar tekmovali za Finžgarjevo bralno značko. Zelo številno smo tekmovali učenci četrtilh razredov. Iz našega, 4. a, nas je tekmovalo kar 23.

Ob slovenskem kulturnem prazniku, 8. februarju, je bilo tekmovalje zaključeno. Zdaj že vemo, da smo v našem razredu vsi dobili bronaste značke, za katere smo tekmovali.

Za zaključek tekmovalja pa sta nas obiskala književnika Niko Grafenauer in Miha Mate. Ob tej priložnosti je bila na šoli lepa proslava. Peli so učenci 1. in 2. razreda, nastopil je tudi dvoglasni pionirski pevski zbor, deklamirali smo pesmi našega gosta – Nika Grafenauerja. Književnika sta nas poslušala, nato sta se vključila v našo prireditev.

Pesnik Niko Grafenauer nam je povedal, kako je nastal njegov »Pedenjed«. Tudi nastanek mnogih drugih pesmi nam je zanimivo predstavil. Na koncu nas je razveselil z deklamiranjem svojih novejših pesmic. Prav razvedril nas je, saj so bile vedre in polne duhovitosti.

Učenci višjih razredov so se kasneje obema književnikoma predstavili z lastnimi pesmicami. Zlasti pesnik Niko Grafenauer je z njimi spregovoril kritično in spodbudno hkrati. Priporočil jim je, naj pošiljajo pesmi v mladinske revije, kjer jih bodo objavljali.

Mladinski pisatelj Mate, doslej ga skoraj nismo poznali, se nam je predstavil z Leskovo mladostjo. Najzanimivejše odlomke nam je na našo željo prebral kar v svojem rib-

niškem narečju. Prisrčno smo se nasmejali na račun šegavih Ribničanov.

Učenci najvišjih razredov, ki so se prebili čez vse stopnice tekmovalja, so dobili za svoj lep odnos do branja Finžgarjeve plakete in knjižne nagrade. K doseženemu uspehu so jim čestitali njihovi mentorji, tovarišica ravnateljica in oba draga gosta. To srečanje nam bo ostalo v nepozabnem spominu prav zaradi tople prisrčnosti.

Novinarski krožek učencev nižjih razredov osnovne šole Tone Čufar Miha Kovač in Izidor Ručigaj

SŽ – ŽELEZARNA JESENICE z o. sol. o.,
Cesta Železarjev 8 – 64270 JESENICE

razpisuje za šolsko leto 1979/80 naslednje štipendije:

1. Visoke šole (visokošolski študij)
FNT metalurgija
Fakulteta za strojništvo
Fakulteta za elektro tehniko
Ekonomski fakulteta (računovodstvo)
Fakulteta za gradbeništvo
2. Višje šole (višješolski študij)
Fakulteta za gradbeništvo
3. TSS – metalurški oddelek
4. Poklicna kovinarska, metalurška, elektro šola (3 leta)
strojni mehaniki
ključavničarji – varilci
ključavničarji – orodni
strugarji
vodovodni instalaterji
obratni elektrikerji
kovači
kleparji
5. Šola za metalurške delavce (2 leti)
talilec v črni metalurgiji
valjavec
žičar
hladni valjavec

V razpisih, ki jih bomo ponovili v naslednjih mesecih, bomo objavili tudi pogoje za pridobitev štipendije.

PREŠERNOVA DRUŽBA VABI

Prešernova družba se že šestindvajseti obrača na vas železarje in druge prebivalce. Mogoče vam bodo prinesli otroci iz šole knjižico s programom Prešernove družbe za leto 1979. Preberite jo in prav gotovo boste našli v programu tudi nekaj zase.

Knjižico boste lahko dobili tudi pri svoji osnovni organizaciji sindikata, ki že ima poverjenika za Prešernovo družbo, v knjižnici ali v knjigarni. Pri razširjanju knjig PD namreč pomagajo poverjeniki, sindikalne, borbovske, mladinske, izseljeniške organizacije in društva ter seveda tudi vse šole. Ponavljati, zakaj so knjige PD najcenejše na Slovenskem, zakaj tako, bi bilo odveč.

Knjižni dar za leto 1979 je naslednji:

1. Prešernov koledar za leto 1980 je izbor vsestranskega na 200 straneh.
2. J. Kislinger: Debele zgodbe Petra Fuleža – zgodbe pripovedujejo o partizanih tisto, kar se rado zamolči. Risbe slikarja Janeza Vidica bodo dale snovi nove širine.
3. J. Jurčič – J. Kersnik: Rokovnjači – kdo jih ne pozna, kdo jih ne želi imeti v svoji knjižnici! Knjigo je opremil umetnik Maksim Gaspari.
4. M. Lanič: Prvi sneg, je zbirka črnogorskih partizanskih biserov.
5. Vrtinarjevi spomini in zapisi inž. C. Jegliča – knjiga bo z živahno vsebino in lepo besedo segla v srca in razum vsakomur.
6. R. Rolland: Miklavž Breugnon – Maksim Gorki je zapisal, da je ta knjiga izraz neomajne vere v bližnji-ka.

Vse te knjige bodo broširane stale le 150.– din, vezane pa 210.– din. Za 35.– din boste lahko prejeli šest knjig zbirke Ljudska knjiga, to so zakladi iz svetovne književnosti:

1. F. Yerby: Saracensko bodalo, je privlačen viteški roman iz 13. stoletja.
2. J. Steinbeck: Sladki četrtek, je šaljiva pripoved o junakih iz monte-reyskega podzemlja. Mnogo pisateljev del že poznajo beroči Slovenci.
3. P. Laine: Cipkarica, je roman o preprostem dekletu, zaposlenem v frizerskem salonu. Pisatelj je prejel za delo najvišjo francosko nagrado za književnost, delo pa je bilo posneto tudi na filmski trak.
4. M. Gorki: Detinstvo, je nemara najlepše človeško in umetniško izročilo samorastniškega pisatelja.
5. D. Sušič: Zalezovalci, je psihološko vohunski roman bosanskega pripovednika. Pisatelj spremlja Bosno od turške okupacije do druge svetovne vojne.
6. V. Blasko Ibanez: Mrtvi ukazuje, roman prikazuje doslej malo

KONCERT GLASBENIH ŠOL JESENICE IN RADOVLJICA

V okviru sodelovanja med glasbenimi šolami Jesenice in Radovljica, ki je zelo uspešno že več let, bo v organizaciji glasbene šole Jesenice, jutri v petek, 23. februarja, ob 18. uri v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah, tradicionalni koncert obeh glasbenih šol.

V solističnem delu koncerta bodo nastopili učenci obeh šol na godalnih in pihalnih instrumentih ter trobilih in klavirju. Zborovski petje bodo prikazali cimbani glasbene šole Jesenice pod vodstvom Jeni Trnkove, godalni orkester glasbene šole Jesenice bo nastopil pod vodstvom Dušana Filipiča, združeni harmonikarski orkester učencev jeseniške in radovljiške glasbene šole pa bo nastopil pod vodstvom Jožeta Ažmana, pedagoga glasbene šole Radovljica.

Ker bodo na koncertu nastopili najboljši učenci obeh šol s skladbami domačin in tujih skladateljev, obe šole vabita ljubitelje glasbe, da se udeležijo koncerta in s tem dajo priznanje in spodbudo mladim glasbenikom.

Obenem obveščamo vse zainteresirane, da bo ponovitev koncerta v petek, 2. marca, v Radovljici.

nica. Takim bitjem se rada primeri velika in tragična ljubezen. Prav zaradi zgodbe med njo in Vinajem Singhom (svakom krajevnega radže), ki se vleče skozi ves roman, ne morem verjeti, da ta roman ne bi mogel osvojiti tudi bolj naivnih bralcev in bralk.

Tudi kadar opisuje nasprotja človeškega srca, na primer – kadar govori o prijateljstvu med Zofijo in Vinajev sestro, pa o Zofijinem odrekanju v imenu ideje žrtvovanja, pa spet o zmagi ljubezenske strasti, je Premčand prav tako na višku, kot če opisuje vaške zdrahe ali politične

spletke. To in ono nam za hip zavrne naivno. To izvira predvsem iz nepoznavanja indijske mentalitete, delno tudi od tod, ker je Premčand pisal za široko občinstvo in je zato v podajanju preprost in nenavadno jasen. Vendar ni brez fines: njegov humor je razumljiv tudi nam.

Kljub vsemu pa se mi zdi, da tudi v tem romanu, kot tudi v nobenem drugem, ne bi smeli iskati objektivne podobe sveta. Ta svet, ki tu zaživi, je z resničnim svetom sicer povezan z nešteto vezmi, vendar ni isti. Seveda, uživamo ga lahko le, če mu neka-ko verjamemo.

GOSTOVANJE FOLKLORNEGA ANSAMBLA KRUŠIK IZ POBRATENEGA VALJEVA

V petek, 16. januarja, ob 17. uri in 19.30 je v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice gostoval folklorni ansambel ljudskih plesov in pesmi Krušik iz pobratenega Valjeva. Valjevčani so s tem gostovanjem dopolnili že veliko število tradicionalnih srečanj članov mladinskih organizacij tovarne Krušik iz Valjeva in železarne Jesenice. Njihova tradicionalna srečanja so vedno pestra, prijateljska, delovna in zabavna. Tako je bilo tudi tokrat. Valjevski folkloristi so za mladino in delavce Železarne in za ostale ljubitelje folklorne v občini priredili dva zanimiva nastopa.

Ansambel ljudskih plesov in pesmi Krušik Valjevo je bil osnovan leta 1972 na pobudo mladinske organizacije tovarne. V preteklih sedmih letih delovanja je ansambel dosegel več uspehov. Poleg nastopov v Valjevu in drugih mestih Srbije ansambel redno nastopa na tradicionalnih srečanjih vrhunskega amaterskega folklornega ustvarjanja kulturno prosvetnih društev Abrašević. Udeležuje se vsakoletnega srečanja prijateljstva industrije in rudarstva SR Srbije. Na festivalu folklornih ansamblor Evrope v Dijonu (Francija) so mladi folkloristi iz Valjeva osvojili tretje mesto in bronasto ogrlico. Na folklornem festivalu v Murciji (Španija) pa prvo mesto. Redno sodelujejo tudi na prireditvah Vlaka bratstva in enotnosti.

Na sporedu so imeli ljudske plesne naših narodov in narodnosti in pesmi iz Srbije, Bosne in Hercegovine. Žal pa nismo videli plesa iz naših slovenskih krajev. Za začetek so zaplesali in zapeli VALJEVKO, nekakšno »himno« valjevskih vese-ljakov, kateri so in še vedno na vse načine poskušajo »nadmudriti« svoje tekmece in »nasprotnike« v vse-ljačenju in gostitvi iz sosednjega Šabca. Ta »valjevska podvala« i šabčka čivija, tako se začne beseda, drugi pa precej zaostajajo. No, od amaterjev tudi ne moremo pričakovati in ne zahtevati takšne rutiniranosti v koreografiji in izvedbah, kakršne dosegajo profesionalci. Prav amaterji pa znajo biti bolj pristrani in prav s tem znajo ustvariti tisto vzdušje, kakršno gledalci pričakujejo. In tako je bilo na nastopih gostov iz Valjeva.

Poleg plesnega ansambla so nastopili še ljudski orkester, katerega člani so izvrstni v izvajanju srbskih melodij in pevec ljudskih in zabavnih pesmi Bogosav Urošević, ki je bil večkrat nagrajen za dolgo trajajočimi aplavzi zadovoljnih poslušalcev. Plesne točke je koreografsko postavil Slobodan Todić. Tudi ukusno stilizirane noše so prispevale, da je folklorni ansambel Krušik naredil globok vtis na vse, ki so ga gledali.

F. Ropret

Kvartet učencev GS Jesenice, ki ga vodi pedagog Ivan Jenko

Dhanpatraj PREMČAND: Are-na. Roman. Pomurska založba 1979.

Popotni Romi so imeli včasih navado, da so na dvoriščih in v vežah puščali skrivne znake, s katerimi so sorojake opozarjali na to in ono, kar bi jim lahko koristilo. Vsebinska teh sporočil je bila na primer »gospodinja v tej hiši je skopa« in podobno. Nekateri naši bralci imajo podobne navade, le da svojih sporočil ne pišejo s kako skrito pisavo. Tako je v prvem delu Arene na notranji strani platnic ženska roka z ljubko in urejeno pisavo napisala nekaj, kar naj bi bilo koristen napotek vsem tistim, ki bi si to knjigo ogledovali, pa se ne bi mogli odločiti, ali naj si jo tudi sposodijo. Sporočilo je zelo kratko, ena sama besedica: »zanič«.

Gre za gesto človeške solidarnosti: zakaj naj bi se neznani bralec po nepotrebnem dolgočasil z branjem te knjige?

Moje prepričanje pa je, da se človek ob branju te knjige pravzaprav ne bi smel dolgočasil. Res gre za krajevno in časovno oddaljenost – zgodba se dogaja v Benaresu med dvema vojnima – vendar kar naprej naletamo na probleme, ki so še danes pri nas še kako aktualni. Vendar se bralci v glavnem ne odločajo samo zaradi take ali drugačne snovi, bolj pomembna je zgodba in način pisateljevega pripovedovanja.

Res je, za koga utesene biti ta roman kar preveč na široko zasnovan. Danes romanov, ki naj bi podali podobo neke družbe v celoti, ne pišejo več. Balzac nas je nekoč s takimi romani očaral, danes se ob istih malce dolgočasimo. Pisec spremene besede omenja Gorko in Galsworthyja kot Premčandova vzornika, meni se zdi bolj umestna primerjava z Balzacom.

Gre za neko fazo v razvoju družbe, v kateri se pisatelj Balzacovega temperamenta počuti kot riba v vodi. Morda bi lahko rekli, da je bila Indija v dvajsetih in tridesetih letih v nekem smislu na istem, kot Francija 100 let prej: fevdalna preteklost še živi v mnogih institucijah in v zavesti ljudi, življenju pa daje zagon vse tisto novo, kar prihaja s kapitalizmom, tehniko, demokratizacijo, z zatonom metafizičnih vrednot. Razlike med Francijo 19. in Indijo 20. stoletja pa so tiste, zaradi katerih je Premčandov realizem po Balzacovem spet svež in privlačen.

Premčand je bil, kot piše v spremni besedi, »nenavadno vesel človek, optimista«. To se čuti tudi v tekstu. Kadar govori o Indiji angleški pisatelj, pa najsi čuti do nje celo nekakšno spoštovanje, dobimo pri tem vedno nekam turoben vtis. Tudi oče strukturalizma Lévi-Strauss vidi v Indiji zgolj izčrpanost zemlje in kulture. To so vtisi tujcev. V pričujočem romanu lahko indijskega človeka podoživimo čisto drugače. To ni samotni človek: ta človek zaživi v komuni, pa najsi bo to vaška komuna ali družba izobražencev-narodnjakov.

Pred nami je predvsem družina Johna Sevaka, kristjana, podjetnega kapitalista, zahodnjaka. Če ga označim kot angleškega prirepanika, sem s tem pisateljevo podobo skrivil: takih besed zanj ne uporabljajo niti njegovi nasprotniki, pisatelj ga slika sicer brez olepšav, vendar s čutom za njegovo človeško bistvo. To je lahko umetniška »višja pravica«, lahko pa da se v tem odraža tudi nam tako tuja strpnost, ki je značilna za velike in raznorodne družbe, kot je indijska. – Protiigralce tega kapitalista, potujočca in naprednjaka je slepi Surdas, ki je nekak vaški svetnik. Surdas je lastnik velikega zemljišča, na katerem bi Sevak rad postavil tovarno. Vendar Surdas zemlje noče prodati: za to ima moralne in verske razloge. Med njima se razvije pravi spopad, vanj je vpletena vsa benareška družba.

Surdas bi evropskemu bralcu moral biti antipatičen: mož bi bil lahko bogat, pri tem pa se preživlja z be-račenjem. Bralec, ki ne bo premagal tega predsodka, seveda ne bo mogel uživati nad zanimivimi dogodivščinami in zapleti, ki jih povzroča slep-čeva svojeglavost – oziroma njegova poštenost.

Ob Sevaku in Surdasu pa je tu še dolga vrsta prav tako pomembnih, tipičnih in imenitno prikazanih oseb, ki pa so vse tako ali drugače zapletene v osnovni konflikt. (Prav v tem je Premčandovo mojstrstvo, da zna v romanu prepričljivo utelesiti svojo idejo o celovitosti družbenega dogajanja.) Kot primer naj navedem Sevakovo hčerko Zofi. Gre za mlado žensko, polno pristne-ga idealizma, ki ji je notranja pošte-nost več kot vse drugo: rojena upor-

TOKRAT POHOD POD STOLOM

S pohodom mladih se je v petek, 16. februarja, začel 14. tradicionalni zimski pohod na Stol, ki ga vsako leto organizira koordinacijski odbor planinskih društev občine Jesenice in občinski odbor Zveze združenih borcev NOB Jesenice. Letošnji mladinski pohod je bil že tretji po vrsti, učenci in dijaki pa so se tudi tokrat podali po poteh Cankarjevega bataljona do Valvasorjeve doma. Pohoda se je udeležilo 600 učencev in dijakov, predvsem iz osnovnih šol jeseniške občine. Učenci so jutraj formalno dve koloni, na Koroski Bili in v Mostah, zatem pa so krenili po poteh slavnega bataljona in se tako neposredno seznanili z dogodki iz narodnoosvobodilne borbe. Med potjo so tudi postali ob spominskih obeležjih in počastili spomin na junake, ki so padli na območju pod Stolum. Ob 11. uri so se zbrali pred Valvasorjevim domom, kjer je bila spominska slovesnost. Na njej je najprej o pomenu tega pohoda za mladi rod spregovoril Ivko Saksida, ki je med drugim poudaril obletnico pomembnosti takšnih pohodov za mlade, dejal pa je tudi, da se letos ta pohod navezuje tudi na več drugih pomembnih obletnic, med drugim na 60-letnico KPJ in SKOJ in 40-letnico konstituiranja centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije.

Za njim je spregovoril udeleženec bitke na Stolu Franc Konobelj-Slovenko. Učencem je pripovedoval o dogodkih 20. februarja leta 1942 na Stolu, ko se je jeseniška četa pod vodstvom Poljeta Strazišarja spopadla s številno močnejšim okupatorjem. V tej neenaki borbi je padel tudi Jože Koder. V spomin na ta dogodek pa se tudi vsako leto organizira zimski spominski pohod na Stol. Sedaj ga vsako leto obogatijo tudi mladi s svojo navzočnostjo, s katero dokazujejo, da se tudi oni, ki živijo v svobodi in miru živo zanimajo za dogodke iz narodnoosvobodilne borbe, kjer črpa marsikateri nasvet za svoje delo pri različnih aktivnostih in svobodnih dejavnostih. Drugi del proslave pa je bil pri granicarski karavli nad Valvasorjevim domom. Tam je mladim spregovoril komandant vojne pošte Radovljica, ki je orisal življenje in revolucionarno pot preminulega člana predsedstva SFRJ in predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije tovariša Edvarda Kardelja. Spomin nanj so počastili z enominutnim molkom. Ob tem naj omenimo, da je tovariš Edvard Kardelj lanske leto kot velik ljubitelj narave obiskal Valvasorjev dom pod Stolum.

Na obeh proslavah so v kulturnem programu sodelovali člani mladinskega pevskega zbora osnovne šole Prežihov Voranc.

Valvasorjev dom pod Stolum je v soboto, 17. februarja, jutraj se pred sedmo uro sprejel prve udeležence 14. tradicionalnega zimskega spominskega pohoda na Stol. Le kratak počitek in čez nekaj trenutkov so se udeleženci že podali na pot. Tokrat so organizatorji pohoda morali spremeniti smer in sicer zaradi prevelike količine novozapadlega snega na pobočju Stola in predvsem zaradi nevarnosti plazov, ki so se ponoči že sprožili z najvišjega vrha Karavank. Pohod je tako potekal čez Zabreško in Doslovsko planino mimo spominskega obeležja padle partizanke Julke Jensterle in nato nazaj do granicarske karavle nad Valvasorjevim domom. Kljub izredno slabemu vremenu, čež noč je zapadlo precej novega snega, je bilo dopoldan pred Valvasorjevim domom vedro razpoloženje. Udeležence pohoda iz najrazličnejših slovenskih krajev in tudi iz sosednjih bratskih republik so pozdravljale vesele koračnice, dobre volje pa ni skanila tudi gošta megle, ki se je dopoldan ovila okoli Valvasorjevega doma in seveda tudi okrog vseh udeležencev pohoda. Ko so prešli kontrolni kupon, so se podali po dobro utrjeni poti, ki so jo pripravili alpinisti in gorski reševalci. Najvišji vrh Karavank se je le poredkoma pokazal iz goste megle in tako dostojanstveno ostal nepremagljiv. Spomin na 20. februar leta 1942, ko se je v enakih vremenskih razmerah jeseniška četa pogumno podala na najvišji vrh Karavank in se spopadla s številno močnejšim okupatorjem. Za ta korak so se morali odločiti, kljub temu, da je na pobočju Stola brila burja in je zavijal ledeni mraz.

Borci jeseniške čete so se umaknili k Prešernovi koči na Stolu, kmalu pa so proti njim začeli prodirati okupatorji. V krajšem neenaki boju je padel partizan Jože Koder.

Kljub temu, da letošnji pohod ni bil izveden na vrh Stola, ni izgubil svoje privlačnosti. Še enkrat je treba poudariti, da je bila odločitev gorskih reševalcev in alpinistov skupaj z vodstvom pohoda v petek povsem upravičena, ko so se odločili za drugo varianto pohoda. Kajti v soboto se je vreme poslabšalo, z najvišjega vrha Karavank pa so grmeli plazovi.

Cepav so pot po drugi varianti dobro utrđili alpinisti in gorski reševalci, pa je bila kljub temu dosti naporna. Seveda predvsem zaradi novozapadlega snega in tudi mraza in vetra, ki je ledeno bril okoli pohodnikov.

Po drugi varianti se je v soboto pohoda udeležilo 2129 pohodnikov iz najrazličnejših krajev Slovenije, med njimi člani številnih planinskih društev, pripadniki teritorialne obrambe, taborniki, granicariji in drugi.

V soboto je zbranim pohodnikom pri Valvasorjevim domu spregovoril tudi predsednik PZS dr. Miha Potočnik (Foto J. Rabič)

Ob 12. uri je bila pred karavlo nad Valvasorjevim domom proslava, na kateri je zbranim pohodnikom najprej spregovoril predsednik Planinske zveze Slovenije dr. Miha Potočnik, za njim pa še udeleženci februarke bitke na Stolu leta 1942 Ciril Triler - Cirro. V kulturnem programu so nastopili člani okteta delavsko-prosvetnega društva Svoboda Žirovnica - Breznica. V nedeljo je bilo udeležencev nekaj manj, seveda je številne planince zadržalo doma slabo vreme. Na nedeljski slovesnosti je zbranim spregovoril predsednik OK ZSMS Jesenice Slavko Mežek. Oba dneva so na proslavi podelili tudi plakete udeležencem, ki so bili na spominskem pohodu že deseti. Letos je te plakete prejelo 26 planincev, zvestih privrženec strmin Stola.

Naj ob koncu še dodamo, da se je dosedanjih 14. zimskih spominskih pohodov na Stol udeležilo 21.412 planincev. Dodati moramo, da so tukaj šteli tudi udeleženci treh mladinskih pohodov učencev iz jeseniške in radovljanske občine, ki se od leta 1976 vsako leto napotijo po poteh Cankarjevega bataljona do Valvasorjevega doma.

Ob zaključku pohoda so si planinci kljub vetru in mrazu trdo stisnili desnice in si pomahali v pozdrav in zaleželi nasvidenje na 15. jubilejnim zimskem spominskem pohodu na Stol prihodnje leto.

JANKO RABIČ

Po zasneženi gazi pod Stolum (Foto J. Rabič)

PUST V ČRNEM VRHU V NEDELJO, 25. FEBRUARJA

Tudi letošnji predpusni čas ne bo minil brez norčavih prireditev, za kar bodo že po tradiciji poskrbeli člani odbora za organizacijo pustno smučarskega tekmovanja za troje »svinjska glava«. Pustna prireditev bo na pustno nedeljo, to je, 25. februarja, z začetkom ob 11. uri na Črnem vrhu.

Odbor, ki združuje že preko sto članov, se je tako kot vseh dvanajst let nazaj, resno lotil priprav, predvsem pa jih pri tem vodi namen pozabavati gledalce, ki so do sedaj vedno zbrali v velikem številu. Za letošnje leto so prireditev še nekoliko poenostavili, s tem pa naredili zanimivejšo za gledalce. Poudarek pa bo seveda dan pustnim maskam in smučarskem tekmovanju, pri čemer pa bo smučarska proga speljana tako, da jo bo zmogel vsakdo - tudi smučar začetnik.

Sicer pa so osnovne zahteve s nake kot v preteklih letih. Pustna maska mora biti povezana s smučmi ali kakšnim drugim zimsko športnim rekvizitom. Tekmovanja se lahko udeležijo odrasli občani in občani sosednjih občin, biti morajo le starejši od 15 let. Otroci lahko sodelujejo le v toliko, kolikor dopolnjuje masko odraslega.

Najboljše maske bodo nagrajene s praktičnimi darili, »maske«, ki se bo najbolj približala srednjemu času vseh nastopajočih, pa bo dobila troje »svinjska glava«. Za tekmovalce bodo letni tradicionalne pustne medalje. Seveda bodo ob tem opravili še vse dolžnosti, tako da bo pustna občina lahko uspešno poslala tudi v naprej.

Organizatorji vabijo vse, ki imajo smisel in veselje za pustne maske, da se udeležijo tekmovanja, gledalce pa da si ogledajo zanimivo pustno prireditev. Poskrbljeno bo tudi za pijačo in jedčo, pozabavali se boste in se naučili svežega zrakca.

Nasvidenje v nedeljo, 25. februarja, v Črnem vrhu.

OBČINSKO TEKMOVANJE ZA POKAL MARŠALA TITA ZA LETO 1979

V soboto, 24. februarja bo v veliki šahovski dvorani šahovskega doma na Jesenicah (za Jelenom) letošnje TEKMOVANJE ZA POKAL MARŠALA TITA. Nastopijo lahko štiričlanske ekipe delovnih organizacij, društev, občinskih in krajevnih društvenopolitičnih organizacij in drugi, ki se bodo prijavile do začetka tekmovanja v soboto, 24. februarja do 9. ure dopoldne, ko se bo tekmovanje začelo.

Na tekmovanju bodo vse organizacije vabljene tudi pisno, zato pričakujemo, da se bo tekmovanja udeležilo kar največ ekip, saj je prav to tekmovanje vsako leto najbolj množično in tudi uspešno.

Igralni čas bo primeren tudi za slabše igralce (10 minut za partije), tekmovanje pa se zaradi kratkega časa ne bo zavleklo. Pristopnina bo tako kot že leta nazaj enotna 100 din za ekipo.

PIONIRSKO TEKMOVANJE JESENIC ZA LETO 1979

V nedeljo, 25. februarja pa se bo začelo PIONIRSKO TEKMOVANJE Jesenic za leto 1979. Prosimo vse osnovne šole, da vse pionijske šahiste obvestijo o tekmovanju, saj so vse šole dobile tudi razpise in vse podatke o tekmovanju.

ZAČETEK INTERLIGE 1979

V soboto, 10. februarja se je v veliki šahovski dvorani šahovskega doma na Jesenicah začelo letošnje tradicionalno tekmovanje v »Interligu«, v katerem nastopajo ekipe ASKO FINKENSTEIN s Koroske in šahovskega društva Jesenice. To tekmovanje je bilo dolgo časa le v okviru prijateljskih dvobojev, vendar pa je na pobudo koroskih šahistov preraslo v tekmovanje z naslovom »Interliga«. Ker je z Gorenjske še več pobud, predvsem iz Radovljice in Lesc, da bi se tekmovanje razširilo in s tem pridobilo na kvaliteti, bodo verjetno jeseniški in koroski šahisti še naprej igrali prijateljske dvoboje, tekmovanja v Interligu pa se bodo udeleževale še druge ekipe z Gorenjske in Koroske.

V prvem kolu sta se srečali ASKO Finkenstein I: SD Jesenice II, ter SD Jesenice I: ASKO Finkenstein II. Obe prvi ekipi sta zmagali in sicer: SD Jesenice I s 4,5:1,5 in ASKO Finkenstein I s 3,5:2,5. Nedeljsko drugo kolo je bilo preloženo na kasnejši datum.

Vrstni red po 1. kolu: 1. SD Jesenice I 4,5, 2. ASKO Finkenstein 3,5, 3. SD Jesenice II 2,5, 4. ASKO Finkenstein II 1,5 točk.

PRIJATELJSKO SREČANJE

V soboto, 17. februarja pa je bilo v veliki šahovski dvorani šahovskega doma na Jesenicah prijateljsko srečanje med reprezentanco Subotice iz Vojvodine in sindikalno ekipo železarne Jesenice. Rezultat je bil neodločen, vendar pa je ekipa nastopila z drugo garnituro. Za Jesenice so zmagali Ludvik Brglez, Miha Balanč, Pazlar, Dobravec Edo in Pero Istvanin. TK

EKIPA »MURKA« EKIPNI PRVAK SLOVENIJE

Po večmesečnem selekcijskem tekmovanju je končno slovensko ekipno prvenstvo v kegljanju na ledu. Z veliko prednostjo je ta naslov osvojila ekipa Murka, ki že nekaj let premočno vlada na našem ledu. Ekipa je homogeno zato so tudi rezultati vidni. Upravičeno pričakujemo od te ekipe tudi visoko uvrstitev na evropskem prvenstvu v Bolzanu. Drugo mesto je osvojila ekipa Piber-Bled. Blejci vse leto kegljajo solidno in zato jim je že to mesto pod vrhom rezervirano. Tretje mesto je osvojila ekipa Universal-Jesenice in s tem tudi mesto v reprezentanci Jugoslavije.

Te tri ekipe bodo nastopile 3. in 4. marca na 29. evropskem prvenstvu v Bolzanu.

Za ekipo Murka so nastopili: Alojz Drinovac, Jože Klinar, Vladimir Sodja, Srečko Noč, Franc Kralj in Rudi Plesničar. Ruša

SAVA (KRANJ) JESENICE 4:5

V šestem kolu gorenjske namiznoteniške lige sta se v Kranju pomerili dve kvalitetni ekipi in sicer Sava iz Kranja in ekipa Jesenice. Jeseničani so ta dvoboj vzeli zelo resno, saj so nastopili z najboljšo postavo in sicer: Vidmarjem, Buhom in Babičem. V tem dvoboju, ki je bil dosti kvaliteten in zelo razburljiv, je zopet zelo dobro zaigral Vidmar in prav njemu gre zahvala, da so na koncu slavili igralci Jesenice z zmago s tesnim rezultatom 5:4.

Vidmar je dosegel tri zmage, vsak po eno zmago pa sta prispevala Buh, ki je tokrat zaigral precej pod svojimi možnostmi in Babič. S to zmago se je ekipa Jesenice izenačila na lestvici z ekipo Save in imata obe ekipe po osem točk.

V naslednjem, zadnjem kolu prvega dela gorenjske lige, bo ekipa Jesenice danes s pričetkom ob 18. uri v TVD Partizan gostila mlado ekipo Triglava, proti kateri domačini računajo na dve novi točki.

V tem kolu je nastopila tudi ekipa Murove, ki je gostila dokaj slabo ekipo Mošenj in jo po neizmenljivem dvoboju premagala gladko s 5:0. Za Murovo so nastopili: Sranc, Filipovič in Ravnikar.

V naslednjem kolu pa bodo igralci Murove odšli v Škofjo Loko, kjer se bosta pomerili nepričakovano najuspešnejši ekipi prvega dela, domači Kondor in ekipa Murove. Igralci Murove bodo tokrat morali pokazati vse svoje kvalitete, če hočejo računati na popoln uspeh.

Lestvica po nepopolnem šestem kolu:					
Murove	6	-5	-1	27:16	10
Kondor	5	-4	-1	20:14	8
Jesenice	6	-4	-2	27:16	8
Sava	6	-4	-2	25:16	8
Gumar	5	-3	-3	25:18	6
Triglav	5	-1	4	16:21	2
Mošenje	6	-1	-5	6:27	2
Križe	4	-0	-4	5:20	0

OBČINSKO PRVENSTVO V VELESALOMU IN TEKIH

Občinski svet zveze sindikatov Jesenice razpisuje za nedeljo, 25. februarja v Mojstrani ali Kranjski gori občinsko prvenstvo v veleslalomu in tekih. Želja občinskega sveta je, da se tekmovanja udeležijo čim večje število članov zveze sindikatov. Tekmovanje v veleslalomu bo potekalo za moške in ženske v naslednjih starostnih skupinah:

I. razred od 25 let (1955 in mlajši), II. razred od 25 do 35 let (1945 do 1954) in III. razred od 35 do 45 let (1935 do 1944) in IV. razred nad 45 let (1934 in starejši).

Tekmovanje v tekih pa bo v naslednjih starostnih kategorijah (moški in ženske): I. razred od 35 let (1945 in mlajši), II. razred od 35 do 45 let (1935 do 1944) in III. razred nad 45 let (1934 in starejši).

Za ekipno uvrstitev se šteje čas prvega tekmovalca I. razreda (do 25 let), prvega tekmovalca II. razreda (25 do 35 let) in prvega tekmovalca III. ali IV. razreda, prvega tekmovalca II., III. ali IV. razreda.

Poleg tega je pogoj za ekipno uvrstitev, da štartata v tekih dva člana ali člani, ne glede na rezultat. Pričetek tekmovanja v veleslalomu bo v nedeljo ob 9. uri, štart za teke pa ob 12.30.

Razglasitev rezultatov in podelitev nagrad bo ob 14. uri.

Smučanje

NAŠI BREZ DOBRIH UVRSITEV

Pretekla sobota in nedelja sta minili v znaku tekmovanj za 34. državno prvenstvo v alpskih disciplinah za člane in članice. Tekmovanje je bilo v Kranjski gori, organiziral pa ga je SK Alpetour iz Škofje Loke.

Na tekmovanju je nastopila vsa jugoslovanska smučarska elita in nekateri tekmovalci iz Avstrije in Madžarske. Na najboljši smučar Bojan Križaj je zaslužen osvojil naslov državnega prvaka v veleslalomu in slalomu. Prvi dan je sicer imel v veleslalomu nekaj težav, saj je bil po prvem teku šele šesti, toda z odlično vožnjo v drugem teku je zaostanek nadoknadil. V slalomu v nedeljo pa je bil prepričljivo najboljši v obeh tekih. Pri članicah si je oba naslova prislužila članica Olimpije Anja Zavavlav.

Naši mladi smučarji niso znali izkoristiti prilike, ki se jim je nudila. Grega Benedik je oba dni odšel iz proge, v slalomu pa je bil po prvem teku celo osmi. Edino uvrstitev med fante je dosegel Aleš Podrekar v veleslalomu, ko je pristal na solidnem 29. mestu. Tudi dekleta niso pokazala vsega, kar znajo. Deseto mesto Barmore Benedičič in velik zaostanek za zmagovalko, je daleč pod njenimi sposobnostmi. Uvrstila se je tudi Nataša Čop na 18. mesto in to v veleslalomu. Naši mladi smučarji so pokazali, da so še premalo zreli za tako velika tekmovanja, potrebno pa jim bo tudi nekoliko več poguma in borbenosti.

REZULTATI:
Veleslalom - moški: 1. Bojan Križaj - Tržič 2:11,4, 2. Miro Oberstar - Olimp. 2:11,44, 3. Janez Zibler - Tržič 2:11,60... 29. Aleš Podrekar - Jes. 2:20,76.

Veleslalom - ženske: 1. Anja Zavavlav - Olimp. 2:11,09, 2. Nusi Tome - Alpt. 2:11,60, 3. Bojana Dornig - Olimp. 2:13,61... 10. Barbara Benedičič - Jes. 2:24,21, 16. Alenka Ahacič - Radov. 2:30,57, 18. Nataša Čop - Bl. Dobrava 2:34,27.

Slalom - moški: 1. Bojan Križaj - Tržič 99,31, 3. Jože Kuralt - Alpt. 1:01,40, 3. Tone Cerkovnik - Olimp. 1:05,50.

Slalom - ženske: 1. Anja Zavavlav - Olimp. 99,08, 2. Polona Oblak - Alpt. 1:05,40, 3. Ildiko Apjok - Madžarska

KLUBSKO PRVENSTVO

V ponedeljek, 5. februarja, je bilo v športni hali v Podmežaklju klubsko prvenstvo jeseniškega kluba na ledu. Prva v tem tekmovanju je bila ekipa Murke s 14. točkami brez izgubljene točke, druga je bila ekipa Gradbinec Jesenice z desetimi točkami, tretja ekipa Universal s osmimi točkami, sledijo pa ekipe: Železar 8 točk, Vatrostalna 7 točk, Krivec 7 točk, Svetina 2 točki in Jesenice I brez točke.

V skupnem seštevku vseh petih tekmovanj za klubsko prvenstvo močno vodi ekipa Murke z 58 točkami pred drugo uvrščeno ekipo Universal s 45 točkami in tretje uvrščeno ekipo Krivec s 37 točkami. Sledijo: 4. Gradbinec Jesenice 33 točk, 5. Vatrostalna 27 točk (udeležencev tekmovanja za evropski pokal v Münchnu na katerem je dosegla zelo lep uspeh), 6. Železar 25 točk, 7. Svetina 23 točk, 8. Jesenice 6 točk.

Za klubsko prvenstvo bodo izvedli še eno tekmovanje in tekmovanje posameznikov na bližanje in zbijanje.

FINALE SLOVENSKEGA MOŠTVENEGA PRVENSTVA

Prvo kolo tega tekmovanja je bilo 22. januarja na Jesenicah. Predtekmovanje je bilo že v decembru in januarju. Od 15 ekip se jih je sedem uvrstilo v nadaljnje tekmovanje ali »finale«.

Rezultati I. kola so: 1. Universal Jesenice 11 točk, 2. Murka Jesenice 9, 3. Gradbinec Jesenice 6, 4. Vatrostalna Jesenice 6, 5. Krivec Jesenice 4, 6. Piber Bled 4, 7. Gradbinec Bled 2 točki.

Drugo kolo je bilo 10. februarja na Bledu pod pokroviteljstvom kegljskega kluba Bled. Rezultati so bili naslednji: 1. Murka Jesenice 10 točk, 2. Piber Bled 8, 3. Krivec Jesenice 8, 4. Vatrostalna Jesenice 6, 5. Universal Jesenice 4, 6. Gradbinec Jesenice 3, 7. Gradbinec Bled 3 točke.

Tretje kolo za finale slovenskega moštvenega prvenstva je bilo v četrtek, 15. februarja, na Jesenicah.

Skupni rezultati »finala« oz. kvalifikacij za evropsko prvenstvo iz predtekmovanja in dveh kol so naslednji: 1. Murka Jesenice 64 točk, 2. Piber Bled 52, 3. Universal Jesenice 51, 4. Krivec Jesenice 44, 5. Vatrostalna Jesenice 42, 6. Gradbinec Jesenice 37, 7. Gradbinec Bled 27 točk.

Ce ne bo večjih zapletov v zadnjem oz. tretjem kolu, ki je bilo v četrtek na Jesenicah, bodo prve tri ekipe udeležence evropskega prvenstva v kegljanju na ledu v Bolzanu.

NA MEDNARODNEM TURNIRJU »KRIVEC« ZMAGALA EKIPA »EISENERZ«

V nedeljo, 18. februarja, je ekipa Krivec v hali v Podmežaklju uspešno organizirala drugi mednarodni turnir v kegljanju na ledu. Na turnirju so sodelovale ekipe iz Kranjske gore, Bleda, Jesenice in Avstrije.

Cepav ekipa Krivec ni osvojila vidnega mesta, je s svojo prisrčnostjo pokazala, kaj manjka ostalim ekipam, ki prirejajo take turnirje. Da ekipa organizira tak turnir, morajo člani ekipe odvajati svoja finančna sredstva in sklad iz katerega potem krijejo stroške tujih ekip.

Za ekipo so nastopili: Milan Krivec, Janko Babič, Franc Čampa, Franc Šantel, Zlatko Radonič in Ivan Celik.

Rezultati: 1. Eisenerz - A 18 točk, 2. Lesjak - A 15 točk, 3. Murka - Jesenice 14 točk, 4. Gradbinec - Bled 13 točk, 5. Bled - Vovčak 12 točk itd.

1:05,86... 6. Metka Urh - Radovlj. 1:18,52.

USPEŠNI STAREJŠI PIONIRJI

Starejši pionirji so v soboto, 17. februarja, tekmovali v veleslalomu na Kravcu. Tekmovanje je bilo v okviru gorenjske tekmovale skupnosti, naši pionirji pa so dosegli lepe uspehe. Z izredno vožnjo je zmagal Jože Lavtižar (Kr. gora), ki je izkoristil odsotnost pionirskih reprezentantov. Tudi ostali pionirji Jesenice so bili izredno solidni in pobrali večino boljših mest.

REZULTATI:
Pionirji: 1. Lavtižar - Kr. gora 104,33, 2. Naglič - Jes. 106,46, 3. Nemec - Tržič 106,62, 4. Ravnik - Jes. 106,82, 6. Pirč - Jes. 107,76, 8. Presterel - Bl. Dobrava 108,07.

Pionirke: 1. Zvoljek - Triglav 105,62, 2. Klinar - Jes. 107,42.

Tudi ta teden je na sporedu nekaj tekmovanj. Ciciban in cicibanke se bodo pomerili na prvenstvu Slovenije v veleslalomu in to na Starem vrhu v soboto, 24. februarja. Od naših imata na tem prvenstvu lepe izgleda Rojnik in Potočnik, vendar pa se bosta morala za uspeh zelo potruditi.

Mlajši pionirji pa bodo imeli tekmo v slalomu na Zelenci in to v nedeljo, 25. februarja. Pionirska reprezentanca Janeza Šmika bo pod vodstvom trenerja Janeza Šmika sodelovala 24. in 25. februarja na evropskem kriteriju pionirjev v Italiji, na katerem smo Jugoslovani dosegli že neke lepe uspehe. V tekmovanju za trofeje »Topolino«, so naši pionirji tudi že osvajali naslove evropskih prvakov. Od jeseniških pionirjev bodo na tekmi sodelovali Mate Oblak in Barbara Kunc med starejšimi pionirji, ter Robi Zan in Sašo Robič med mlajšimi pionirji. Tudi letos pričakujemo od naših pionirjev lepe uvrstitve, čeprav bo nastopilo več kot 20 držav.

Judo

REPUBLIŠKO PRVENSTVO ZA ŽENSKE

V soboto, 17. februarja, je bilo v Ljutomeru slovensko prvenstvo v judu za ženske. Nastopilo je 46 tekmovalk, med katerimi tudi tri iz jeseniške judo sekcije. To je bilo do sedaj rekordna udeležba, kajti povedati je treba, da je ženski judo v Sloveniji mlada panoga in je zato tako velika udeležba lepa spodbuda za naprej.

Jeseničanke so se uvrstile več kot odlično. Merina Dizdarevič je v kategoriji do 48 kg zasedla drugo mesto in si tako priborila možnost nastopa na državnem prvenstvu. Mediha Dizdarevič pa je v isti kategoriji dobila bron. Tatjana Zalec je v kategoriji do 56 kg osvojila peto mesto.

Trener Brane Dvoršak sam pravi, da je z uvrstitvami popolnoma zadovoljen, kajti dekleta so se uvrstila nad njegovimi pričakovanji, še posebej zato, ker imajo drugi klubi več kadra, jeseniška sekcija pa razpolaga z manjšim številom tekmovalk.

Uspeh Jeseničank potrjuje vestno delo trenerja Dvoršaka z ženskim kadrom in je lepa spodbuda za naprej.

Priprave slovenske ženske reprezentance za državno prvenstvo bodo po vseh izgledih sodeč znova na Jesenicah, kar je nedvomno priznanje jeseniškemu judu.

MEMORIALNO TEKMOVANJE 7. KORPUSA

Pionirji pa so se v nedeljo v Kopru udeležili tradicionalnega memoriala sedmega korpusa. Tekmovanje je bilo zelo močno, saj je sodelovalo 96 tekmovalcev iz osemnajstih klubov.

Za jeseniške najmlajše je bila to prva večja preizkušnja. Ne glede na to, da niso dosegli vidnejših uvrstitev so popolnoma zadovoljili. Pokazali so veliko znanja in tehnike. Od vseh nastopajočih so bili veliko mlajši in tako niso mogli pokazati vsega, kar znajo.

Najmlajši so pokazali predvsem veselje do borbe, to pa je razveseljivo za nadaljnje delo.

14. SPOMINSKI POHOD NA STOL

Štirinajstič je bil letos že izveden spominski pohod v počastitev junake boja partizanov na Malem Stolu pred Prešernovo kočjo s premočnim sovražnikom. Tokrat je bil zaradi obilice snega izveden pohod pod obronki Stola.

Učenci osnovne šole 16. dec